
RAPORT – INWESTYCJE W POLSCE
OKRES: I KW. 2020 R. – IV KW. 2021 R.

SPIS TREŚCI

1	Synteza	3
2	Cel opracowania	6
3	Miary inwestycji	7
3.1	Nakłady brutto na środki trwałe.....	7
3.2	Nakłady inwestycyjne – definicja krajowa	7
3.3	Wydatki majątkowe i inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego	8
4	Źródła danych i założenia opracowania	9
4.1	Źródła danych	9
5	Inwestycje w polskiej gospodarce - monitoring.....	10
5.1	Informacja metodologiczna.....	10
5.2	Struktura inwestycji w Polsce.....	11
5.3	Struktura inwestycji na tle Unii Europejskiej.....	14
5.4	Tendencje w zakresie aktywności inwestycyjnej	15
5.4.1	Inwestycje sektora gospodarstw domowych	18
5.4.2	Inwestycje sektora przedsiębiorstw	20
5.4.3	Inwestycje sektora publicznego	24
5.4.4	Inwestycje sektora publicznego na tle Unii Europejskiej	27
5.5	Stopa inwestycji.....	29
6	Inwestycje jednostek samorządu terytorialnego	33
6.1	Informacja metodologiczna.....	33
6.2	Inwestycje samorządowe wg formy prawnej.....	33
6.2.1	Tendencje w zakresie aktywności inwestycyjnej	33
6.2.2	Kondycja finansowa jednostek samorządu terytorialnego wg formy prawnej.....	37
6.3	Inwestycje samorządowe wg. województw	39
6.3.1	Tendencje w zakresie aktywności inwestycyjnej	39
6.3.2	Kondycja finansowa jednostek samorządu terytorialnego wg województw	43
6.3.3	Środki unijne jako źródło finansowania inwestycji JST w podziale na województwa ...	48
7	ANEKS STATYSTYCZNY.....	52

1 SYNTEZA

Ogólne tendencje w zakresie aktywności inwestycyjnej

W 2021 r. nakłady brutto na środki trwałe w polskiej gospodarce w ujęciu nominalnym wyniosły 434,0 mld zł (wg wstępnych danych GUS). Największy strumień inwestycji generował sektor przedsiębiorstw - 55,5% wartości nakładów brutto na środki trwałe w całej gospodarce. Pozostałe sektory tj. sektor publiczny oraz sektor gospodarstw domowych odpowiadały w 2021 r. odpowiednio za 24,8% oraz 19,7% zagregowanej wartości inwestycji w Polsce. W dłuższym horyzoncie czasowym widoczna jest tendencja do zwiększania roli przedsiębiorstw w procesach inwestycyjnych realizowanych w kraju. Tendencja ta przebiega w pewnym sensie kosztem sektora gospodarstw domowych, który z roku na rok zmniejsza swój udział w inwestycjach ogółem. Zmiana struktury podmiotowej inwestycji na przestrzeni ostatnich lat jest pochodną aktywności poszczególnych sektorów instytucjonalnych w tym obszarze.

W 2021 r. nakłady brutto na środki trwałe w polskiej gospodarce w ujęciu nominalnym wzrosły o 31,2 mld zł, co oznacza nominalny przyrost o 7,7% rok do roku (realny wzrost o 3,8%). Kwartalną aktywność inwestycyjną poszczególnych sektorów instytucjonalnych znacząco różniła się pomiędzy 2020 a 2021 rokiem, co wynikało wprost z sytuacji epidemicznej w kraju i na świecie. Ograniczenie kontaktów międzyludzkich negatywnie wpłynęło na poziom aktywności gospodarczej w ujęciu globalnym. O ile w 2020 r. sektorem generującym najwyższe przyrosty inwestycji był sektor publiczny, tak w roku 2021 rolę najsilniejszego inwestycyjnie sektora instytucjonalnego przejął sektor przedsiębiorstw.

Ocenia się, że w 2021 r. polska gospodarka weszła w fazę odbudowy potencjału inwestycyjnego po kryzysowym roku 2020. Po wyhamowaniu spadkowej dynamiki nakładów brutto na środki trwałe pod koniec 2020 r., w okresie styczeń-wrzesień 2021 r. obserwowaliśmy odbudowę aktywności inwestycyjnej w krajowej gospodarce. Początek 2021 r. charakteryzował się stopniową poprawą nastrojów rynkowych wraz z coraz szybciej postępującą akcją powszechnych szczepień przeciwko COVID-19, co pozytywnie wpływało również na prognozy makroekonomiczne dla kolejnych kwartałów. Trwająca odbudowa zapasów w sektorze przedsiębiorstw, będąca efektem rosnącego popytu konsumpcyjnego, znalazła swoje odbicie na płaszczyźnie inwestycyjnej. Tym samym nakłady brutto na środki trwałe wzrosły nominalnie o 4,6% (w cenach stałych +1,7% r/r) w I kw. 2021 r., o 8,6% (5,6% r/r) w II kw. 2021 r. o 13,4% (9,3% r/r) w III kw. 2021 r. oraz o 10,0% (5,2% r/r) w ostatnim kwartale 2021 r. W całym 2021 r. wyraźne odbicie inwestycyjne widoczne było głównie po stronie inwestycji prywatnych - w sektorze przedsiębiorstw oraz w sektorze gospodarstw domowych. Nieco niższy przyrost wartości zrealizowanych inwestycji odnotował natomiast sektor publiczny.

Stopa inwestycji

W 2021 r. stopa inwestycji w Polsce (rozumiana jako nakłady brutto na środki trwałe w relacji do PKB) spadła do poziomu 16,6%. W poprzednich latach wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 17,2% w 2020 r., 18,3% w 2019 r., 18,20% w 2018 r. oraz 17,5% w 2017 r.

Patrząc na ogół państw Wspólnoty, w 2021 r. 14 krajów – w tym Polska, ze stopą inwestycji wynoszącą ok. 16,6% - uzyskało niższą średnią tego wskaźnika niż wartość dla UE27. W zestawieniu stóp inwestycji prywatnych tylko Grecja (9,3%) wypadła w 2021 r. słabiej od Polski (12,5%). W czołówce państw członkowskich UE znajdują się natomiast Estonia (22,9%) oraz Austria (22,2%).

Na koniec 2021 r. wartość nakładów brutto na środki trwałe sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniosła 107,4 mld zł, wobec 61,2 mld zł na koniec 2016 r. **W porównaniach międzynarodowych Polska znajduje się w czołówce inwestycji publicznych - ze średnią stopą inwestycji sektora rządowego i samorządowego w latach 2010-2021 r. na poziomie 4,6%.**

Zarysowane powyżej tendencje pokazują, że zwiększenie stopy inwestycji pozostaje przede wszystkim zadaniem dla sektora prywatnego. Wydaje się bowiem mało prawdopodobne, aby sektor publiczny, a w nim jednostki samorządu terytorialnego, był zdolny do dalszego zwiększania udziału w nakładach ogółem. Wynika to zarówno z relatywnie wysokiej już stopy inwestycji publicznych, jak i ze specyfiki procesu programowania funduszy europejskich, będących ważnym źródłem finansowania aktywności inwestycyjnej sektora samorządowego. Warto podkreślić, iż jeszcze w 2016 r. udział sektora samorządowego w ogólnych nakładach inwestycyjnych sektora instytucji rządowych i samorządowych wynosił nieznacznie powyżej 40%. Na koniec 2021 wzrósł on już do 44,3%. Długookresowa aktywność inwestycyjna samorządów zależy m.in. od stanu otoczenia gospodarczego (determinującego zdolność do finansowania projektów inwestycyjnych) oraz cyklu budżetowego UE – w związku z tym podlega znaczącym fluktuacjom.

Inwestycje jednostek samorządu terytorialnego

Wśród podmiotów samorządowych, w podziale na ich formę prawną, dominują wydatki inwestycyjne realizowane przez gminy. W 2021 r. stanowiły one 46,7% inwestycji JST ogółem i nominalnie wyniosły 21,8 mld zł. Za 29,8% inwestycji samorządowych odpowiadają miasta na prawach powiatu, które w 2021 roku wydały na ten cel 13,9 mld zł. Pozostałe formy jednostek samorządowych tj. samorząd wojewódzki oraz powiatowy z nakładami na poziomie odpowiednio 7,1 mld zł oraz 5,3 mld zł odpowiadały za 15,2% oraz 11,4% inwestycji JST ogółem.

Choć otoczenie makroekonomiczne nie sprzyjało utrzymaniu tak wysokiego przyrostu wartości inwestycji w kolejnych kwartałach, to ostatni kwartał 2020 r. dawał nadzieje na wyhamowanie negatywnych tendencji w zakresie wydatków inwestycyjnych JST. Jak pokazują dane za I półrocze 2021 r. negatywny sentyment inwestycyjny na poziomie samorządowym nie uległ jednak zmianie i w dalszym ciągu ciążył realnym wskaźnikom. Za ponad 11-proc. spadek wydatków inwestycyjnych JST w II kw. 2021 odpowiadały w głównej mierze gminy (-12,6% r/r) oraz powiaty (-18,6% r/r). Prawdopodobnym źródłem tak radykalnego ograniczenia wydatków inwestycyjnych JST była chęć wypracowania poduszki finansowej przed końcówką 2021 r. oraz kolejnymi kwartałami 2022 r. w świetle trudnej do przewidzenia sytuacji epidemicznej w kraju, a wraz z nią poziomu aktywności gospodarczej. Istotna, głównie po stronie powiatów była też wysoka baza odniesienia II kw. 2020 r.

Druga połowa 2021 r. rozpoczęła się od poprawy wyników inwestycyjnych JST. Dotyczyło to głównie samorządów wojewódzkich, gdzie wydatki kapitałowe wzrosły w III kw. 2021 r. o 10,1% r/r. Nieco słabiej radziły sobie pozostałe jednostki, które choć całą szerokością odnotowały spadki wartości inwestycji w ujęciu rok do roku, to w porównaniu do wyników z I i II kw. były one znacznie płytsze. W IV kw. widoczne było już wyraźne przyspieszenie inwestycyjne na poziomie poszczególnych grup JST. Co szczególnie zasługuje na uwagę, to ponad 24-proc. wzrost wydatków inwestycyjnych w gminach, które to cechują się największym udziałem w całej strukturze inwestycji samorządowych

Sytuacja budżetowa samorządów w 2021 r. była nieco lepsza od tej z analogicznego okresu roku 2020. Relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem kształtowała się powyżej poziomów notowanych w 2020 roku, choć różnica była niewielka. Patrząc na relatywnie niski poziom aktywności inwestycyjnej JST dane te mogą sugerować, że samorządy z dużą ostrożnością wydają środki budżetowe przed, być może niepewnym w ocenie JST, powrotem koniunktury gospodarczej, szczególnie w kontekście zacieśnienia polityki monetarnej w ujęciu globalnym, z jakim mamy do czynienia od drugiej połowy 2021 r.

W ujęciu regionalnym struktura inwestycyjnych wydatków samorządowych w podziale na poszczególne województwa odzwierciedla w przybliżeniu udziały regionów w tworzeniu PKB Polski. Na czele plasują się największe ludnościowo województwa z woj. mazowieckim, które w 2021 r. wydatkowało na cele inwestycyjne 695 mld zł, co stanowiło 14,3% całości samorządowych wydatków inwestycyjnych. Długookresowo województwo mazowieckie utrzymuje swój udział w inwestycjach JST na poziomie bliskim 15%. Województwem o najniższym poziomie wydatków kapitałowych w 2021 r.

było woj. opolskie z 0,9 mld zł wydanych na ten cel, co stanowiło 2,0% wydatków całej analizowanej zbiorowości.

W przeliczeniu na jednego mieszkańca województwem charakteryzującym się najwyższym wskaźnikiem aktywności inwestycyjnej było w 2021 r. woj. podlaskie z wynikiem 1 741 zł. Na kolejnych miejscach znajdowało się woj. kujawsko-pomorskie – 1 484 zł oraz woj. lubuskie – 1 400 zł. Na ostatnim miejscu plasowało się woj. mazowieckie z wynikiem 962 zł. Patrząc szerzej – poniżej średniego wyniku dla Polski (1 251 zł) w 2021 r. znajdowało się 10 województw.

W ujęciu kwartalnym w latach 2020-2021 widoczny był postępujący od I kw. 2020 r. spadek wartości inwestycji w większości województw, który wyhamował dopiero na przełomie II i III kw. 2021. Od III kw. widoczna jest wyraźna poprawa aktywności inwestycyjnej w ujęciu regionalnym. W IV kw. 2021 jedynie 2 województwa odnotowały spadek wartości inwestycji w porównaniu do IV kw. 2020 r. tj. woj. podlaskie (-2,9%) oraz woj. podkarpackie (-8,0%), podczas gdy aż w 5 regionach wzrost inwestycji był wyższy niż 20%, w tym w woj. lubelskim wyniósł 32,0%, a w woj. dolnośląskim 38,3%.

2 CEL OPRACOWANIA

„Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” - SOR, przyjęta przez rząd 14 lutego 2017 r., określiła podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym. Określony w SOR nowy model rozwoju – **rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony** – oparty jest na inwestycjach, innowacjach, indywidualnym potencjale terytorialnym, nowoczesnej infrastrukturze oraz kapitale ludzkim i społecznym.

Raport – Inwestycje w Polsce jest dokumentem monitorującym stan i poziom inwestycji w krajowej gospodarce. Publikacja ta ma charakter kwartalny, co umożliwi analizę stanu zmian w obszarze inwestycji prywatnych oraz publicznych - ze szczególnym naciskiem na ujęcie regionalne.

Sam dokument będzie przyjmował otwartą formułę regularnie aktualizowanej bazy danych wraz z grafikami podpartymi analizą tendencji w zakresie aktywności inwestycyjnej w kraju. W ramach dokumentu uwzględnione zostaną podstawowe źródła finansowania inwestycji w krajowej gospodarce, ze szczególnym uwzględnieniem własnego potencjału finansowego na poziomie samorządowym oraz wsparcie ze środków unijnych. Uwzględnione zostaną także zróżnicowane metody pomiaru skali inwestycji w krajowej gospodarce. Wydatki inwestycyjne będą monitorowane również na poziomie regionalnym. Wynika to z konieczności wspierania tych regionów, których potencjał społeczno-gospodarczy jest niższy od średniego dla kraju.

3 MIARY INWESTYCJI

3.1 Nakłady brutto na środki trwałe

Za najczęściej spotykaną miarę inwestycji w gospodarce należy uznać **nakłady brutto na środki trwałe** (Gross Fixed Capital Formation)¹, będące w rachunkach narodowych składową akumulacją brutto, a finalnie produktu krajowego brutto od strony rozdysponowania. **Kategoria ta ma szeroki charakter – uwzględnia zarówno zakup, jak i wytworzenie środków trwałych po odpowiednich zabiegach rachunkowych związanych z rozdysponowaniem środków trwałych** (sprzedaż, przekazanie, demontaż, itd.) **oraz zmianą ich wartości** (udoskonalenie, unowocześnienie itd.).

Polska, wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej, zobowiązana została do opracowywania statystyki rachunków narodowych wg metodologii ESA 95, a obecnie (od 2014 r.) wg ESA 2010². Metodologia ta jest spójna dla wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Zgodnie ze standardami ESA 2010, nakłady brutto na środki trwałe, poza nakładami inwestycyjnymi w rozumieniu krajowym (o czym mowa w podrozdziale 3.2), **obejmują również nakłady na produkty własności intelektualnej, doszacowania koncepcyjne z tytułu ESA oraz doszacowania z tytułu kompletności**. Doszacowaniami koncepcyjnymi są nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R zarówno zakupione, jak i wytworzone na własne cele finalne), nakłady na systemy uzbrojenia, nakłady poniesione na małe narzędzia, użytkowane przez okres dłuższy niż 1 rok oraz koszty likwidacji dużych aktywów kapitałowych. Doszacowaniami z tytułu kompletności danych są nakłady na oprogramowanie wytworzone we własnym zakresie oraz szara strefa.

Należy jednak wyraźnie podkreślić, iż miara ta nie uwzględnia nakładów będących pierwszym wyposażeniem inwestycji oraz odsetek od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji. Tym samym część kosztów niezbędnych do realizacji danego przedsięwzięcia inwestycyjnego nie jest ujmowana na rachunkach narodowych jako inwestycja. Wielkości te identyfikowane są jako inne kategorie wydatków konsumpcyjnych.

Dane dotyczące nakładów brutto na środki trwałe w gospodarce prezentowane są publicznie w ujęciu rocznym oraz kwartalnym, przy czym dotyczy to zarówno danych zagregowanych na poziomie Polski jak i struktury wg. sektorów instytucjonalnych oraz formy aktywów. Prezentacja wyników dla poszczególnych województw dostępna jest z kilkuletnim opóźnieniem (obecnie ogólnodostępne są jedynie dane w agregacji rocznej do 2019 r.³). W przypadku analiz na poziomie województw lub poziomie NUTS-2 w ujęciu rocznym i kwartalnym należy zatem korzystać z alternatywnych miar (np. wydatków majątkowych/inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego⁴).

3.2 Nakłady inwestycyjne – definicja krajowa

W statystyce publicznej, w oparciu o Ustawę o rachunkowości⁵, wykorzystywana jest ponadto węższa w zakresie przedmiotowym kategoria nakładów inwestycyjnych (investment outlays), będąca punktem wyjścia do szacunków nakładów brutto na środki trwałe⁶. Kategoria ta wykorzystywana jest w ujęciu rocznym m.in. do analiz na poziomie całej gospodarki narodowej, makroregionów, regionów, sekcji i sektorów. Dodatkowo w ujęciu kwartalnym oraz rocznym publikowane są szczegółowe dane nt. nakładów inwestycyjnych w sektorze niefinansowych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 49 osób wg. działów klasyfikacji PKD. Kategoria ta uwzględnia przede wszystkim nakłady na rzeczowe środki trwałe w gospodarce. Względem wcześniej opisanej

¹ <https://stat.gov.pl/metainformacje/sloownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/222,pojecie.html>

² ESA – Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych

³ Dane: Eurostat, kod: [nama_10r_2gfcf]

⁴ Więcej na ten temat w podrozdziale 3.3

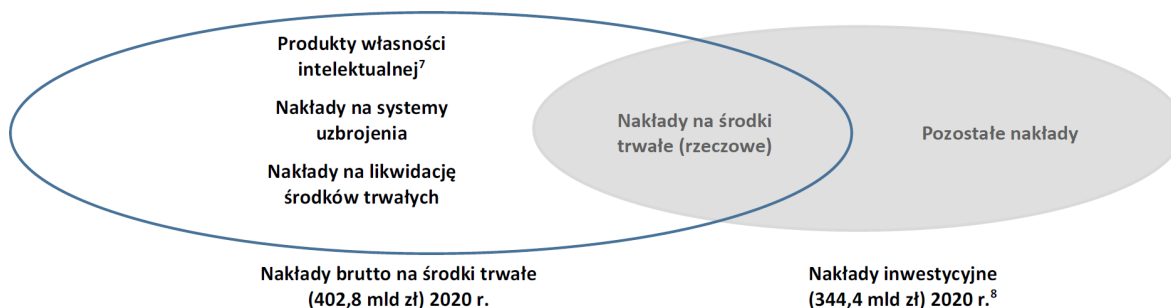
⁵ Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. 1994 Nr 121 poz. 591 z późn. zm.)

⁶ Zob. Rys. 1.

kategorii, tj. nakładów brutto na środki trwałe, jest to kategoria bardziej ograniczona analitycznie. Nie uwzględnia ona m.in. nakładów na produkty własności intelektualnej (w tym prace B+R+I).

W przeciwieństwie do nakładów brutto na środki trwałe, nakłady inwestycyjne uwzględniają kategorię tzw. pierwszego wyposażenia inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji (czyli tzw. pozostałe nakłady). Niemniej wydatki na ten cel nie zwiększają wartości środków trwałych – są ich częścią składową (niezbędną do przeprowadzenia procesu inwestycyjnego i uruchomienia inwestycji). Dokładniejsze porównanie obu ww. kategorii, tj. nakładów brutto na środki trwałe oraz nakładów inwestycyjnych zawiera zamieszczony niżej schemat (**Rys. 1**).

RYŚ. 1 SCHEMAT ZALEŻNOŚCI – NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE A NAKŁADY INWESTYCYJNE (UPROSZCZONY)

Źródło: DSR MFiPR.

3.3 Wydatki majątkowe i inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego

Poza ww. miarami aktywności inwestycyjnej można wyróżnić także kategorię właściwą statystyce budżetowej na poziomie budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego obejmującą tzw. wydatki majątkowe. To miara o charakterze typowo księgowym, niezwiązana ze statystyką rachunków narodowych, jak nakłady brutto na środki trwałe. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych są to:⁷

1. wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego;
2. wydatki inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych oraz dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji realizowanych przez inne jednostki.

Biorąc pod uwagę powyższe, dane nt. aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego nie mogą być w pełni utożsamiane z wysokością ustawowych wydatków majątkowych. Wynika to w znacznej mierze z konieczności rozróżnienia między miarą makroekonomiczną (nakłady brutto na środki trwałe) oraz miarą księgową (wydatki majątkowe). Nie zmniejsza to oczywiście wartości analitycznej tego miernika. Zwłaszcza, iż prezentowany jest on dla jednostek samorządu terytorialnego zarówno w ujęciu rocznym, jak i kwartalnym, z relatywnie małym opóźnieniem względem zakończenia okresu referencyjnego (ok. 50-60 dni dla danych kwartalnych oraz ok. 80-90 dni dla danych rocznych). Dodatkowo możliwa jest regionalizacja jego odczytów, a zatem prezentowanie danych dla poszczególnych województw, a także analiza wydatków majątkowych w podziale na formy prawne jednostek samorządu terytorialnego.

⁷ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U 2017.2077 j.t.), art. 124.

4 ŹRÓDŁA DANYCH I ZAŁOŻENIA OPRACOWANIA

4.1 Źródła danych

Niniejsze opracowanie powstało na bazie ogólnodostępnych zasobów informacyjnych (**Tabela 1**).

TABELA 1. ŹRÓDŁA DANYCH DO OPRACOWANIA

Lp.	Nazwa	Źródło danych	Sposób pozyskania danych przez DSR
1.	Nakłady inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego	Ministerstwo Finansów	Opracowanie własne na bazie ogólnodostępnych sprawozdań budżetowych JST
2.	Dane makroekonomiczne	Główny Urząd Statystyczny Eurostat	Tablice makroekonomiczne oraz ogólnodostępne bazy danych
3.	Środki unijne	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	Dane z systemu SL2014

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR.

Analizowane dane prezentują okres od I kw. 2020 r. do IV kw. 2021 r. (jako dane kwartalne) oraz lata 2010-2021 (jako dane roczne). Taki wybór okresu sprawozdawczego jest podyktowany m.in. dostępnością danych (w ujęciu kwartalnym) oraz chęcią zaprezentowania wpływu środków unijnych na krajową gospodarkę zarówno w krótkim, jaki długim horyzoncie czasowym.

5 INWESTYCJE W POLSKIEJ GOSPODARCE - MONITORING

5.1 Informacja metodologiczna

W ramach niniejszego rozdziału za podstawową miarę inwestycji (o ile nie zaznaczono inaczej) uważane będą nakłady brutto na środki trwałe. Prezentowane dane w zakresie struktury podmiotowej i przedmiotowej inwestycji dotyczą lat 2010-2021 (dane roczne). Natomiast w zakresie tendencji w obszarze krajowej aktywności inwestycyjnej dane pokrywają okres 2010-2020, w formie agregatów rocznych, oraz I kw. 2020- IV kw. 2021, w formie agregatów kwartalnych.

Prezentowane dane nt. stopy inwestycji oraz porównań na tle całej Unii Europejskiej dotyczyć będą okresu 2010-2020 wyłącznie w ujęciu rocznym. Dane kwartalne, szczególnie w przypadku stopy inwestycji, ze względu na specyfikę rozkładu nakładów inwestycyjnych w ciągu roku nie do końca pokazują bowiem rzeczywiste tendencje zachodzące w realnej gospodarce. Specyfika ta w przypadku Polski wyraźnie wskazuje na nierównomierne rozłożenie nominalnych strumieni inwestycyjnych na przestrzeni całego roku, polegające na stopniowym ich wzroście wraz z kolejnymi kwartałami, od najniższej wartości w I kw. roku do osiągnięcia maksymalnych rocznych wartości w IV kw. każdego roku. To uwarunkowanie o charakterze strukturalnym wiązać można m.in. z cyklem budżetowym polskiego sektora finansów publicznych, kwestiami podatkowymi czy też specyfiką prawa zamówień publicznych, zwiększającymi skłonność do uruchamiania środków inwestycyjnych pod koniec roku finansowego. Zdecydowana większość pozostałych gospodarek UE wykazuje się bardziej zrównoważonym wartościowo rozkładem inwestycji pomiędzy poszczególnymi kwartałami.

Przyjęcie za miarę inwestycji nakładów brutto na środki trwałe utrudnia dokonywanie analizy aktywności inwestycyjnej na poziomie niższym niż krajowy (tj. w wymiarze terytorialnym publikowane dane dostępne są wyłącznie w ujęciu rocznym oraz z dużym opóźnieniem). Statystyka rachunków narodowych wg metodologii ESA 2010, w oparciu o którą szacowane są nakłady brutto na środki trwałe, pozwala natomiast na zaprezentowanie danych w ujęciu sektorowym tj. w podziale na sektor prywatny (przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych⁸), a także sektor publiczny⁹. Omówione są również podstawowe kategorie aktywów inwestycyjnych w podziale na inwestycje budowlane, inwestycje w maszyny i urządzenia oraz pozostałe inwestycje.

Rozdział poświęcony monitoringowi inwestycji zawiera ponadto pogłębioną analizę danych w obszarze tendencji inwestycyjnych dla poszczególnych sektorów instytucjonalnych zarówno w ujęciu rocznym, jak i kwartalnym.

Ze względu na relatywnie najskromniejszy zasób dostępnych informacji, najmniej miejsca poświęca się sektorowi gospodarstw domowych, których nakłady brutto na środki trwałe są w dużej mierze doszacowywane na podstawie wskaźników zastępczych jak m.in. liczba mieszkań oddanych do użytku w budownictwie indywidualnym. Wg ESA 2010¹⁰ do sektora tego wlicza się wydatki inwestycyjne pracodawców i osób pracujących na własny rachunek, osób fizycznych pracujących najemnie, osób fizycznych uzyskujących dochody z tytułu własności, emerytów i rencistów oraz osób fizycznych uzyskujących dochody z innych niezarobkowych źródeł.

⁸ Sektor gospodarstw domowych obejmuje również grupę instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych (*non-profit institution serving households*) tj. m.in. związki zawodowe, stowarzyszenia konsumentów, partie polityczne, kościoły i inne instytucje finansowane z dobrowolnych składek od innych jednostek instytucjonalnych (ESA 2010, art. 2.130.). Pod pojęciem gospodarstwa domowego w niniejszym raporcie rozumie się nie gospodarstwo domowe jako autonomiczną jednostkę ekonomiczną, ale jako sektor gospodarstw domowych (wg. powyższej definicji) - chyba, że zaznaczono inaczej.

⁹ Dla uproszczenia przyjęto, że publiczne wydatki inwestycyjne obejmują wyłącznie wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych.

¹⁰ Art. 2.120.

W przypadku dezagregacji działalności inwestycyjnej sektora przedsiębiorstw poglądowo oraz wobec braku tak szczegółowych danych nt. nakładów brutto na środki trwałe, zaprezentowane zostaną roczne oraz kwartalne szeregi czasowe wg definicji krajowej (nakłady inwestycyjne) jako jedyne dostępne w tym obszarze dane. Mając na uwadze fakt, iż nakłady inwestycyjne wg definicji krajowej stanowią bazę dla szacunków nakładów brutto na środki trwałe, w naszej ocenie zasadne jest zobrazowanie tendencji w zakresie aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), choć mogą one – ze względu na specyfikę doszacowania – nieznacznie różnić się od rzeczywistych tendencji obserwowanych w obszarze nakładów brutto na środki trwałe. Dane te dotyczą sektora przedsiębiorstw niefinansowych zatrudniających powyżej 49 osób (duże i średnie podmioty).

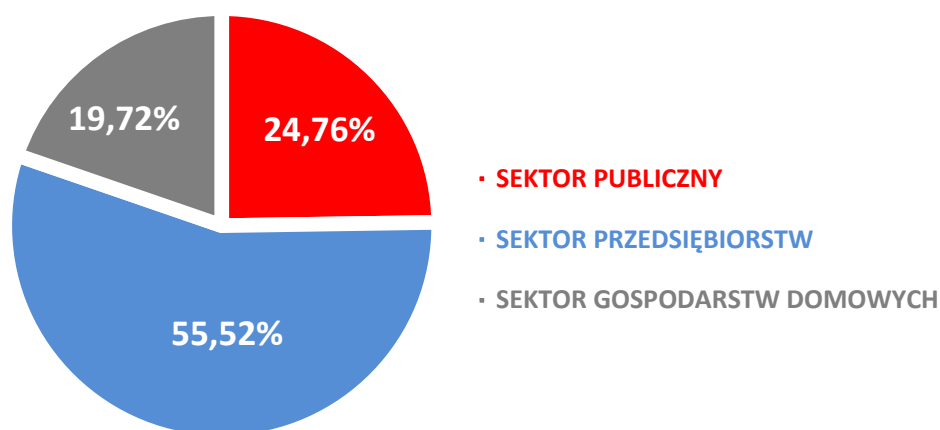
Na poziomie sektora publicznego zaprezentowano tendencje inwestycyjne w obszarze dwóch z trzech jego głównych podsektorów tj. rządowego oraz samorządowego. Ze względu na znikomy udział podsektora funduszy zabezpieczenia społecznego w nakładach brutto na środki trwałe sektora publicznego komponent ten został pominięty. Z racji charakteru niniejszego raportu, którego celem jest dogłębna analiza inwestycji ogółem ze szczególnym naciskiem na ujęcie regionalne, aktywności inwestycyjnej na poziomie samorządowym poświęcony został osobny rozdział (6).

Zestawienie wykorzystanych w raporcie danych znajduje się w aneksie statystycznym.

5.2 Struktura inwestycji w Polsce¹¹

Nakłady brutto na środki trwałe w polskiej gospodarce w ujęciu nominalnym wyniosły w 2021 r. 434,0 mld zł. Zdecydowaną większość, bo aż 55,52% wydatków inwestycyjnych, stanowiły wydatki poniesione przez sektor przedsiębiorstw. Sektor publiczny odpowiadał w 2021 roku za 24,76% inwestycji ogółem, a gospodarstwa domowe za 19,72% (**wykres 1.**).

WYKRES 1. STRUKTURA INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (2021 R., CENY BIEŻĄCE)

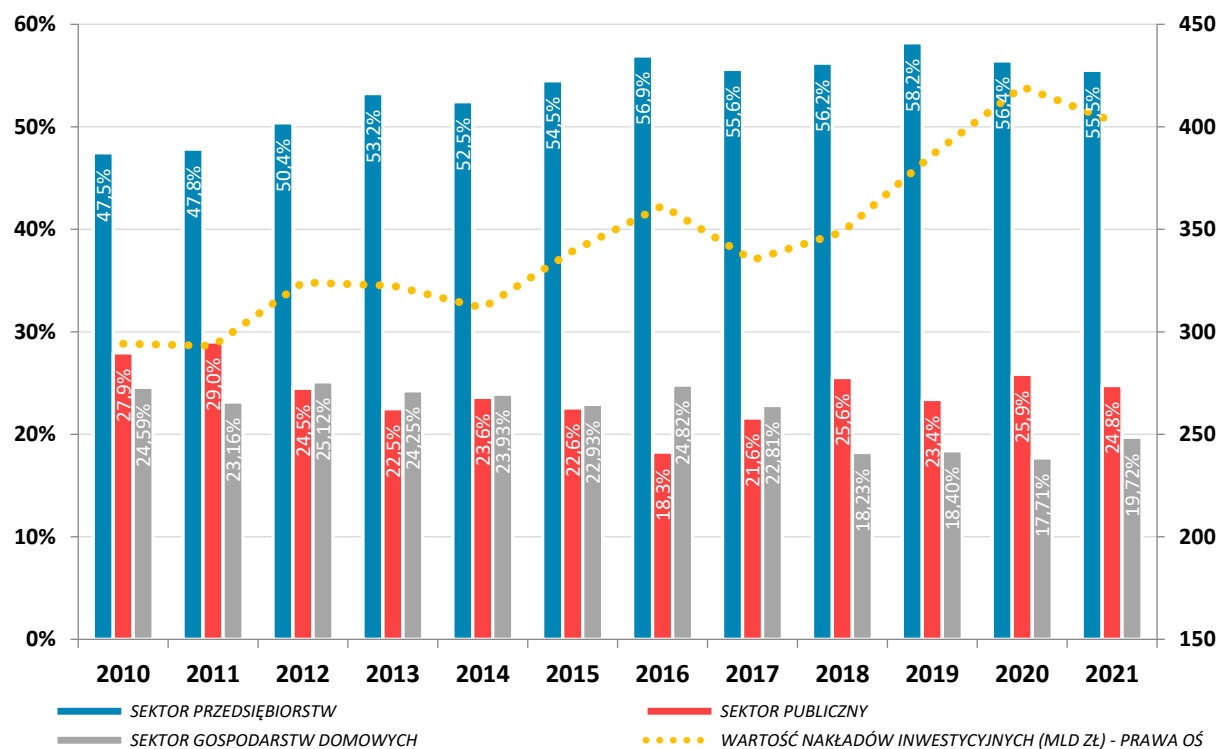
Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Dane historyczne wskazują na postępujące wzmocnienie roli sektora przedsiębiorstw w inwestycjach ogółem polskiej gospodarki. W 2019 r. udział sektora przedsiębiorstw w nakładach brutto na środki

¹¹ Zmiany w podmiotowej oraz przedmiotowej strukturze inwestycji w polskiej gospodarce zaprezentowano jedynie w ujęciu długookresowym (lata 2010-2019) z racji niewielkiej wartości informacyjnej zmian obserwowanych na przestrzeni poszczególnych kwartałów dwuletniego okresu (2019-2020)

trwałe ogółem był najwyższy w ostatniej dekadzie i o ponad 10 pkt. proc. wyższy niż w 2010 r. Z punktu widzenia efektywności gospodarki w skali makroekonomicznej tendencja ta jest jednoznacznie pozytywna, gdyż jednocześnie przekłada się na poprawę stopy inwestycji prywatnych (**wykr. 2.**). W latach 2020-2021 obserwujemy nieznaczny spadek udziału przedsiębiorstw w wydatkach inwestycyjnych ogółem, co z jednej strony wynikało z ograniczenia aktywności z powodu wybuchu pandemii koronawirusa (2020), z drugiej natomiast, z dość znaczącego przyrostu wartości inwestycji sektora gospodarstw domowych w roku 2021 (+20,0% r/r), który to w ujęciu nominalnym znacząco podniósł wartość inwestycji ogółem – przy 6-proc. wzroście inwestycji przedsiębiorstw.

WYKR. 2. STRUKTURA INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W LATACH 2010-2021 (CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

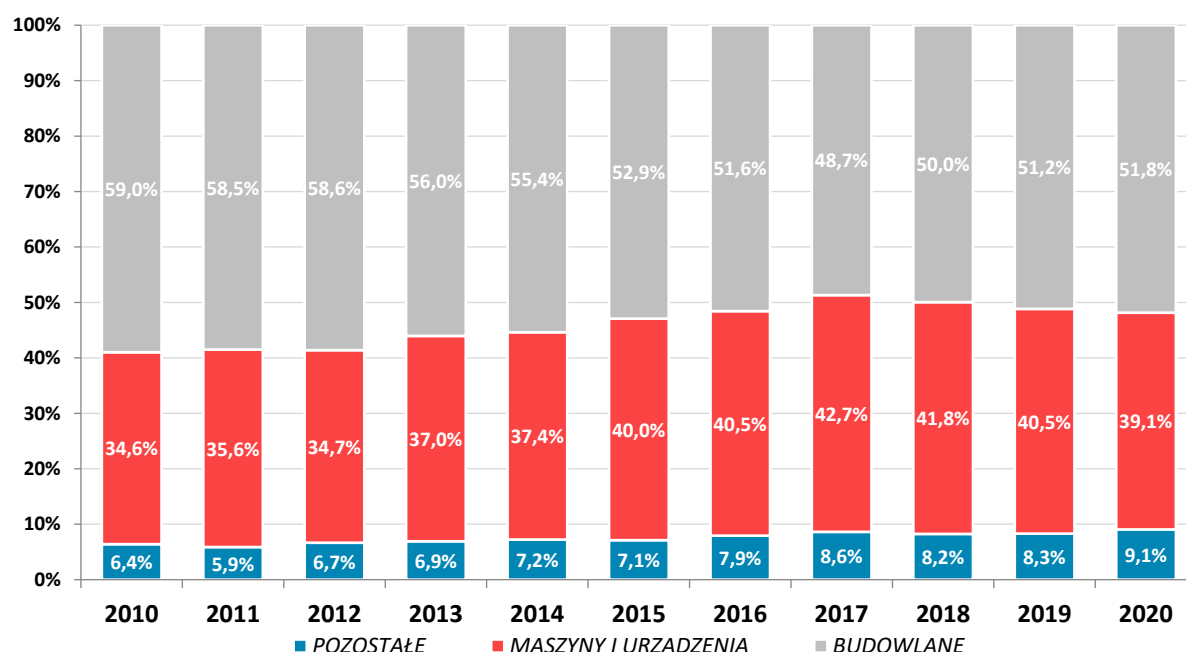
Z kolei dość stabilnie w przekroju analizowanego okresu kształtował się wkład inwestycji sektora publicznego. Jego silna korelacja z cyklem budżetowym UE była wyraźnie widoczna w roku 2016, będącym pod względem napływu środków unijnych okresem przejściowym pomiędzy perspektywą finansową na lata 2007-2013 a 2014-2020. Historycznie najwyższy (29,0%) wkład ze strony sektora publicznego w inwestycje ogółem osiągnięty został w roku 2011, co w dużej mierze wiązać należy z kumulacją projektów inwestycyjnych realizowanych w ramach przygotowań do Euro 2012. Znaczący wzrost udziału sektora publicznego w inwestycjach ogółem w roku 2020 należy tłumaczyć m.in. zwiększeniem zaangażowania sektora w walkę z koronawirusem, która wymagała zwiększenia nakładów na doposażenie placówek zdrowotnych.

Trudno jest natomiast znaleźć jednoznaczne wytłumaczenie dla stopniowo zmniejszającego się udziału gospodarstw domowych w wydatkach inwestycyjnych ogółem z blisko 25% na początku ubiegłej dekady do 17,7% w roku 2020. Jednym z powodów takiego stanu rzeczy może być postępująca tendencja spadkowa stopy oszczędności gospodarstw domowych, która w 2018 r. oscylowała blisko

minimów w okresie 2010-2020¹². Wyraźny wzrost udziału gosp. domowych w inwestycjach ogółem w 2021 r. był prawdopodobnie efektem wzmożonego popytu na nieruchomości.

Struktura przedmiotowa (tj. według rodzaju aktywów) nakładów inwestycyjnych w latach 2010-2020¹³ odzwierciedla zmiany obserwowane na poziomie kontrybucji sektorów instytucjonalnych. Rosnący udział w inwestycjach krajowych sektora przedsiębiorstw determinuje coraz większe wydatki kapitałowe na aktywa w formie maszyn i urządzeń¹⁴. W okresie 2010-2020 udział inwestycji m.in. w park maszynowy w nakładach ogółem wzrósł z 34,6% do 39,1%. W przeciwnym kierunku zmieniał się natomiast udział inwestycji w aktywa budowlane, których głównym źródłem jest sektor publiczny (**wykres 3.**). Ocenia się, że udział inwestycji budowlanych w nakładach brutto na środki trwałe sektora publicznego wynosi ok. 75-80%.

WYKRES 3. STRUKTURA INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE WG. RODZAJÓW AKTYWÓW W LATACH 2010-2020.

Źródło: DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

Optymistycznym akcentem jest stopniowo wzrastający udział inwestycji w produkty własności intelektualnej¹⁵, które w 2020 r. stanowiły już ponad 9% wszystkich wydatków inwestycyjnych w kraju. Kategoria ta obejmuje m.in. wydatki na badania i rozwój oraz oprogramowanie i bazy danych. Rosnące zainteresowanie tą klasą aktywów jest efektem zwiększania wsparcia dla podmiotów prywatnych i publicznych w tym zakresie ze strony polityki gospodarczej i daje nadzieję na kontynuowanie pozytywnej tendencji w kolejnych latach, z niewątpliwym pożytkiem dla produktywności gospodarki w skali makroekonomicznej. Rosnące zaangażowanie w projekty bazujące na działalności badawczej i rozwojowej potwierdzają ponadto statystyki z zakresu udziału wydatków na B+R w PKB, których wysokość w roku 2017 po raz pierwszy przekroczyła poziom 1% PKB, po czym w roku 2020 stanowiła już 1,39% PKB.

¹² <https://data.oecd.org/hha/household-savings.htm>

¹³ Brak danych za 2021 r.

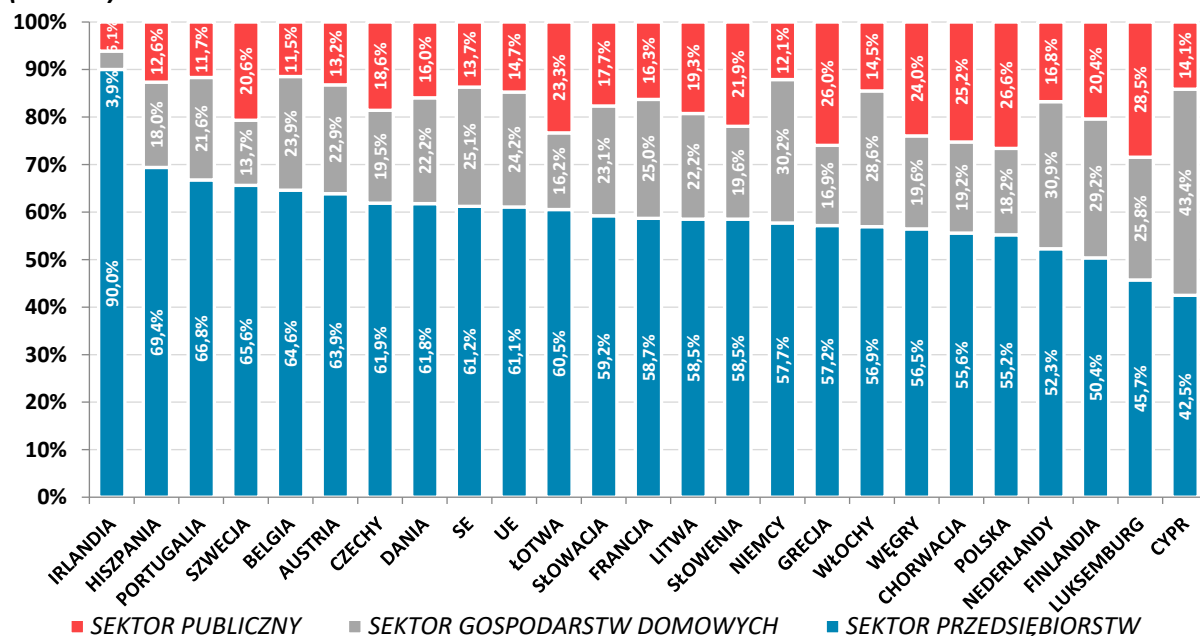
¹⁴ Kategoria obejmuje maszyny, urządzenia, środki transportu oraz systemy uzbrojenia.

¹⁵ Kategoria obejmuje również wszystkie inne inwestycje niewliczające się w żadną z trzech głównych grup aktywów.

5.3 Struktura inwestycji na tle Unii Europejskiej¹⁶

Struktura instytucjonalna nakładów brutto na środki trwałe w większości gospodarek unijnych jest do siebie bardzo podobna (**wykres 4.**). Dominuje w niej sektor przedsiębiorstw, który w skali całej UE odpowiada za 61,1% inwestycji. Drugim pod względem wartości inwestycji jest sektor gospodarstw domowych (24,2% w całej UE), a na trzecim miejscu znajduje się sektor publiczny (14,7% w całej UE). Polska należy do ósemki krajów, w których drugim co do wielkości inwestycji sektorem w 2020 r. był sektor publiczny. W naszym przypadku stanowił on 26,6% wartości nakładów brutto na środki trwałe ogółem, co było drugim najwyższym wynikiem w całej UE. Relatywnie wysoki udział sektora publicznego w inwestycjach w polskiej gospodarce wynika głównie z faktu dostępności względnie dużego, dodatkowego źródła kapitału w postaci funduszy unijnych. W 2019 r. środki kapitałowe w formie transferów z budżetu UE, które trafiły do polskiego sektora publicznego, stanowiły 1,3% naszego PKB, co było drugim najwyższym (po Węgrzech) wynikiem w całej UE.

WYKRES 4. STRUKTURA INWESTYCJI W UE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (2020 R.)

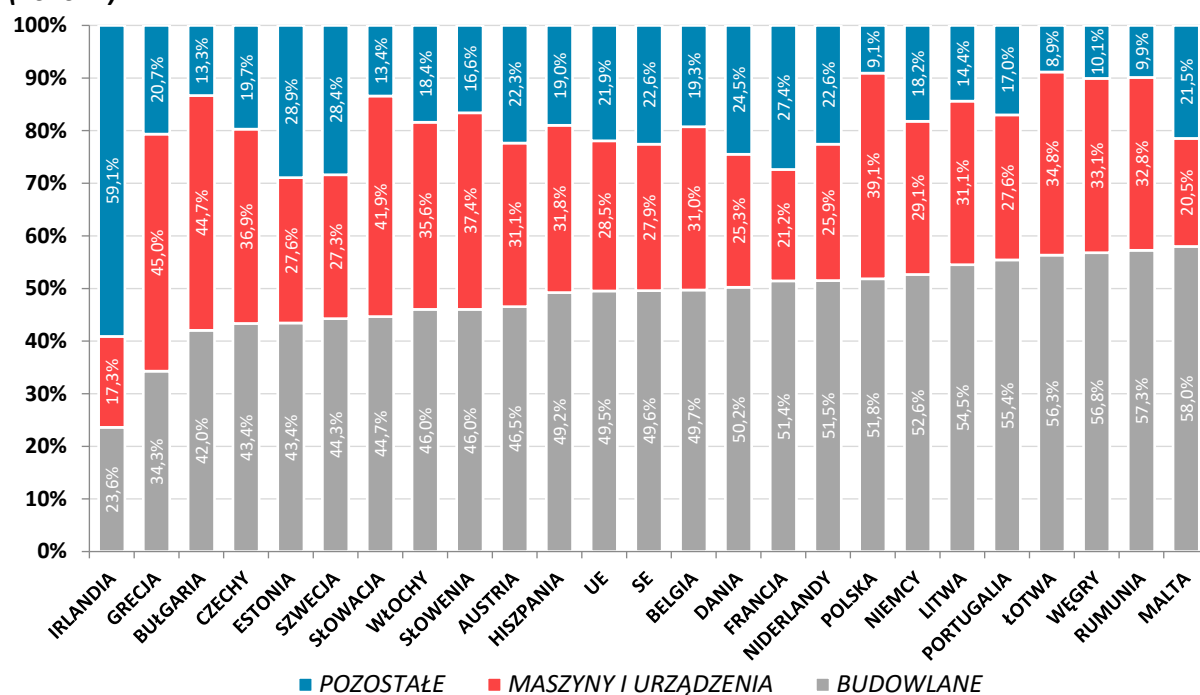

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych Eurostat.

Pod względem struktury przedmiotowej inwestycji Polska z wynikiem 51,8% w 2020 r. utrzymywała się blisko poziomu wspólnotowej średniej (49,5%) odnośnie udziału nakładów na aktywa budowlane (**wykres 5.**). Zdecydowanie największym udziałem tej grupy inwestycji w wydatkach kapitałowych ogółem wykazywała się Malta (58,0%), która nieznacznie wyprzedziła Rumunię (57,3%) oraz Węgry (56,8%). W ścisłej unijnej czołówce Polska znajdowała się w 2020 r. jeśli chodzi o wkład inwestycji w maszyny i urządzenia w nakłady ogółem. Wynik 39,1% zapewnił Polsce czwartą najwyższą lokatę, zaraz po Grecji (45,0%), Bułgarii (44,7%) oraz Słowacji (41,9%). Na jednym z ostatnich miejsc w całej UE plasowała się natomiast Polska pod względem udziału (9,1%) tzw. pozostałych aktywów inwestycyjnych, do których zalicza się głównie własność intelektualną.

¹⁶ Brak danych za 2021 r., dane za rok 2020 w przypadku Polski różnią się od tych zaprezentowanych na wykresie 2 z racji aktualizacji przygotowanej przez GUS, podczas gdy dane dla całej UE, których źródłem jest Eurostat na moment publikacji raportu w dalszym ciągu nie zostały zaktualizowane.

WYKRES 5. STRUKTURA PRZEDMIOTOWA W UE WG RODZAJÓW AKTYWÓW (2020 R.)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych Eurostat.

Na szczególną uwagę zasługuje odbiegająca od pozostałych przedmiotowa struktura inwestycji w Irlandii. Blisko 60-proc. udział inwestycji w aktywa pozostałe (w tym głównie produkty własności intelektualnej) jest rezultatem konstrukcji irlandzkiego systemu podatkowego, zachęcającego zagraniczne korporacje do rejestrowania w tym kraju swoich znaków towarowych i innego rodzaju wartości intelektualnych. W efekcie tego wartość inwestycji w pewnym sensie w sposób sztuczny, tj. niemający żadnego wpływu na realną gospodarkę, zostaje zawyżana przez kapitał zewnętrzny.

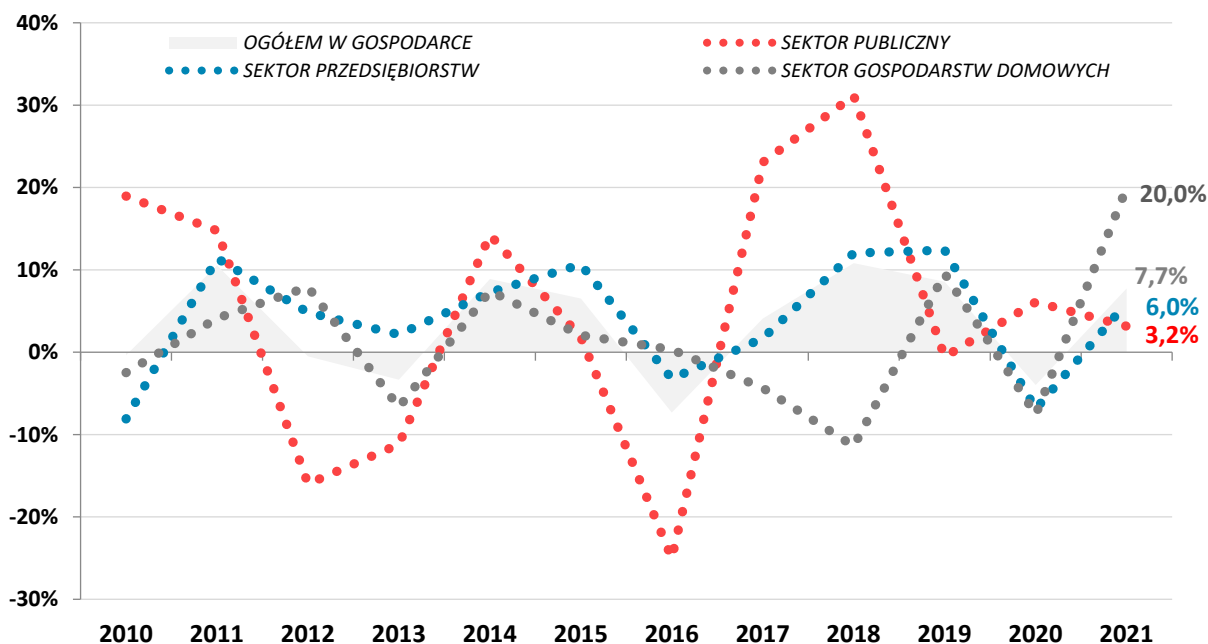
5.4 Tendencje w zakresie aktywności inwestycyjnej

Zmiana struktury podmiotowej inwestycji na przestrzeni ostatnich lat była w sposób naturalny pochodną aktywności poszczególnych sektorów instytucjonalnych w tym obszarze. Nakłady brutto na środki trwałe w polskiej gospodarce w ujęciu nominalnym wzrosły w 2021 r. o 31,2 mld zł (r/r), co oznacza realny wzrost o 3,8% w relacji do roku 2020 (nominalny wzrost o 7,7%) (**wykres 6.**) oraz realny spadek o 1,3% względem roku 2019. Głównym źródłem poprawy nastrojów inwestycyjnych był wzrost aktywności gospodarczej w skali globalnej na bazie upowszechnienia szczepień przeciwko covid-19.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat dynamika inwestycji wykazywała tendencję wzrostową, ze szczytem w obecnym cyklu koniunkturalnym na poziomie 10,8% (ceny bieżące) odnotowanym w roku 2018. W roku 2018 doświadczyliśmy również najwyższego w obecnej perspektywie finansowej 2014-2020 napływu unijnych środków kapitałowych, których wartość wg danych Ministerstwa Finansów była bliska 10,2 mld euro¹⁷. W podziale sektorowym sektor publiczny zwiększył wydatki inwestycyjne w 2021 r. o 3,2% r/r sektor przedsiębiorstw o 6,0%, podczas gdy sektor gospodarstw domowych aż o 20% r/r.

WYKRES 6. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W POLSKIEJ GOSPODARCE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

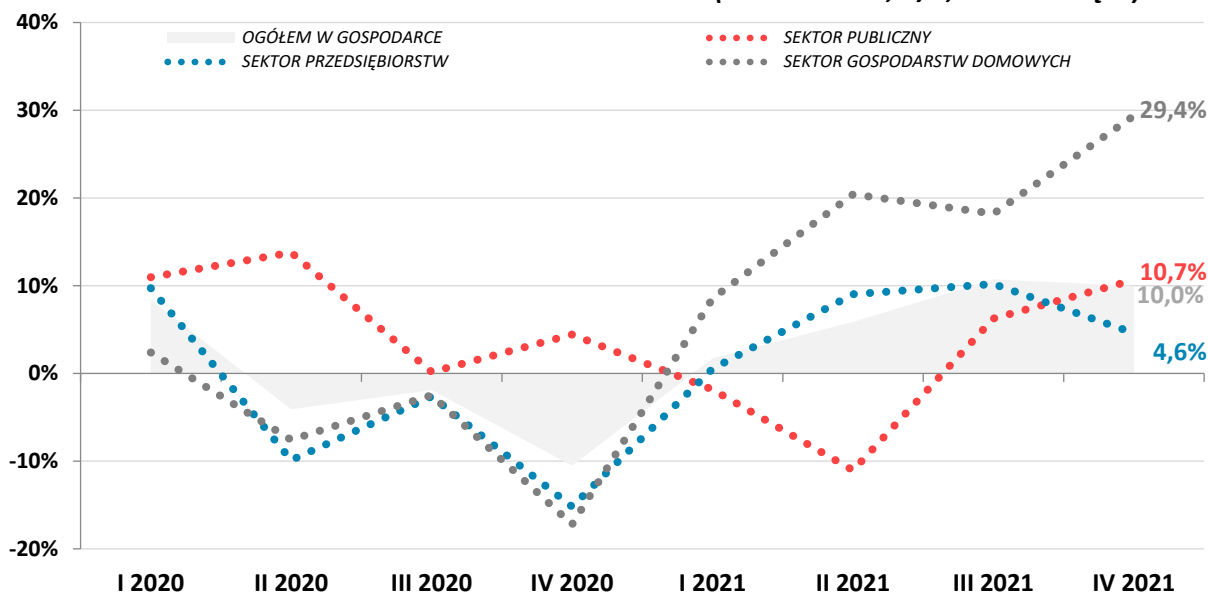
¹⁷ <https://www.gov.pl/web/finanse/transfery-polska-ue-unia-europejska>

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Zmiany w strukturze podmiotowej inwestycji w Polsce pokrywają się z dynamiką nakładów poniesionych przez poszczególne sektory (por. **wykres 2**). W latach 2010-2021 sektor przedsiębiorstw tylko trzykrotnie (2010, 2016, 2020) odnotował roczny spadek (w cenach bieżących) wartości poniesionych nakładów brutto na środki trwałe. W przypadku sektora publicznego sytuacja taka miała miejsce czterokrotnie, odpowiednio w latach 2012, 2013, 2016, 2019, a gosp. domowych pięciokrotnie w 2010, 2013, 2016, 2017 oraz 2020 roku. Tym samym wartość nakładów brutto na środki trwałe w całej gospodarce w roku 2021 była wyższa od średniorocznej wartości (2010-2020) o 24,2%, w tym sektora przedsiębiorstw o 28,0%, sektora publicznego o 27,9%, natomiast sektora gospodarstw domowych była wyższa o 10,8%.

WYKRES 7. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W POLSKIEJ GOSPODARCE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Rok 2020 r., w związku z sytuacją epidemiczną w kraju i na świecie, stał pod znakiem wyraźnego wyhamowania aktywności inwestycyjnej w polskiej gospodarce wraz z rosnącą awersją do ryzyka oraz obawami o gwałtowny spadek globalnego popytu. Nakłady brutto na środki trwałe w ujęciu zagregowanym wzrosły w I kw. 2020 r. nominalnie o 8,4%, po czym w II, III i IV kw. spadły odpowiednio o 4,1%, 1,9% oraz 10,7% r/r. Nieco płytsze ograniczenie wydatków inwestycyjnych w III kw. 2020 r. niż w II kw. 2020 r. wynikało z dwóch czynników. Po pierwsze z niższej bazy statystycznej roku 2019, po drugie natomiast z osłabienia tempa rozprzestrzeniania się COVID 19, co sprzyjało poprawie aktywności gospodarczej w okresie lipiec-wrzesień.

Znaczące pogorszenie aktywności inwestycyjnej w 2020 r. wystąpiło przede wszystkim w sektorze przedsiębiorstw, który po 12,5-proc. wzroście w IV kw. 2019 r. w I kw. 2020 r. odnotował nominalny przyrost wartości poniesionych nakładów o 9,7% (r/r), po czym w kolejnych kwartałach ograniczył wydatki inwestycyjne odpowiednio o 9,9%, 2,6% oraz 15,2% r/r. Z drugiej strony w pierwszej połowie 2020 r. w fazie wysokiej aktywności inwestycyjnej utrzymywał się sektor publiczny, który dwa kwartały z rzędu zwiększał wartość poniesionych nakładów majątkowych o ponad 10% w ujęciu r/r. Oznacza to, że pomimo negatywnych nastrojów w gospodarce podmioty z sektora publicznego bez większych przeszkód realizowały projekty inwestycyjne. Tendencja ta dość gwałtownie została przerwana w III i IV kw. 2020 r. Choć zarówno baza statystyczna jak i warunki epidemiczne sprzyjały zwiększaniu wydatków majątkowych, sektor publiczny zwiększył je wówczas jedynie o odpowiednio 0,2% oraz 4,4% r/r.

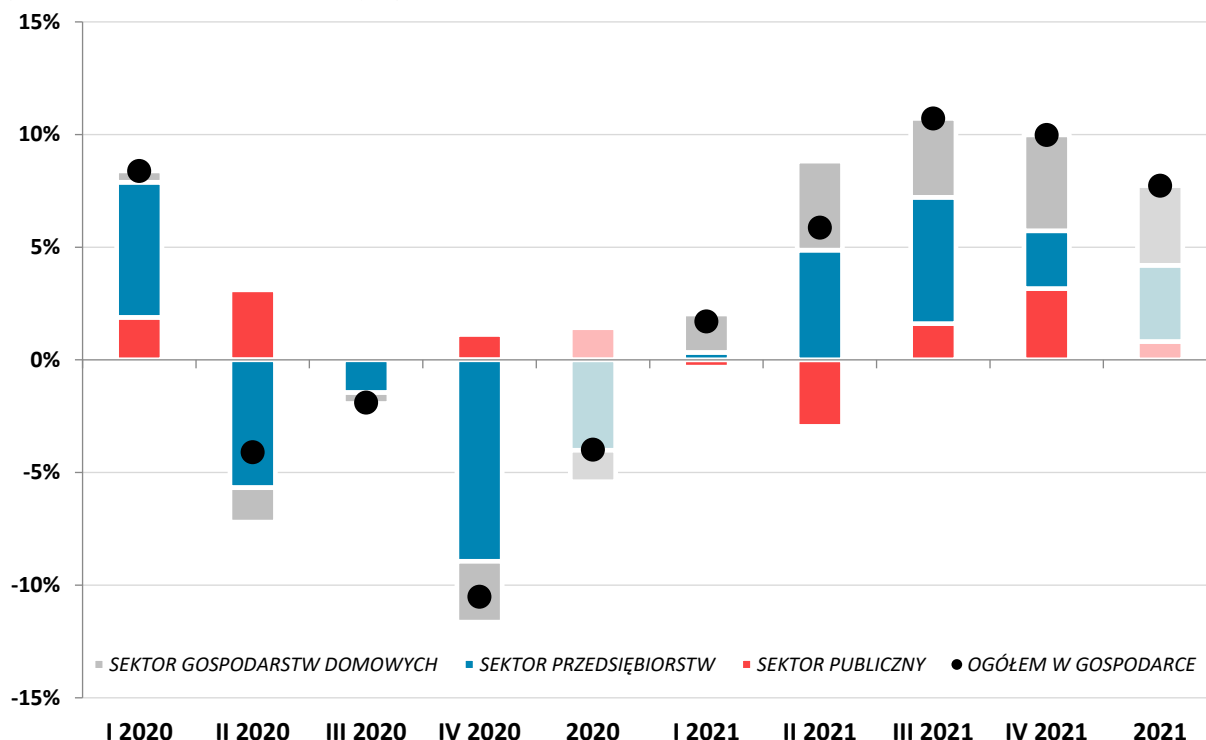
Początek 2021 charakteryzował się stopniową poprawą nastrojów rynkowych wraz z coraz szybciej postępującą akcją powszechnych szczepień przeciwko COVID-19, co pozytywnie wpływało również na prognozy makroekonomiczne dla kolejnych kwartałów. Trwająca odbudowa zapasów w sektorze przedsiębiorstw, będąca efektem rosnącego popytu konsumpcyjnego, znalazła swoje odbicie na płaszczyźnie inwestycyjnej. Tym samym choć nakłady brutto na środki trwałe w I kw. 2021 wzrosły nominalnie jedynie o 1,7% r/r (w cenach stałych spadek o 1,3% r/r), to już w II kw. roku wzrost wyniósł 5,9% r/r (w cenach stałych wzrost o 3,0% r/r). Na koniec III kwartału wszystkie sektory wykazały się dodatnią dynamiką nakładów inwestycyjnych. Co istotne wzrost odnotował również sektor publiczny (+6,3% r/r). Tym samym wzrost inwestycji w całej gospodarce wyniósł w III kw. 2021 r. w ujęciu nominalnym 10,7%.

W ostatnim kwartale 2021 r. aktywność inwestycyjna w gospodarce utrzymała się na wysokim poziomie ze wzrostem o 10,0% r/r. W miejsce słabnącego sektora przedsiębiorstw (+4,6%) poprawę odnotował sektor publiczny (+10,7%), natomiast sektor gospodarstw domowych osiągnął wzrost blisko 30% na bazie rosnącego popytu na nieruchomości oraz prawdopodobnego opóźnienia jakie w statystyce wykazuje ten sektor w porównaniu do realnych zmian w gospodarce.

O ile sektor przedsiębiorstw był głównym motorem wzrostu inwestycji w roku 2019, przeciwstawne tendencje obserwowaliśmy niemalże w całym 2020 r. (**wykres 7/8.**). Bardzo głębokie spadki dynamiki inwestycji w sektorze przedsiębiorstw znalazły swoje negatywne odzwierciedlenie w postaci obniżenia dynamiki inwestycji ogółem w gospodarce w II kw. 2020 r. o 5,7 pkt. proc., w III kw. o 1,5 pkt. proc. oraz IV kw. o 8,9 pkt. proc. (w ujęciu nominalnym, r/r). Negatywnie na poziom aktywności inwestycyjnej w okresie II-IV kw. 2020 r. wpłynęło również pogorszenie nastrojów wśród konsumentów i spadek inwestycji gospodarstw domowych w II kw. o 7,6%, w III kw. o 2,5% oraz w IV kw. o 17,2% (r/r). Tym samym wkład sektora gospodarstw domowych we względną zmianę nakładów brutto na środki trwałe ogółem w II kw. 2020 r. w ujęciu rok do roku wyniósł – (minus) 1,5 pkt. proc., w III kw. -0,8 pkt. proc. oraz w IV kw. 2020 r. -2,7 pkt. proc. W przeciwnym kierunku na dynamikę inwestycji ogółem w okresie I-IV kw. 2020 r. oddziaływały nakłady poniesione przez sektor publiczny (odpowiednio +1,9; +3,1, +0,0 oraz +1,1 pkt. proc.). Oznacza to, że wśród sektorów instytucjonalnych

jedynie dynamika wydatków majątkowych sektora publicznego hamowała negatywne tendencje w zakresie aktywności inwestycyjnej w polskiej gospodarce obserwowane w okresie II-IV kw. 2020 roku.

WYKRES 8. WKŁAD SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W % ZMIANĘ NAKŁADÓW BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W POLSKIEJ GOSPODARCE W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (PKT. PROC., R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Dekompozycja wzrostu nakładów brutto na środki trwałe w I połowie 2021 r. przypomina nieco tę widzianą ostatnio bezpośrednio przed wybuchem pandemii koronawirusa tj. w III-IV kw. 2019 r., choć skala wpływu poszczególnych składowych jest proporcjonalnie mniejsza. Najwyższym wkładem we wzrost inwestycji w całej gospodarce na początku 2021 r. wykazał się sektor przedsiębiorstw (+0,3 pkt. proc. w I oraz 4,9 pkt. proc. w II kw. 2021 r.), podobnie jak sektor gospodarstw domowych (odpowiednio +1,7 oraz +4,0 pkt. proc.). Sektor publiczny wykazał się w analizowanym okresie negatywnym wpływem na wzrost inwestycji, na poziomie -0,3 pkt. proc. w I oraz -3,0 pkt. proc. w II kw. roku.

W III i IV kw. 2021 r. już wszystkie sektory pozytywnie wpływały na dynamikę inwestycji w polskiej gospodarce. W największym stopniu dotyczyło to w dalszym ciągu sektora przedsiębiorstw (+5,6 pkt. proc. oraz +2,6 pkt. proc) oraz sektora gosp. domowych (+3,5 pkt. proc. oraz +4,3 pkt. proc), a w nieco mniejszym stopniu sektora publicznego (+1,6 pkt. proc. oraz +3,2 pkt. proc.).

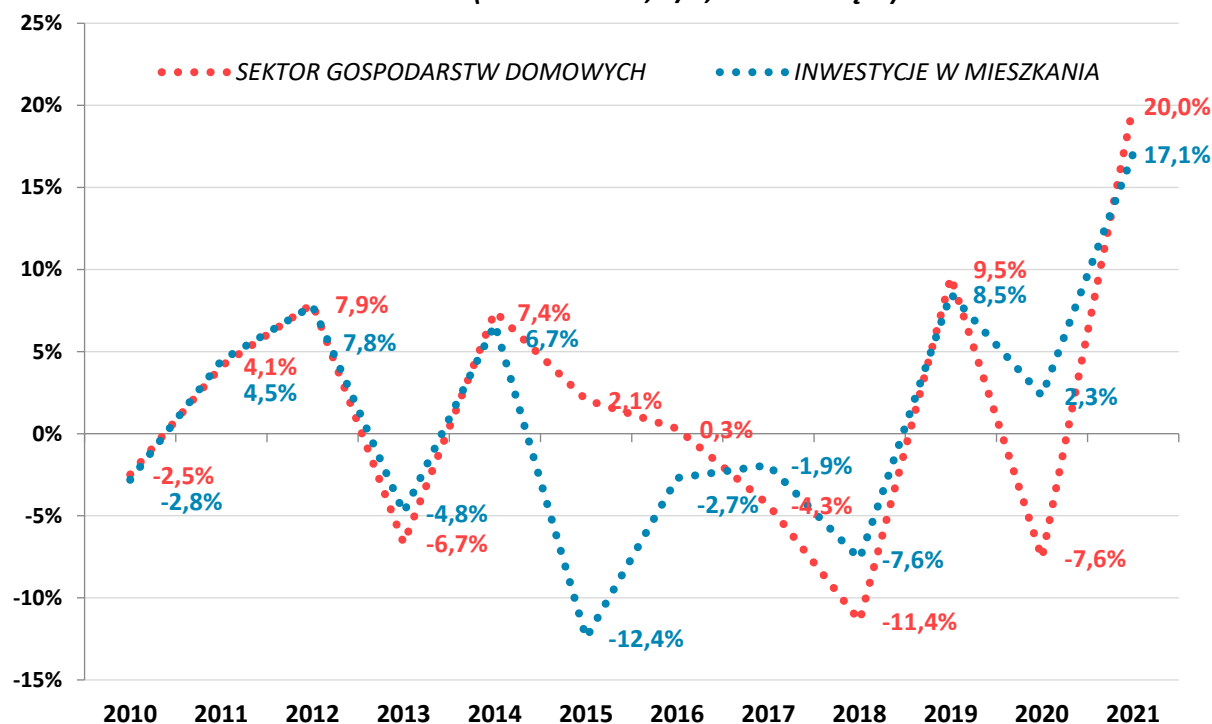
5.4.1 Inwestycje sektora gospodarstw domowych

Wydatki inwestycyjne gospodarstw domowych stanowią najmniejszą część „inwestycyjnego tortu” w Polsce (por. **wykres 1.**). Choć statystyka ESA 2010 w ramach wydatków inwestycyjnych tego sektora uwzględnia również m.in. wydatki mikroprzedsiębiorstw działających w formie osoby fizycznej, to

dostępne dane wskazują, że to jednak inwestycje stricte gospodarstw domowych¹⁸ na rynku nieruchomości determinują tempo aktywności inwestycyjnej tego sektora.

Relacje te dobrze obrazują dane roczne nt. dynamiki nakładów brutto na środki trwałe gospodarstw domowych ogółem oraz nakładów brutto na środki trwałe przeznaczanych na zakup lokali mieszkalnych w latach 2010-2021 (**wykres 9.**). Roczne, względne zmiany obu wielkości na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wykazywały się silną korelacją. Relacja wydatków inwestycyjnych na mieszkania w ujęciu nominalnym do nakładów brutto na środki trwałe sektora gospodarstw domowych kształtuje się na poziomie bliskim 60%.

WYKRES 9. NAKŁADY INWESTYCYJNE SEKTORA GOSPODARSTW DOMOWYCH ORAZ INWESTYCJE W MIESZKANIA W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych Eurostat.

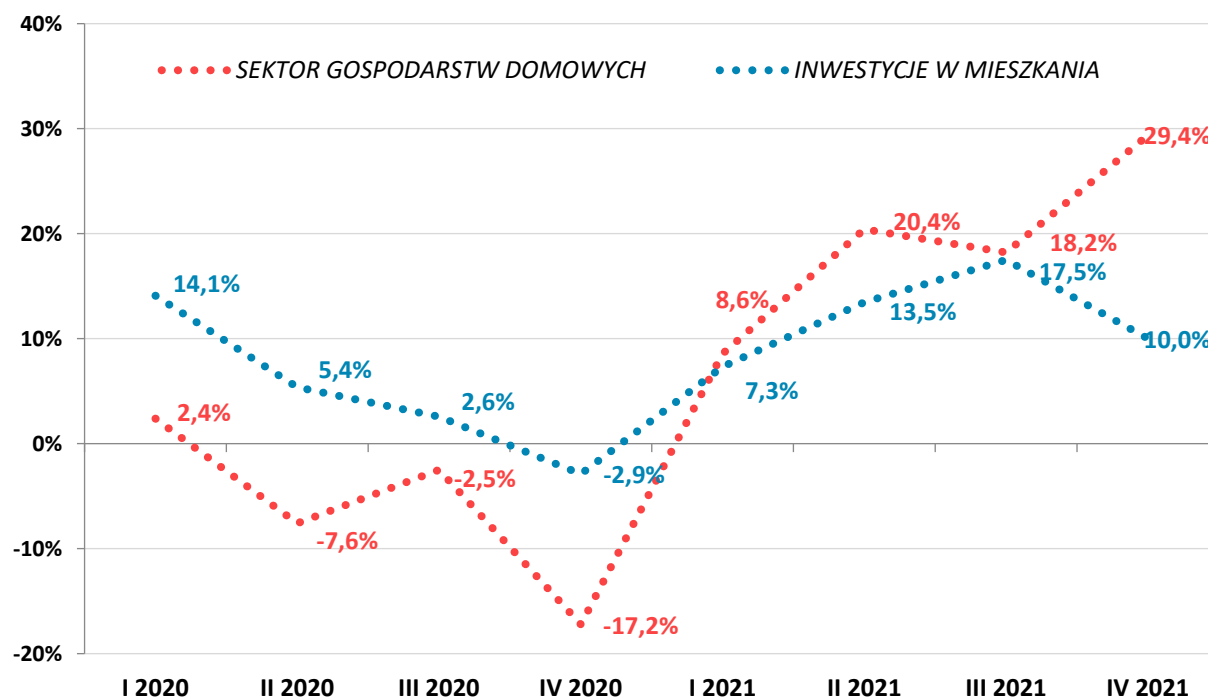
Podobnie jak w przypadku danych rocznych, również ujęcie kwartalne potwierdza ścisłe powiązanie obu agregatów inwestycyjnych (**wykres 10.**). Na rynku mieszkaniowym utrzymuje się nierównowaga (popyt na lokale przewyższa ich podaż), z której wynika presja na wzrost cen mieszkań.

Wraz z pogorszeniem się sytuacji epidemicznej na początku 2020 r. inwestycje sektora gospodarstw domowych weszły na ścieżkę spadkową w ujęciu r/r. Co ciekawe, jeszcze w I kw. 2020 r. przeciwnie tendencje obserwowaliśmy w obszarze inwestycji w mieszkania, przy bardzo wysokiej bazie odniesienia. Trudno jest znaleźć jednoznaczne wyjaśnienie dla tak wyraźnego odbicia wskaźnika w okresie pogorszenia nastrojów konsumenckich. Być może wynikało ono ze sprzyjających warunków atmosferycznych w okresie styczeń-marzec 2020 r., które skutkowało przyspieszeniem realizacji inwestycji budowlanych. W II kw. 2020 r. dynamika inwestycji kształtowała się już w oparciu o obserwowane w całej gospodarce tendencje i odnotowała spowolnienie dynamiki w ujęciu rok do roku (-7,6%). Z drugiej strony charakter zaburzeń, z jakimi mieliśmy do czynienia w analizowanym okresie oraz zwiększenie zapotrzebowania na większą przestrzeń mieszkalną (praca zdalna), przy rekordowo niskich stopach procentowych, były czynnikami, które w kolejnych kwartałach wpłynęły na

¹⁸ Tutaj w dosłownym znaczeniu jako gospodarstwo domowe, a nie cały sektor.

dość szybkie wyhamowanie spadków w obszarze inwestycji w mieszkania. Ten kierunek zmian potwierdzałyby relatywnie płytka głębokość redukcji wydatków na mieszkania w III i IV kw. 2020 r. Znaczący spadek wydatków inwestycyjnych gospodarstw domowych, obserwowany w IV kw. 2020 wynikał prawdopodobnie ze specyfiki metodologicznego ujęcia w wydatkach sektora gosp. domowych również małych firm zatrudniających do 9 osób, działających w formie prawnej osoby fizycznej. Kolejny lockdown wprowadzony na jesieni ubiegłego roku negatywnie wpłynął na najmniejsze podmioty, które chcąc utrzymać się na rynku musiały znacząco zredukować plany inwestycyjne.

WYKRES 10. INWESTYCJE SEKTORA GOSPODARSTW DOMOWYCH ORAZ INWESTYCJE W MIESZKANIA W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych Eurostat.

W okresie I-IV kw. 2021 r. inwestycje w sektorze gospodarstw domowych odrabiały straty z roku 2020 osiągając w IV kw. nominalną dynamikę na poziomie 29,4% r/r - co było najlepszym wynikiem od 2007 r. Kluczem do tak wyraźnej poprawy aktywności inwestycyjnej w tym sektorze wydaje się być rosnący popyt na nieruchomości, któremu sprzyjało otoczenie niskich stóp procentowych. Mając na uwadze rozpoczęcie cyklu podwyżek stóp procentowych w ostatnim kwartale 2021 r. należy spodziewać się wyhamowania dynamiki inwestycji gosp. domowych w I połowie 2022 r. , a w drugiej znaczącego ich spadku – czemu sprzyjać będzie bardzo wysoka baza statystyczna.

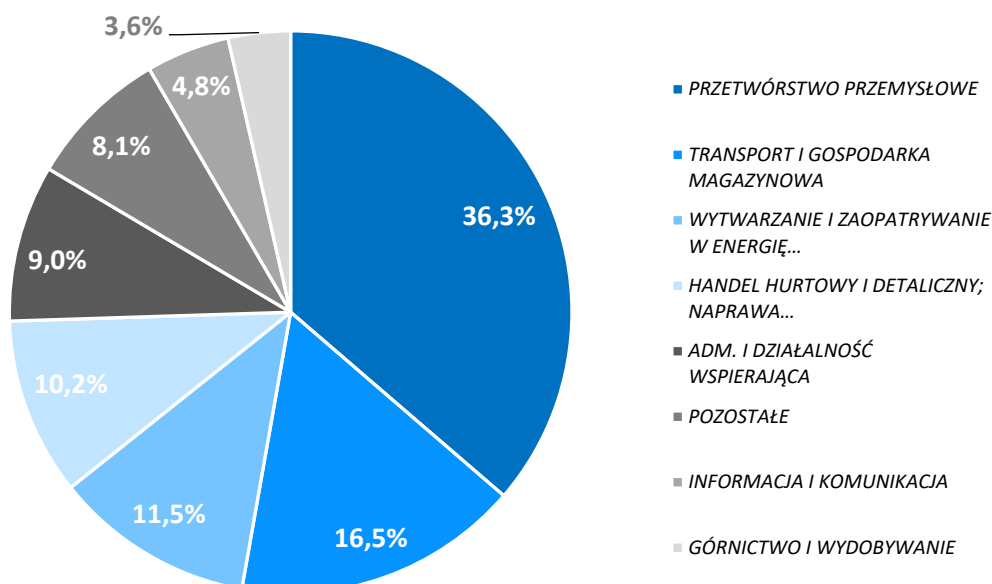
5.4.2 Inwestycje sektora przedsiębiorstw¹⁹

Zdecydowaną większość nakładów inwestycyjnych w sektorze przedsiębiorstw stanowią te ponoszone przez podmioty specjalizujące się w przetwórstwie przemysłowym (**wykres 11.**). Dominujący udział tej branży w aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw wynika ze strukturalnych uwarunkowań tej gałęzi gospodarki, bazującej w dużej mierze na wykorzystaniu w prowadzonej działalności dóbr inwestycyjnych w postaci maszyn i urządzeń. Poza przetwórstwem, wśród najbardziej zaangażowanych inwestycyjnie znajdują się również branża energetyczna oraz transportowa. Pierwsza z nich

¹⁹ Zgodnie z informacją metodologiczną podrozdział 5.5 dotyczy inwestycji wg definicji krajowej. Ze względu na brak tak szczegółowych (kwartalnych) danych dla całej zbiorowości podmiotów, sektor przedsiębiorstw w tej części raportu odnosi się do grupy przedsiębiorstw średnich i dużych (niefinansowe przedsiębiorstwa zatrudniające pow. 49 osób), które odpowiadają za ok. 70% nakładów całej zbiorowości. W grupie 'Pozostałe' (wykres 11.) znajdują się budownictwo, obsługa nieruchomości, dostawa wody oraz zakwaterowanie i gastronomia.

koncentruje swoją działalność inwestycyjną na maszynach i urządzeniach z zakresu sieci energetycznych itp., druga natomiast inwestuje głównie w środki transportu. Długookresowo struktura inwestycji przedsiębiorstw, wg sekcji PKD, zbliżona jest do tej z roku 2021, choć od przełomu 2015 i 2016 r. stopniowo rośnie udział przetwórstwa przemysłowego, przy niewielkim spadku branży energetycznej.

WYKRES 11. STRUKTURA INWESTYCJI W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD (2021 R., CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Dane nt. dynamiki inwestycji przedsiębiorstw reprezentujących poszczególne sekcje PKD w latach 2011-2021 pokazują stabilne przyrosty i niewielką zmienność (**wykres 12.**). Wyjątkiem są tu branże wrażliwe na napływ środków unijnych, takie jak transport oraz energetyka, które w 2016 r., podobnie jak sektor publiczny, odnotowały głębokie spadki. Dane te, choć przedmiotowo prezentują nieco węższy zakres, w długim okresie obrazują niemalże identyczne tendencje jak w przypadku nakładów brutto na środki trwałe całego sektora przedsiębiorstw wg metodologii ESA 2010 (por. **wykres 4.**).

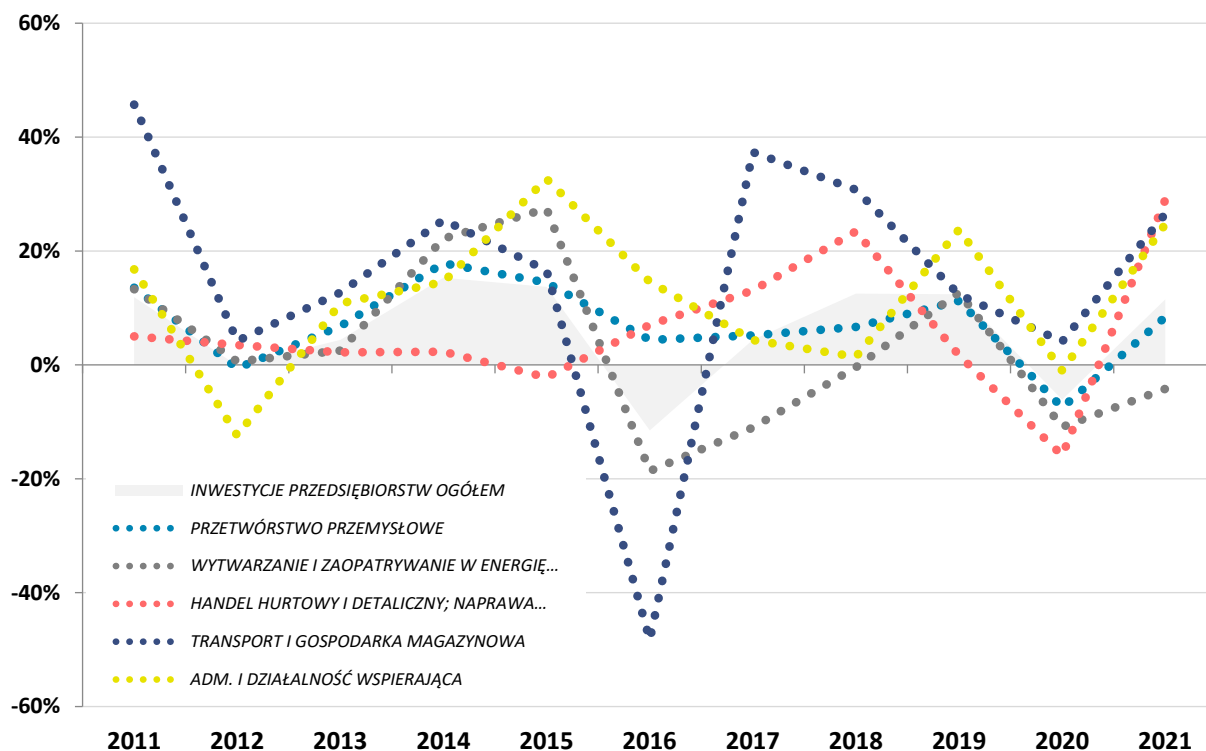
Spośród prezentowanych sekcji PKD od 2013 r. obserwujemy stały, trwający już 7 lat, przyrost wartości nakładów inwestycyjnych w dwóch z nich tj. w przetwórstwie przemysłowym oraz w administrowaniu i działalności wspierającej. W obu przypadkach wiązać się to może z relatywnie dużym udziałem kapitału zagranicznego w przedsiębiorstwach z tych branż, którego napływ wspierał aktywność inwestycyjną krajowych podmiotów.

Spadek wydatków inwestycyjnych w analizowanym ujęciu sektora przedsiębiorstw o 6,1% r/r w 2020 r. był jednym z najniższych wyników na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat (w 2016 spadek sięgnął 11,5%). Naturalnym źródłem tak znaczącego ograniczenia aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw był wzrost awersji do ryzyka związany z rozprzestrzeniającą się pandemią koronawirusa. W efekcie w całym 2020 r. przedsiębiorstwa koncentrowały swoje wydatki na działaniach służących utrzymaniu bieżącej działalności, wstrzymując wydatki charakterze rozbudowy możliwości produkcyjnych.

W 2021 r. przedsiębiorstwa ponownie zwiększały wydatki inwestycyjne. Spośród wszystkich głównych grup przedsiębiorstw wg. klasyfikacji PKD na uwagę zasługuje utrzymanie wzrostowej dynamiki inwestycji w sekcji związanej z transportem i magazynowaniem. Wiąże się to ze wzrostem

zainteresowania usługami transportowymi po przeniesieniu części działalności handlowej do internetu, a także ze zwiększoną aktywnością tego sektora w sytuacji gwałtownego wzrostu popytu odłożonego w 2021 r.

WYKRES 12. INWESTYCJE SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD²⁰ W LATACH 2011-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

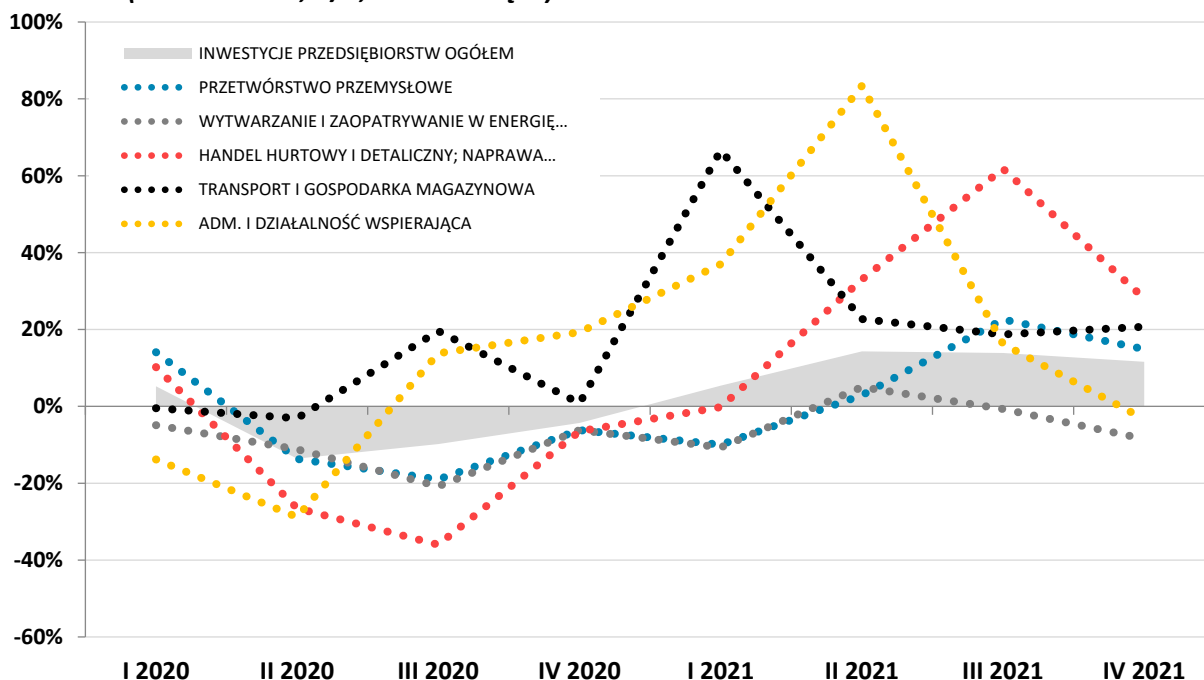
Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Bardzo wysokie dynamiki na płaszczyźnie inwestycyjnej w 2021 r. odnotowały sekcje handlu detalicznego (+29,0%), transportu (+26,5%) oraz administracji i działalności wspierającej (+24,7% r/r).

Dane kwartalne nt. wydatków inwestycyjnych w sektorze przedsiębiorstw wskazywały na stopniowe wygasanie dynamiki praktycznie we wszystkich głównych sekcjach PKD w pierwszej połowie 2020 r. (**wykres 13.**). Odnotowany w I kw. 2020 r. 5,2 - proc. wzrost inwestycji ogółem przedsiębiorstw był zbliżony do wyniku zanotowanego w ostatnim kwartale 2019 r. (wówczas miał miejsce wzrost o 4,2% r/r). W II i III kw. 2020 r. dane nt. wydatków inwestycyjnych (-13,6% i -9,8% r/r) w sektorze przedsiębiorstw już wyraźnie wskazywały na pogorszenie nastrojów.

²⁰ Sekcje posiadające ponad 5% udziału w inwestycjach sektora.

WYKRES 13. INWESTYCJE SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD²¹ W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

W pierwszej połowie 2020 r. głównym źródłem negatywnych tendencji była epidemia COVID-19 i wynikające z niej obawy o ograniczenie aktywności gospodarczej nie tylko w kraju, ale również w otoczeniu międzynarodowym. W związku z relatywnie większymi obostrzeniami w poruszaniu się obowiązującymi w II kwartale 2020 r. – pod kątem aktywności inwestycyjnej był on dla branż usługowych zdecydowanie słabszy.

Pozytywne sygnały z sektora przedsiębiorstw w obszarze inwestycji pojawiły się natomiast w IV kw. 2020 r., kiedy to dynamika spadków (-4,3% r/r) wyraźnie wyhamowała. Szczególnie widoczne to było w podsektorze transportowym oraz administrowania i działalności wspierającej. O ile trudno jest znaleźć racjonalne uzasadnienie dla tak dynamicznego (+19,3% r/r) odbicia w tym drugim przypadku, to poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w okresie letnim tj. w III kw. roku z pewnością pozytywnie wpłynęły na kształtowanie się relacji popytu i podaży w branży transportowej (+0,8% r/r). Innymi słowy przedsiębiorstwa transportowe, celem utrzymania zdolności do obsługi zamówień, były zmuszone do szybkiego dostosowania parku maszynowego oraz zaplecza logistycznego do skumulowanego zapotrzebowania na usługi transportowe z pozostałych branż, którego duża część została przesunięta z II kw. – dość mocno ograniczonego wpływem pandemii, na III kw. i IV kw. 2020 r.

Na początku 2021 r. sektor przedsiębiorstw w analizowanym ujęciu zwiększył wydatki inwestycyjne o 5,4% w I kw. oraz 14,3% w II kw. r/r. Głównym motorem wzrostu były sekcje: handel hurtowy oraz administracyjna, które w okresie bazowym odnotowywały bardzo wysokie spadki, oraz sekcja transportowa, która korzystała na rosnącym popycie na usługi transportowo-logistyczne. Co istotne w II kw. 2021 r. wzrost nominalnej wartości inwestycji odnotowała największa z sekcji w analizowanej zbiorowości przedsiębiorstw tj. w przetwórstwo przemysłowe (2,9% r/r). Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej widoczna od II kw. 2021 r., której towarzyszy szybko rosnący

²¹ Sekcje posiadające ponad 5% udziału w inwestycjach sektora.

popyt konsumpcyjny, w tym popyt zewnętrzny, powinna pozytywnie wpływać na zapotrzebowanie przedsiębiorstw przemysłowych na dobra inwestycyjne w kolejnych kwartałach roku.

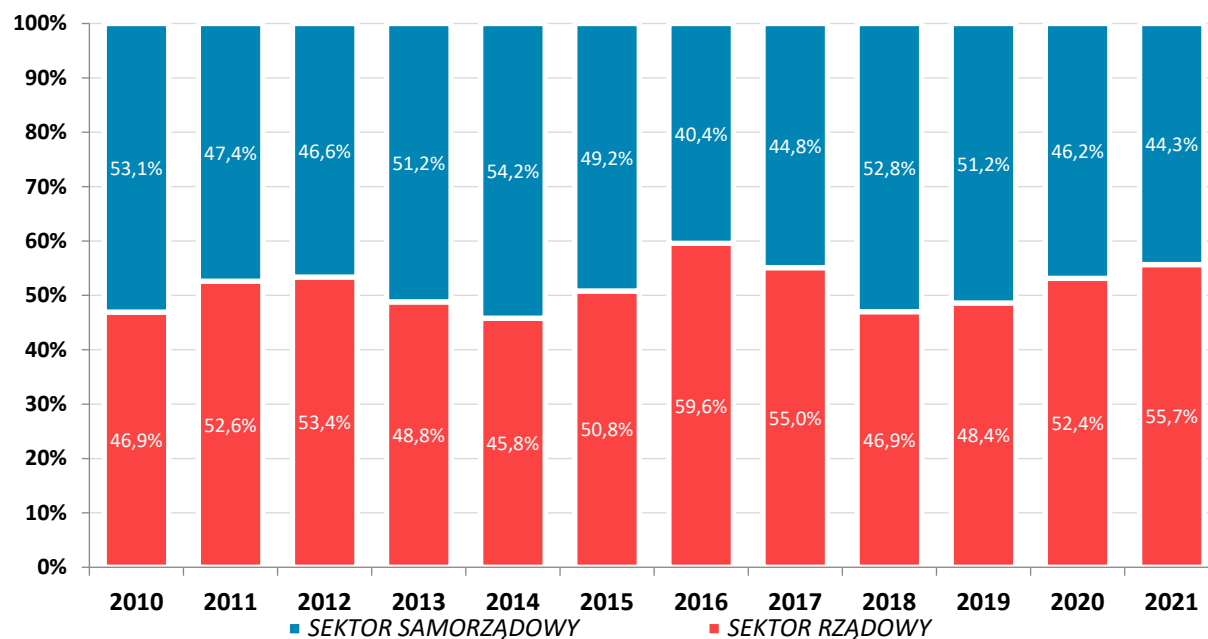
W III kw. 2021 r. wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw wzrosły o blisko 14%. Na szczególną uwagę zasługuje bardzo dynamiczny przyrost wartości inwestycji w sekcji handlu hurtowego i detalicznego, który wyniósł 61,8% r/r. Z jednej strony wynik ten był pochodną bardzo niskiej aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw z tej branży w 2020 r. Z drugiej natomiast był efektem szybko rosnącego popytu konsumpcyjnego, po części odłożonego z czasu obowiązywania ograniczeń związanych z pandemią. Bardzo solidne ok. 20-proc. wzrosty inwestycji w III kw. 2021 osiągnęły ponadto sekcje przetwórstwa przemysłowego oraz transportu. Nieco słabiej na polu aktywności inwestycyjnej radziły sobie z kolei przedsiębiorstwa z sektora energetycznego, gdzie inwestycje spadły w ujęciu r/r o 0,7%. Być może wynikało to z presji jaką wzrost cen surowców energetycznych wywołał na stronę kosztową działalności przedsiębiorstw, przez co ograniczały one plany inwestycyjne.

Końcówka roku 2021 stała pod znakiem utrzymania pozytywnych tendencji obserwowanych od początku roku. Inwestycje przedsiębiorstw ogółem wzrosły o 11,6% r/r, głównie dzięki bardzo dobrym wynikom sekcji z największym wartościowym udziałem w całej zbiorowości tj. sekcji przetwórstwa przemysłowego (+14,9%) oraz sekcji transportu i gospodarki magazynowej (+20,7% r/r). W odpowiedzi na rosnący popyt konsumpcyjny wysoki wzrost nakładów inwestycyjnych (trzeci kwartał z rzędu) odnotowała w IV kw. 2021 r. również sekcja handlu hurtowego i detalicznego (+28,1% r/r).

5.4.3 Inwestycje sektora publicznego

Struktura inwestycji w sektorze publicznym bazuje na nakładach ponoszonych przez podsektor rządowy (wydatki na drogi - GDDKiA, koleje oraz wydatki zbrojeniowe) oraz samorządowy. W latach 2010-2021 proporcje udziałów obu podsektorów w inwestycjach publicznych ogółem rozkładały się niemalże równomiernie, a znaczny wzrost udziału inwestycji rządowych wystąpił jedynie w 2016 r., kiedy to dynamika nakładów brutto na środki trwałe JST gwałtownie spadła (**wykres 14.**).

WYKRES 14. STRUKTURA INWESTYCJI W SEKTORZE PUBLICZNYM W LATACH 2010-2021

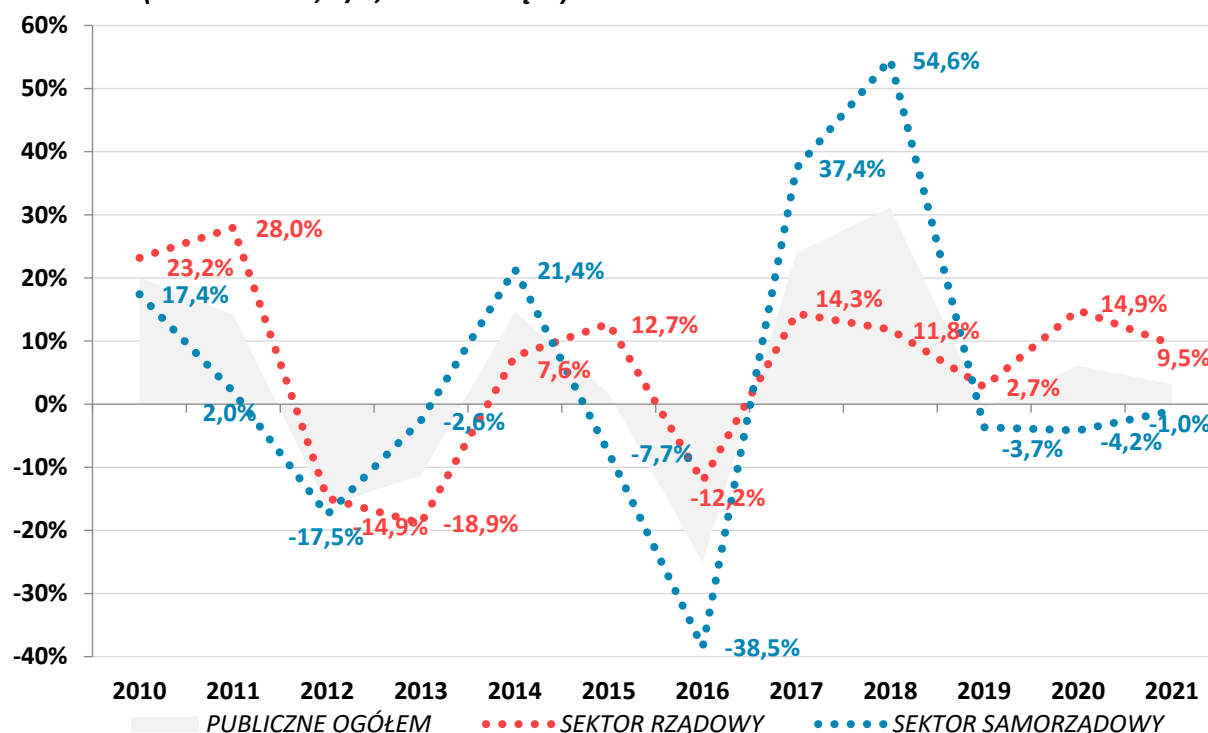

Źródło: DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

Powyższe tendencje w sposób naturalny korelują ze zmianami dynamiki inwestycji w analizowanych podsektorach w okresie 2010-2021 (**wykres 15.**). Lata wyraźnych wzrostów inwestycji JST w ujęciu

rocznym tj. 2010, 2014 oraz 2018 są jednocześnie okresami, w których samorzady wydatnie zwiększają swój udział w inwestycjach sektora publicznego.

WYKRES 15. INWESTYCJE SEKTORA PUBLICZNEGO WG GŁÓWNYCH PODSEKTORÓW W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych Eurostat.

Mechanizm ten jest w dużej mierze efektem różnic w dostępności źródeł finansowania działalności inwestycyjnej na poziomie rządowym i samorządowym. Relatywnie mniejsza elastyczność w przesuwaniu środków w ramach planu budżetowego oraz ograniczone możliwości pozyskiwania kapitału z rynku finansowego – szczególnie istotne w okresie pogorszenia koniunktury, negatywnie wpływa na zdolności JST do utrzymywania względnie stabilnej ścieżki inwestycji w dłuższym horyzoncie czasowym. W rezultacie, w okresie pogorszenia sytuacji budżetowej w regionach, środki przeznaczane na inwestycje samorządowe są istotnie zredukowane. Z drugiej strony, przy poprawie dochodowej strony budżetów JST²² (np. lata 2017-2018) inwestycje rosną znacznie szybciej niż przeciętnie w całej gospodarce.

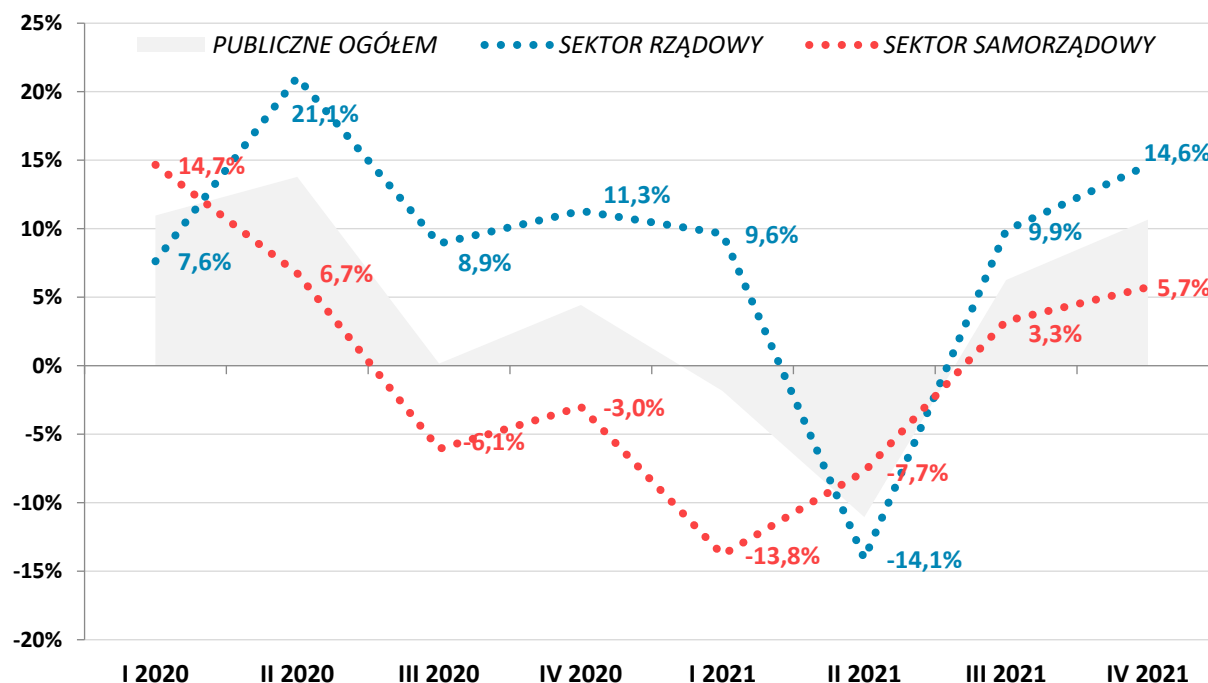
W ujęciu kwartalnym (**wykres 16.**) sektor publiczny dobrze rozpoczął rok 2020 pod kątem aktywności inwestycyjnej. Pomimo niekorzystnych uwarunkowań związanych z sytuacją epidemiczną JST w I kw. 2020 r. zwiększyły wydatki inwestycyjne o 14,7% r/r, choć kolejne kwartały tj. II (+6,7%), III (-6,1%) oraz IV (-3,0%) wyraźnie wskazywały na postępującą tendencję spadkową. Uzasadnieniem zjawiska bardzo dobrego rozpoczęcia 2020 r. w aspekcie inwestycji samorządowych może być fakt przesunięcia części zadań inwestycyjnych z końca 2019 r. i kumulacji ich na początku roku 2020.

Początek 2021 r. to niewielki spadek inwestycji publicznych (-1,8% r/r). Źródłem tego stanu rzeczy było ograniczenie wydatków inwestycyjnych na poziomie samorządowym. Trudno jest ocenić na ile blisko 14-proc. spadek wynikał z przesłanek o charakterze fiskalnym, a na ile wpływ na to miała bardzo wysoka baza statystyczna z roku 2020. W ujęciu nominalnym inwestycje JST w I kw. 2021 r. były bowiem zbliżone do tych z I kw. 2019 r., podczas gdy ich wartość osiągnięta w I kw. 2020 r. była

²² Zdolności finansowe JST oraz ich kondycja budżetowa zaprezentowane zostały w rozdziale 6.

historycznie najwyższym odczytem. W II kw. 2021 r. inwestycje publicznie w dalszym ciągu utrzymywały się znacznie poniżej poziomów z analogicznego okresu roku 2020. Za ich 11,0-proc. spadek (r/r) odpowiadał zarówno sektor rządowy (-14,1%) jak samorządowy (-7,7%).

WYKRES 16. INWESTYCJE SEKTORA PUBLICZNEGO WG GŁÓWNYCH PODSEKTORÓW W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

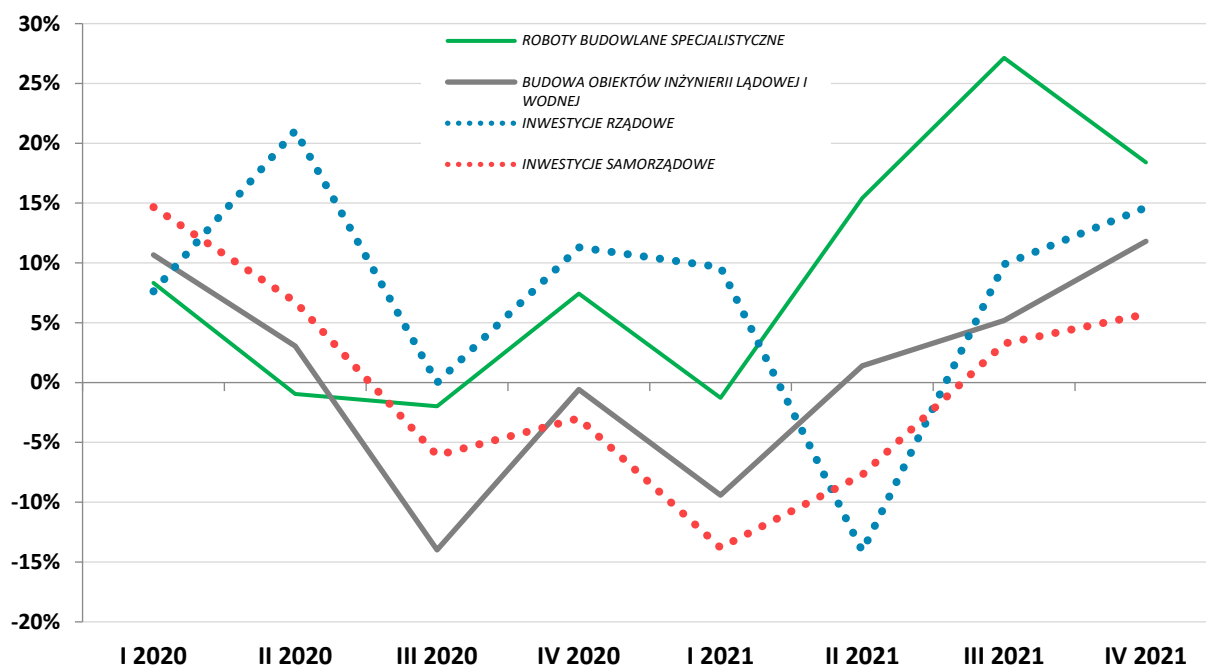

Źródło: Dane Eurostat oraz szacunki DSR MFiPR.

Wyraźna poprawa aktywności inwestycyjnej w sektorze przedsiębiorstw widoczna była w III kw. 2021 r. Zarówno sektor rządowy jak i samorządowy wykazały się wówczas pozytywną dynamiką inwestycji na poziomie odpowiednio 9,9% oraz 3,3%. Trudno jest ocenić na ile wynik ten jest efektem nadrabiania zaległości po nieco słabszym początku roku, a na ile początkiem zmiany tendencji. Poprawa koniunktury w całej gospodarce sprzyjała materializacji tego drugiego scenariusza. W IV kw. widoczne było tym samym utrzymanie wysokiej aktywności inwestycyjnej zarówno po stronie rządowej jak i samorządowej. Co szczególnie cieszy, to bardzo wysoka dynamika wydatków sektora rządowego (+14,6% r/r) przy znaczącej bazie z IV kw. 2020 r. (wówczas +11,3%).

Struktura inwestycji sektora publicznego w ok. 80% bazuje na projektach infrastrukturalnych, angażujących dużą część aktywności branży budowlanej. Ścisłe powiązanie wydatków publicznych, tj. rządowych i samorządowych, z aktywnością w sektorze budowlanym dobrze widać na przykładzie kwartalnych zmian w obszarze aktywności przedsiębiorstw realizujących specjalistyczne roboty budowlane oraz zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Zarówno rządowe jak i samorządowe projekty inwestycyjne wspierały w I kw. 2020 r. aktywność sektora budowlanego w branżach powiązanych z realizacją zadań o charakterze budownictwa infrastrukturalnego. Sytuacja obserwowana w II, a szczególnie w III kw. 2020 r. może potwierdzać tezę o przesunięciu części wydatków inwestycyjnych podsektora rządowego w kierunku innych niż budowlane obszarów jak chociażby ochrona zdrowia. Odnotowany ponad 20-proc. wzrost inwestycji rządowych w II kw. 2020 r. był najwyższym przyrostem tej kategorii od I kw. 2018 r. (wówczas +26,5% r/r). W kolejnych kwartałach 2020 r. obserwowaliśmy stopniowe hamowanie dynamiki inwestycji w całym sektorze publicznym.

WYKRES 17. INWESTYCJE SEKTORA PUBLICZNEGO WG GŁÓWNYCH PODSEKTORÓW ORAZ AKTYWNOŚĆ BUDOWLANA W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

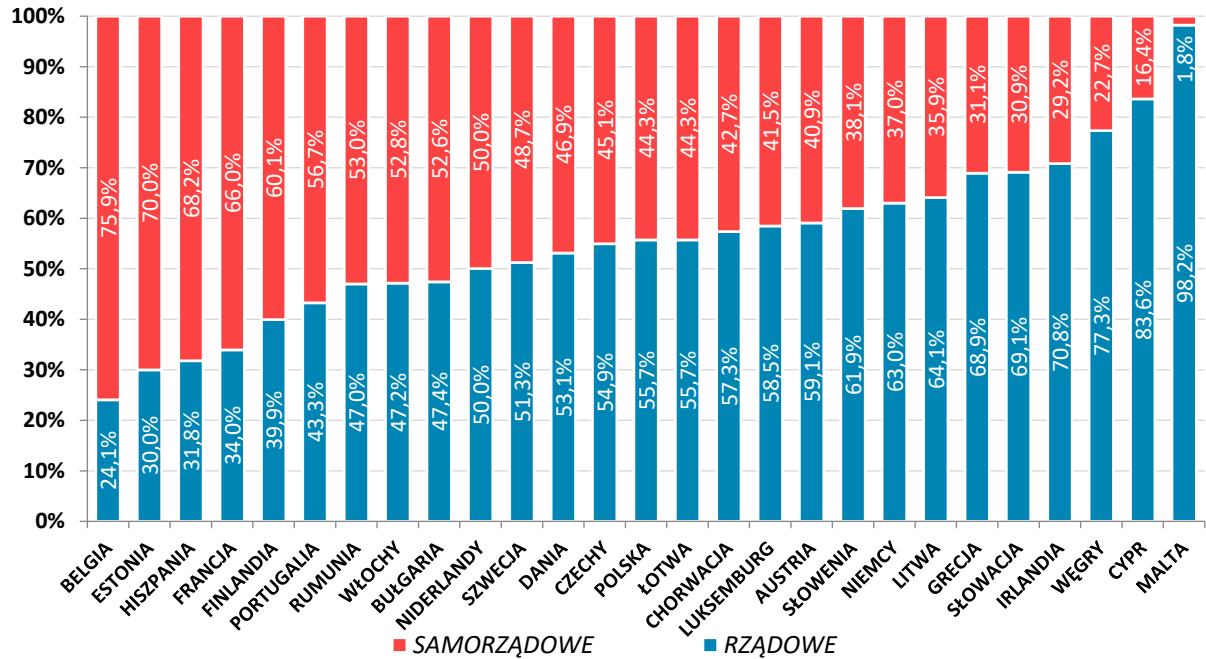
W I kw. 2021 r. różnica w dynamice inwestycji rządowych i samorządowych wyniosła ponad 20 pkt. proc. Jak pokazuje **wykres 17**, tendencje obserwowane na poziomie samorządowym pokrywały się z kierunkiem nominalnych zmian produkcji budowlanej w sekcjach powiązanych z budownictwem infrastrukturalnym. Fakt ten sugeruje, iż źródłem wzrostu wydatków inwestycyjnych sektora rządowego w tym okresie były inne obszary, być może związane z walką z pandemią koronawirusa. Niewątpliwie czynnikiem sprzyjającym lepszymu odczytowi po stronie rządowej była niższa baza z I kw. 2020 r. W II kw. 2021 r. obserwowaliśmy z kolei znaczący spadek wydatków na inwestycje w sektorze rządowym, co patrząc na **wykres 17**, częściowo wynika z wysokiego wzrostu w bazowym, II kw. 2020 r. Z drugiej strony nieco lepiej niż na początku roku wyglądała aktywność inwestycyjna po stronie samorządowej, która w dalszym ciągu podążała za kierunkiem wyznaczanym przez dynamiki w sektorze budowlanym.

Wyraźny wzrostom wydatków inwestycyjnych w III kw. 2021 r. po stronie sektora rządowego i samorządowego towarzyszył bardzo dynamiczny (+27,1% r/) przyrost wartości zrealizowanej produkcji budowlanej w zakresie robót specjalistycznych. Wynik ten znalazł swoje pozytywne odzwierciedlenie w danych o inwestycjach publicznych w IV kw. 2021 r., szczególnie po stronie sektora rządowego.

5.4.4 Inwestycje sektora publicznego na tle Unii Europejskiej

Inwestycje publiczne w UE wyniosły w 2021 r. 460,9 mld euro wobec 437,4 mld euro w 2020 r. i zdominowane były przez podsektor rządowy - stanowił on większość w strukturze 18 z 27 państw członkowskich (**wykres 18**).

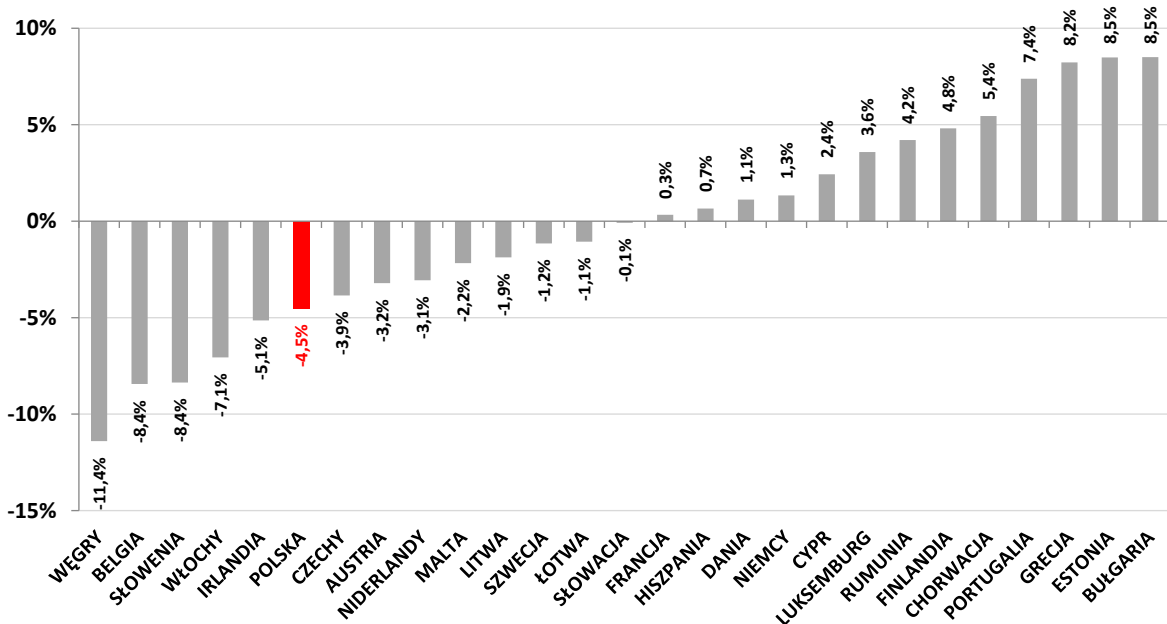
WYKRES 18. STRUKTURA INWESTYCJI PUBLICZNYCH W UE (2021 R.)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych Eurostat.

Zdecydowanie wyróżniała się na tym tle Malta, gdzie w 2021 r. ponad 98% wydatkowanych na cele inwestycyjne środków w sektorze publicznym pochodziło ze źródeł rządowych. Na drugim końcu tego zestawienia znalazła się Belgia, gdzie udział inwestycji rządowych w inwestycjach publicznych ogółem wynosił 24,1%. Polska z 44,3-proc. udziałem samorządów oraz 55,7-proc. udziałem rządu znajduje się natomiast w grupie państw o najbardziej zrównoważonym podziale inwestycji publicznych pomiędzy podsektor rządowy i samorządowy.

WYKRES 19. UDZIAŁ INWESTYCJI SAMORZĄDOWYCH W INWESTYCJACH PUBLICZNYCH (RÓŻNICA WYNIKU Z 2021 R. I ŚREDNIEJ Z LAT 2010-2020; PKT. PROC.)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych Eurostat.

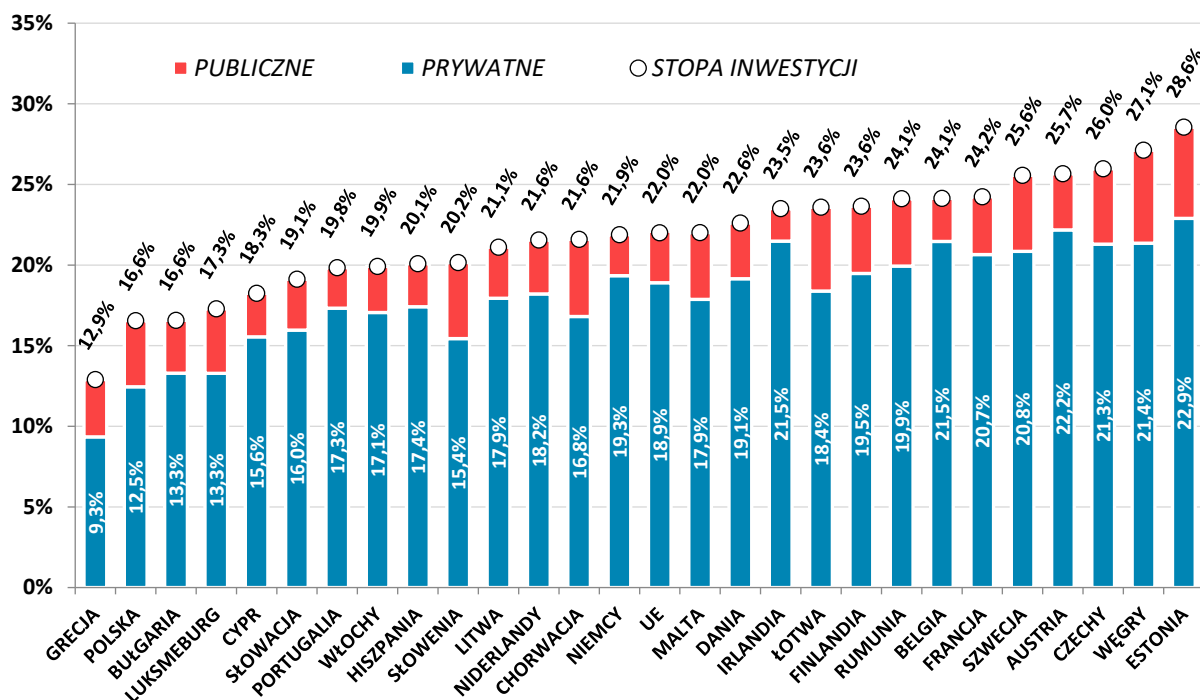
Średniookresowe tendencje wskazują, że rok 2021 stał w większości unijnych gospodarek pod znakiem zmniejszania udziału inwestycji samorządowych w inwestycjach publicznych ogółem, w odniesieniu do średniej wartości z lat 2010-2020. Szczególnie pozytywnie wyróżniły się w tym obszarze Grecja, Estonia oraz Bułgaria, w przypadku których relacja ta w 2021 r. wzrosła o ponad 8 pkt. proc. r/r (**wykres 19**). Relacja inwestycji samorządowych do inwestycji publicznych w Polsce w 2021 r. była niższa od średniej z lat 2010-2020 r. o 4,5%. Polska najwyższy udział inwestycji JST w inwestycjach publicznych osiągnęła w ostatniej dekadzie w 2014 r. i wyniósł on wówczas 54,4%.

5.5 Stopa inwestycji

W 2021 relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB, tj. stopa inwestycji wyniosła w krajach UE27 ok. 22,0% tj. podobnie jak w 2020 r.

Patrząc na ogół państw Wspólnoty, w 2021 r. 14 krajów – w tym Polska, ze stopą inwestycji wynoszącą ok. 16,6% - uzyskało niższą średnią tego wskaźnika niż wartość dla UE27²³. Relatywnie wysoka stopa inwestycji publicznych w Polsce (4,1% wobec średniej unijnej na poziomie 3,2%) sprawia, że w zestawieniu stóp inwestycji prywatnych tylko Grecja (9,3%) wypada słabiej od Polski (12,5%) (**wykres 20**). W czołówce pod względem stopy inwestycji prywatnych w UE znajdują się natomiast Estonia (22,9%) oraz Austria (22,2%).

WYKRES 20. STOPA INWESTYCJI OGÓŁEM ORAZ PRYWATNYCH I PUBLICZNYCH W UE W 2021 R.

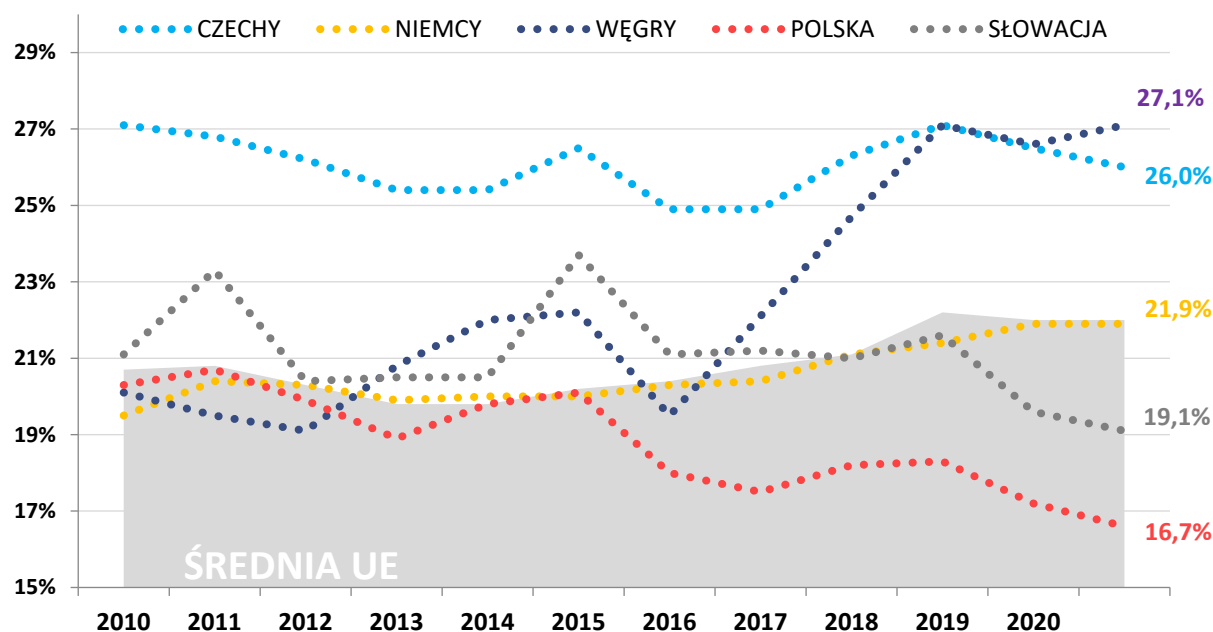
Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych Eurostat.

W przypadku Polski oraz pozostałych krajów Grupy Wyszehradzkiej widoczne jest silne zróżnicowanie skali aktywności inwestycyjnej (**wykres 21**). Na tym tle szczególnie in plus wyróżnia się gospodarka Węgier, która w 2020 r. odnotowała trzecią najwyższą, po Estonii i Irlandii, stopę inwestycji w całej Unii Europejskiej. Bardzo dynamiczny przyrost inwestycji na Węgrzech można wiązać z widocznym w ostatnich latach wzrostem zainteresowania tą lokalizacją ze strony koncernów motoryzacyjnych.

²³ Zestawienie stóp inwestycji wszystkich gospodarek UE w latach 2010-2021 znajduje się w aneksie statystycznym niniejszego raportu.

Tradycyjnie bardzo dobrze wśród gospodarek V4 wypadają również Czechy, utrzymujące długookresowo relację nakładów brutto na środki trwałe do PKB na poziomie przekraczającym 25%.

WYKRES 21. STOPA INWESTYCJI W WYBRANYCH GOSPODARKACH UE W LATACH 2010-2021

Źródło: DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

W grupie V4 nieco słabiej wypada Polska, gdzie od 2016 r. stopa inwestycji notuje poziomy wyraźnie odbiegające od średniej unijnej. Choć w latach 2018-2019 zaobserwowano ponowną poprawę w tym obszarze, to w dalszym ciągu nie udało się przekroczyć poziomu 19%, który do roku 2015 wyznaczał dolną granicę w długookresowym paśmie wahań. Spadek stopy inwestycji do poziomu 16,6% w 2021 r. oznacza osiągnięcie historycznie najniższego wyniku tego wskaźnika, na co wpływ bez wątpienia miało ograniczenie aktywności gospodarczej w kraju w związku z epidemią koronawirusa.

Mając na uwadze stabilny przyrost nominalnej wartości PKB polskiej gospodarki w analizowanym okresie, spadki stopy inwestycji wynikały z relatywnie słabszej, kilkukrotnie nawet negatywnej, dynamiki nakładów brutto na środki trwałe w poszczególnych latach (**tabela 2.**). Różnica ta szczególnie widoczna była w roku 2016, kiedy to przy 3,5-proc. przyroście PKB, nakłady brutto na środki trwałe spadły nominalnie o 7,3%.

TABELA 2. ZMIANA NOMINALNEJ WARTOŚCI PKB ORAZ INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE W LATACH 2010-2021 (R/R)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PKB	5,5%	8,2%	3,7%	1,4%	3,9%	5,3%	3,5%	6,8%	6,6%	8,1%	2,0%	12,1%
Inwestycje	-0,4%	10,5%	-0,5%	-3,3%	8,9%	6,5%	-7,3%	4,1%	10,8%	8,6%	-4,0%	7,7%
Różnica	-5,9 pkt. proc.	2,3 pkt. proc.	-4,2 pkt. proc.	-4,7 pkt. proc.	5,0 pkt. proc.	1,2 pkt. proc.	-10,8 pkt. proc.	-2,7 pkt. proc.	4,2 pkt. proc.	0,5 pkt. proc.	-6,0 pkt. proc.	4,4 pkt. proc.
Stopa inwestycji	20,3%	20,7%	19,9%	18,9%	19,8%	20,1%	18,0%	17,5%	18,2%	18,3%	17,2%	16,6%

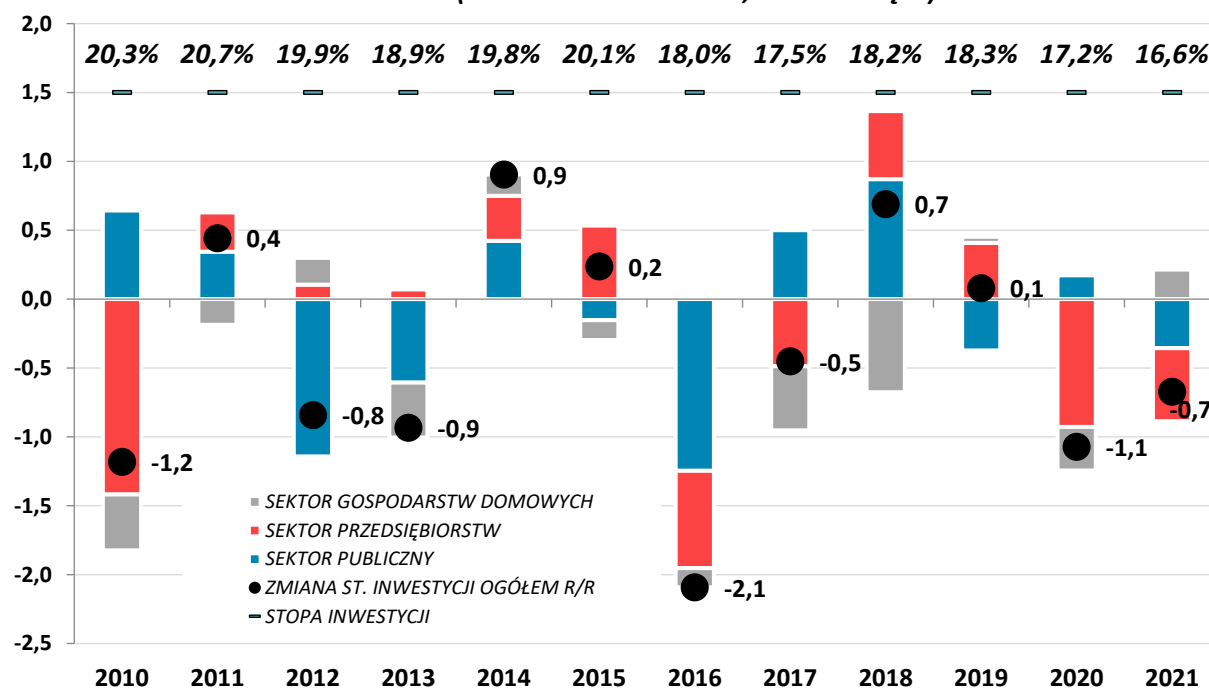
Źródło: DSR MFiPR na podstawie danych GUS.

Odpowiedź na pytanie o źródła tego spadku i jednocześnie pogorszenia relacji inwestycji do PKB z 20,1% w roku 2015 do 18,0% w roku 2016, wskazuje dekompozycja zmiany stopy inwestycji w latach 2010-2019 prezentująca wpływ poszczególnych sektorów instytucjonalnych na zmianę stopy inwestycji w ujęciu rok do roku. W roku 2016 najsilniej stopie inwestycji w Polsce „ciężyła” sektor

publiczny, w którym odnotowano spadek inwestycji o ok. 25% (r/r) (por. **wykres 6.**), wynikający ze wspomnianego już kilkakrotnie wejścia w okres pomiędzy perspektywami finansowymi UE 2007-2013 i 2014-2020, kiedy to napływ funduszy spowolnił. Tym samym w 2016 r. sam tylko sektor publiczny zmniejszył stopę inwestycji o 1,2 pkt. proc., a sektory przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych dołożyły do tego odpowiednio -0,7 oraz -0,1 pkt. proc.²⁴ Gdyby udało się wówczas utrzymać wartość inwestycji publicznych na poziomie z roku 2015 (nominalna zmiana 0%), to spadek stopy inwestycji byłby znacznie płytszy i wyniosłaby ona w 2016 r. 19,4%.

Choć w roku 2017 relacja inwestycji do PKB w dalszym ciągu spadała, osiągając 17,5%, to u podstaw tego spadku leżały słabsze wyniki w obszarze nakładów inwestycyjnych w sektorze przedsiębiorstw (-0,5 pkt. proc.) oraz w sektorze gosp. domowych (-0,5 pkt. proc.), których dynamika inwestycji była drugi rok z rzędu niższa od dynamiki PKB. Pozytywnie na stopę inwestycji oddziaływały natomiast nakłady sektora publicznego, których wzrost o 23,1% w ujęciu rok do roku pozwolił na wypracowanie dodatniego wkładu do stopy inwestycji na poziomie +0,5 pkt. proc. W okresie 2018-2019 polska gospodarka doświadczyła znacznie szybszego przyrostu inwestycji niż PKB (**tabela 2.**), dzięki czemu stopa inwestycji wyraźnie poprawiła się i osiągnęła najwyższy od 2015 roku poziom 18,3%. Głównym źródłem poprawy były rosnące nakłady sektora przedsiębiorstw (*patrz rozdział 5.4.2*), które w 2019 roku odpowiadały za nieco ponad 80% całego przyrostu inwestycji w polskiej gospodarce. Niewielki spadek inwestycji publicznych negatywnie wpływał w 2019 r. na poziom stopy inwestycji obniżając ją odpowiednio o 0,4 pkt. proc., przy neutralnym wpływie generowanym przez sektor gospodarstw domowych (**wykres 22.**).

WYKRES 22. WKŁAD SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W ZMIANĘ STOPY INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W PKT. PROC., CENY BIEŻĄCE) *

*zmiana st. inwestycji ogółem r/r jest różnicą między stopą inwestycji w danym roku, a stopą inwestycji w roku poprzedzającym tj. zmiana w 2010 r. na poziomie -1,2% (pierwsza czarna kropka na wykresie po lewej stronie) oznacza różnicę st. inwestycji w 2010 r. (20,3%) i w 2009 r. (21,4%).
Kontrybucje poszczególnych sektorów instytucjonalnych wskazują na ich wkład w tę zmianę tj. w 2010 r. -1,2% = +0,6 pkt. proc. (sektor publiczny) - 1,3 pkt. proc. (sektor przedsiębiorstw) -0,4 pkt. proc. (sektor gospodarstw domowych). Różnice w sumach mogą wynikać z zaokrągleń.

Źródło: DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

²⁴ Suma wszystkich kontrybucji nie schodzi się do 2,1% z racji zaokrągleń.

Rok 2020 był okresem negatywnych tendencji inwestycyjnych w krajowej gospodarce. Ograniczenie aktywności gospodarczej zredukowało popyt inwestycyjny głównie po stronie przedsiębiorstw, które w obawie przed niepewnością związaną z dalszymi warunkami działania, ograniczały wszelkie wydatki poza tymi na bieżącą działalność. Tym samym stopa inwestycji w polskiej gospodarce spadła do poziomu 17,2%. Dekompozycja sektorowa wskazuje, że to właśnie przedsiębiorstwa w największym stopniu odpowiadały za ten stan rzeczy obniżając stopę inwestycji w 2020 r. vs. 2019 r. o 0,9 pkt. proc. Sektor gospodarstw domowych dodał do tego -0,3 pkt. proc. Jedynie sektor publiczny nieznacznie pozytywnie wpłynął na analizowany wskaźnik podnosząc go symbolicznie o 0,2 pkt. proc. Elementem, który w ujęciu statystycznym dodatkowo ciążył na wyniku stopy inwestycji był nominalny wzrost PKB Polski, z jakim mieliśmy do czynienia w 2020 r. (**tabela 2.**). Relatywnie wysoki poziom deflatora sprawił, że pomimo realnego spadku PKB, w ujęciu nominalnym jego wartość wzrosła r/r, co przy negatywnej dynamice inwestycji tak bardzo ciążyło na stopie inwestycji.

Dynamiczny przyrost nominalnej wartości polskiego PKB w 2021 r. (+12,1%) przy 7,7-proc. wzroście wydatków inwestycyjnych przełożył się na spadek stopy inwestycji do poziomu 16,6%. Dekompozycja sektorowa zmiany stopy inwestycji w ujęciu r/r wskazuje, że jedynie sektor gospodarstw domowych był w 2021 r. w stanie zwiększyć swój udział w stopie inwestycji ogółem (dzięki wzrostowi wydatków na ten cel o 20% r/r).

6 INWESTYCJE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

6.1 Informacja metodologiczna

W ramach niniejszego rozdziału, za podstawową miarę inwestycji przyjęto wydatki inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego²⁵ w ich podziale ze względu na formę prawną (gmina, powiat, miasto powiatowe, samorząd wojewódzki) oraz w podziale na województwa. Prezentowane dane (roczne) dotyczyć będą okresu 2010 – 2021, zaś dane kwartalne – okresu od I kw. 2020 r. do IV kw. 2021 r. Wyjątkiem są tu statystyki dla poszczególnych województw opisane w podrozdziale 6.3.3, które dla lepszej przejrzystości obejmują w ujęciu rocznym okresy roku 2021 oraz całej perspektywy unijnej 2014-2020.

Przyjęcie miary wydatków inwestycyjnych umożliwia dokonanie porównań pomiędzy poszczególnymi województwami, niemniej oznacza brak możliwości dokonywania porównań z innymi krajami unijnymi.

Zestawienie wykorzystanych w podrozdziale danych znajduje się w aneksie statystycznym.

6.2 Inwestycje samorządowe wg formy prawnej

Inwestycje jednostek samorządu terytorialnego²⁶ stanowią istotną część całości wydatków kapitałowych realizowanych w polskiej gospodarce. Ich rola, w związku ze znajomością lokalnych realiów i potrzeb, w budowaniu potencjału gospodarczego, na poziomie regionalnym jest ogromna, czego wyznacznikiem są znaczące udziały w wykorzystaniu dostępnych środków w ramach funduszy unijnych. Ze względu na możliwości finansowe oraz zakres działań realizowanych w obszarze ustawowych kompetencji wartość ponoszonych nakładów inwestycyjnych różni się znacząco pomiędzy poszczególnymi formami prawnymi JST.

6.2.1 Tendencje w zakresie aktywności inwestycyjnej

W strukturze inwestycji samorządowych dominują wydatki realizowane przez gminy. W 2021 r. stanowiły one 46,7% inwestycji JST ogółem i nominalnie wyniosły 21,8 mld zł. Za 29,8% inwestycji samorządowych odpowiadają miasta na prawach powiatu, które w 2021 roku wydały na ten cel 13,9 mld zł. Pozostałe formy jednostek tj. samorząd wojewódzki oraz powiatowy z nakładami na poziomie odpowiednio 7,1 mld zł oraz 5,3 mld zł odpowiadały za 15,2% oraz 11,4% inwestycji JST ogółem.

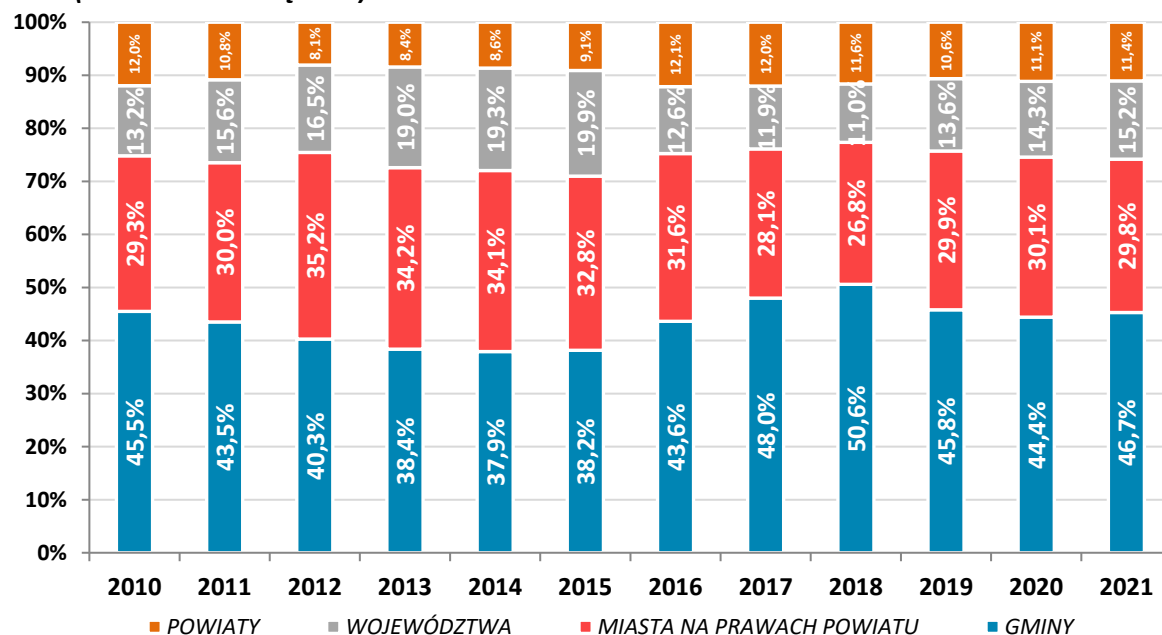
Długookresowo struktura inwestycji samorządowych nie ulega zmianie. Dominująca pozycja gmin, będąca efektem relatywnie wyższych udziałów w zakresie realizowanych zadań publicznych, a zatem i w dochodach oraz wydatkach publicznych ogółem, skutkuje utrzymaniem w ostatnich latach udziałów bliskich wartościom maksymalnym z okresu 2010-2021 (**wykres 23**).

²⁵ Zob. definicję miary w rozdziale 3.3.

²⁶ Przez ogół jednostek samorządu terytorialnego należy rozumieć:

- a) Ogół jednostek reprezentujących gminy (wiejskie, miejsko-wiejskie, miejskie),
- b) Ogół jednostek reprezentujących powiaty,
- c) Ogół jednostek reprezentujących miasta na prawach powiatu,
- d) Ogół jednostek reprezentujących województwa
- e) Ogół związków między gminnych, między powiatowych oraz podobnych jednostek.

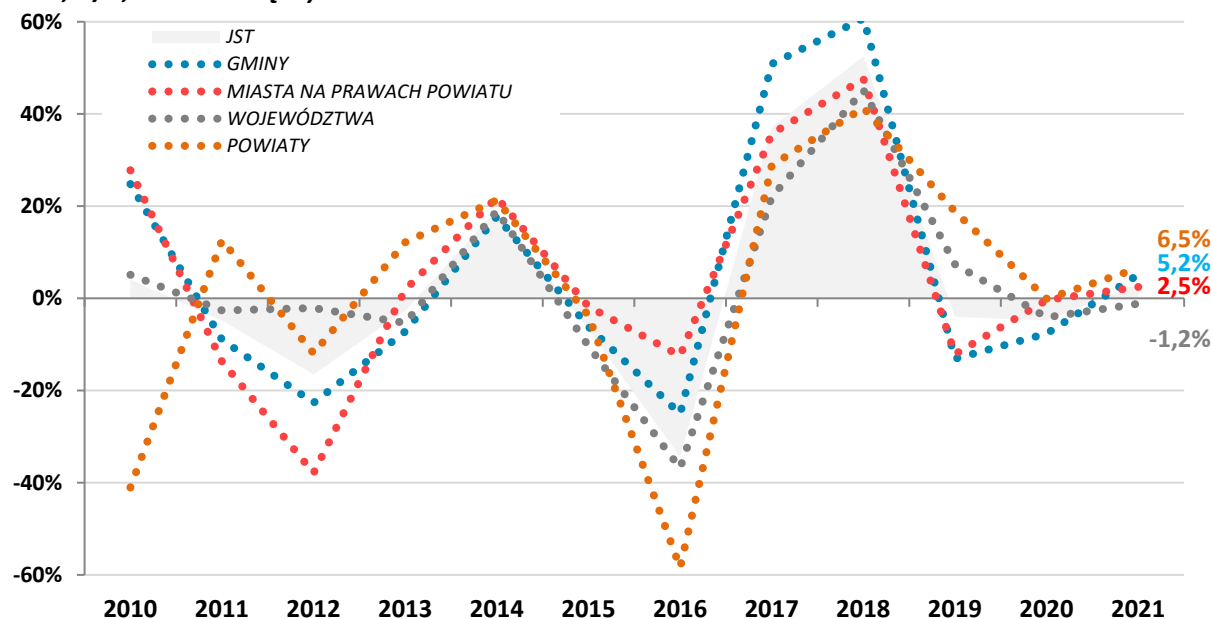
WYKRES 23. STRUKTURA INWESTYCJI SAMORZĄDOWYCH WG FORMY PRAWNEJ W LATACH 2010-2020 (W CENACH BIEŻĄCYCH)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Dynamika aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego, w podziale na formę prawną, jest bardzo zbliżona, co wiąże się z identycznymi bodźcami inwestycyjnymi dla każdego z podmiotów (**wykres 24**). Różnice w rocznych, względnych zmianach wartości inwestycji wynikają raczej z samej specyfiki rozliczania projektów inwestycyjnych, gdzie w przypadku części podmiotów kumulują się one w jednym roku (np. gminy w roku 2018), a w przypadku innych w kolejnym (np. powiaty w roku 2019). Głównym źródłem historycznie najwyższej wartości inwestycji JST, z jaką mieliśmy do czynienia w roku 2018, były gminy, których wydatki inwestycyjne w 2018 r. wzrosły o blisko 9 mld zł, tj. 60% r/r. W 2019 roku również ze względu na bardzo wysoką bazę, inwestycje gmin spadły o 13,1%, przy 4-proc. spadku inwestycji samorządowych ogółem.

WYKRES 24. INWESTYCJE SAMORZĄDOWE WG FORMY PRAWNEJ W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

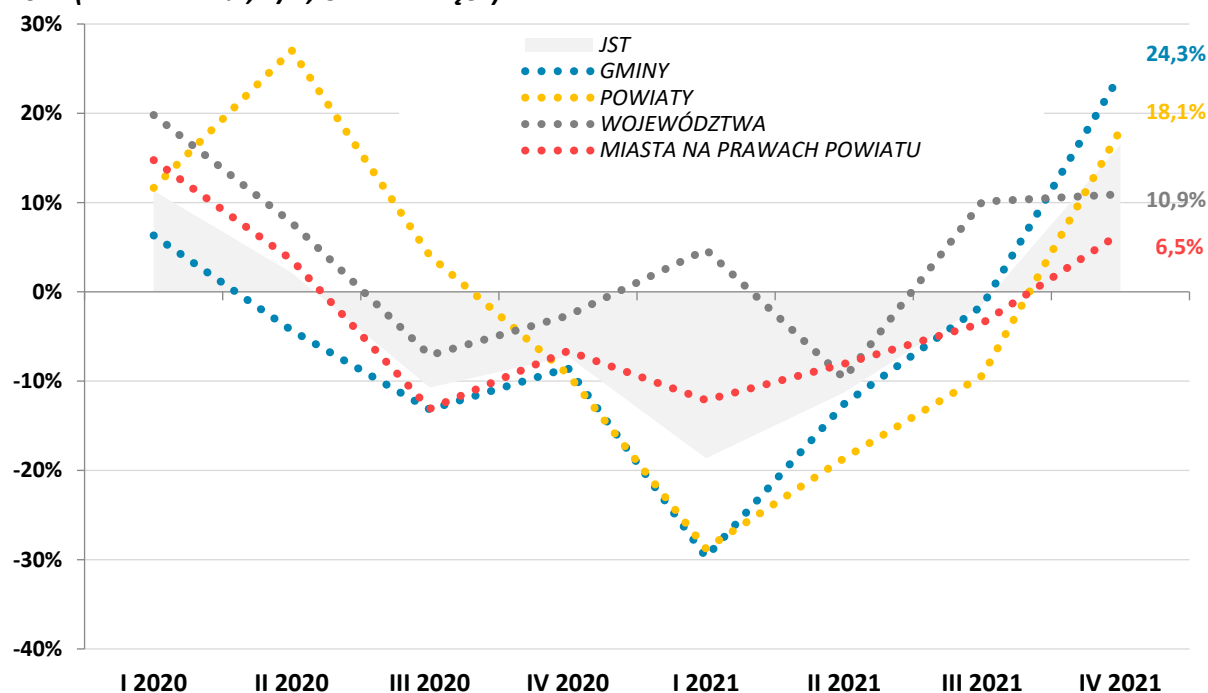
W kryzysowym 2020 r. wydatki inwestycyjne JST spadły nieco głębiej niż rok wcześniej osiągając 4,8 proc. słabszy wynik w ujęciu r/r. Ograniczenie aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego wiązało się w naturalny sposób z sytuacją epidemiczną w kraju. Wstrzymanie działalności przedsiębiorstw będących płatnikiem CIT oraz związany z tym wzrost stopy bezrobocia (mniejsze wpływy do budżetów JST z PIT) zredukowały plany inwestycyjne w regionach. Choć w relacji do roku 2019 wszystkie JST wg formy prawnej zmniejszyły wydatki, to najgłębszego spadku doświadczyły gminy (-7,6%) oraz samorząd wojewódzki (-4,1%). Co więcej, choć spadek po stronie miast na prawach powiatu wyniósł jedynie 0,4% r/r, to należy tu zaznaczyć, że punktem odniesienia dla tego wyniku był ponad 12-proc. spadek inwestycji odnotowany rok wcześniej.

W 2021 r., wraz z poprawą koniunktury gospodarczej samorządy ponownie zwiększyły aktywność inwestycyjną. W ujęciu całej zbiorowości JST wydatki na ten cel wzrosły wówczas o 3,1% w porównaniu do roku 2020. Poza samorządem wojewódzkim, gdzie drugi rok z rzędu inwestycje kurczyły się (-4,1% w 2020 r. oraz -1,2% w 2021 r.), wszystkie pozostałe grupy jednostek samorządu terytorialnego odnotowały w 2021 r. poprawę wyniku inwestycyjnego.

Dane kwartalne za okres 2020-2021 wskazują na wyraźną tendencję spadkową dynamiki inwestycji wszystkich form prawnych JST (**wykres 25.**). Od początku 2020 r. obserwujemy stopniowe pogorszenie poziomu aktywności inwestycyjnej samorządów. W III kw. ub. r. inwestycje JST zmniejszyły się w ujęciu r/r o 10,7%. Pozytywnie na tle innych form JST wyróżniał się samorząd powiatowy, który zwiększył wartość wydatków inwestycyjnych w II kw. o ponad 27% w relacji do II kw. 2019 r. Nieco słabiej na tle pozostałych form prawnych JST wypadły na początku 2020 r. gminy, gdzie po wzroście inwestycji w I kw. o 6,3% r/r, w kolejnych odnotowano spadek na poziomie odpowiednio 4,3% r/r oraz 13,2% r/r. Jest to o tyle niepokojąca informacja, że gminy odpowiadają za ok. 40% wartości inwestycji JST ogółem, a relatywnie niska aktywność inwestycyjna na początku roku może sugerować pogorszenie wskaźników inwestycyjnych w kolejnych kwartałach 2020 r. Czynnikiem nieco je łagodzącym powinna być spadająca w kolejnych kwartałach roku baza statystyczna II, III i IV kw. 2019 r.

Pozytywnym zaskoczeniem na początku 2020 r. były wyniki inwestycyjne samorządów powiatowych, które zwiększały swoją aktywność w tym obszarze z ponad 27% r/r wzrostem w II kw. 2020 r. Mając na uwadze ważną rolę jaką pełnią powiaty w systemie ochrony zdrowia (SPZOZ) można przypuszczać, że tak dynamiczny przyrost wydatków majątkowych tej grupy JST mógł być efektem wzmożonej aktywności w obszarze doposażania jednostek opieki zdrowotnej.

WYKRES 25. INWESTYCJE SAMORZĄDOWE WG FORMY PRAWNEJ W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Choć otoczenie makroekonomiczne nie sprzyjało utrzymaniu tak wysokiego przyrostu wartości inwestycji w kolejnych kwartałach, to ostatni kwartał 2020 r. dawał nadzieje na wyhamowanie negatywnych tendencji w zakresie wydatków inwestycyjnych JST. Jak pokazują dane za I półrocze 2021 r. negatywny sentyment inwestycyjny na poziomie samorządowym nie uległ jednak zmianie i w dalszym ciągu ciążył realnym wskaźnikom. Za ponad 11-proc. spadek wydatków inwestycyjnych JST w II kw. 2021 odpowiadały w głównej mierze gminy (-12,6% r/r) oraz powiaty (-18,6% r/r). Prawdopodobnym źródłem tak radykalnego ograniczenia wydatków inwestycyjnych JST jest chęć wypracowania poduszki finansowej przed końcówką 2021 r. oraz kolejnymi kwartałami 2022 r. w świetle trudnej do przewidzenia sytuacji epidemicznej w kraju, a wraz z nią poziomu aktywności gospodarczej. Istotna, głównie po stronie powiatów była też wysoka baza odniesienia II kw. 2020 r.

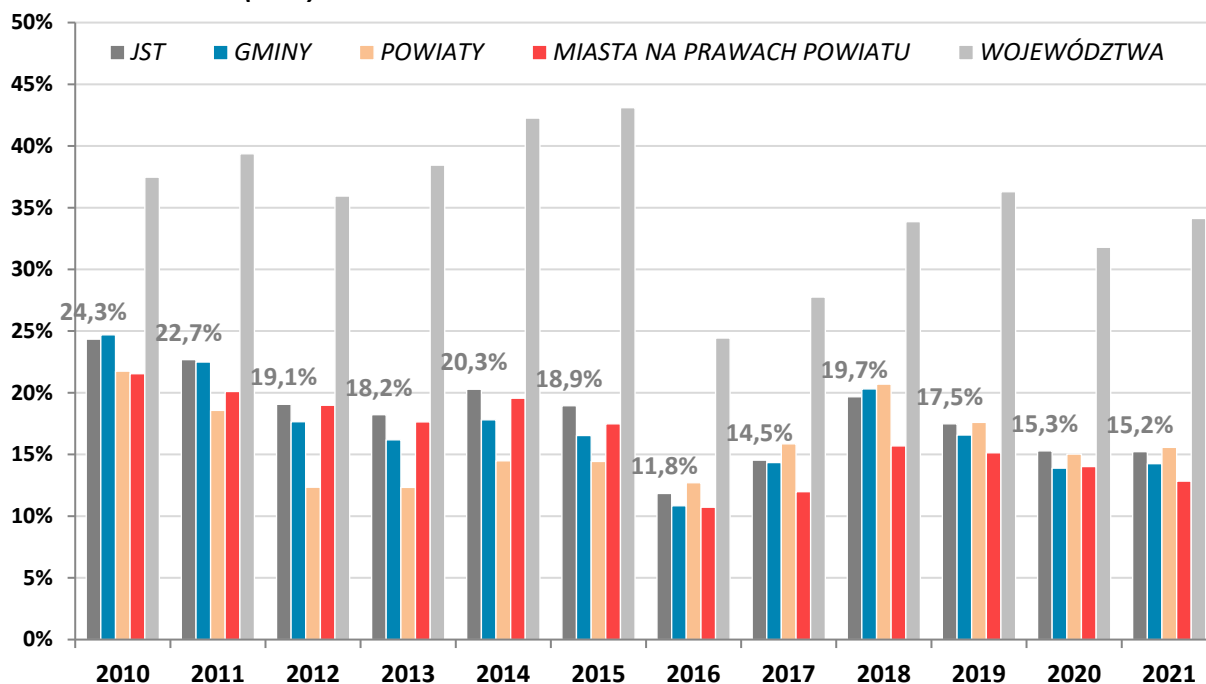
Druga połowa 2021 r. rozpoczęła się od poprawy wyników inwestycyjnych JST. Dotyczyło to głównie samorządów wojewódzkich, gdzie wydatki kapitałowe wzrosły w III kw. 2021 r. o 10,1% r/r. Nieco słabiej radziły sobie pozostałe jednostki, które choć całą szerokością odnotowały spadki wartości inwestycji w ujęciu rok do roku, to w porównaniu do wyników z I i II kw. były one znacznie płytsze, co może sugerować, że w ostatnim kwartale roku uda im się zwiększyć wydatki inwestycyjne w porównaniu do IV kw. 2020 r. W IV kw. widoczne było już wyraźne przyspieszenie inwestycyjne na poziomie poszczególnych grup JST. Co szczególnie zasługuje na uwagę, to ponad 24-proc. wzrost wydatków inwestycyjnych w gminach, które to cechują się największym udziałem w całej strukturze inwestycji samorządowych.

W całym 2021 r., spośród miast na prawach powiatu, najwyższą wartością wydatków inwestycyjnych wykazała się Warszawa (1,790 mld zł, 998 zł per capita), Kraków (1,103 mld zł, 1 413 zł per capita) oraz Poznań (922 mln zł, 1 738 zł per capita). Z drugiej strony najniższe wartości nakładów inwestycyjnych spośród miast na prawach powiatu zrealizowały Tarnobrzeg (15,214 mln zł, 330 zł per capita), Piekary Śląskie (24,034 mln zł, 441 zł per capita) oraz Piotrków Trybunalski (31,459 mln zł, 449 zł per capita).

6.2.2 Kondycja finansowa jednostek samorządu terytorialnego wg formy prawnej

Wydatki inwestycyjne JST są jedną z kluczowych kategorii wydatkowych samorządów. W latach 2010-2021 stanowiły one średnio 18,1% wydatków ogółem JST. Spośród podstawowych form prawnych jednostek samorządu terytorialnego zdecydowanie najwyższym udziałem inwestycji w wydatkach ogółem wykazują się samorzady wojewódzkie, gdzie średnia wynosi 35,4%.

WYKRES 26. RELACJA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH DO WYDATKÓW OGÓŁEM SAMORZĄDÓW W LATACH 2010-2021 (W %)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Z drugiej strony ponoszone inwestycje stanowią najmniejszą część wydatków w samorządach powiatowych, gdzie średnia dla lat 2010-2021 wynosi 16,0%. W tym miejscu należy jednocześnie podkreślić, że od 2016 r. statystyka ta dla gmin i dla JST ogółem jest nieco zaburzona ze względu na włączenie samorządów w system wypłaty świadczeń z programu 500+. Tym samym część dochodów, a co za tym idzie i wydatków JST wynika bezpośrednio z otrzymanej na ten cel dotacji oraz z wypłaconych środków, mając czysto przepływowy i neutralny charakter z punktu widzenia bilansu budżetowego JST. Mechanizm ten jednak nieco zaburza tendencje w zakresie udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, w pewnym sensie sztucznie zawyżając mianownik tego równania - Ocenia się, że schemat ten obniża 'realny' udział inwestycji JST w ich wydatkach ogółem o ok. 1-2 pkt. proc. rocznie (**wykres 26.**).

Z punktu widzenia oceny potencjału inwestycyjnego JST na bazie możliwości budżetowych, kluczowym jest wskaźnik relacji nadwyżki operacyjnej²⁷ do dochodów ogółem, wskazujący na przestrzeń do zwiększania wydatków, również tych bieżących. Im wyższa wartość wskaźnika²⁸, tym większe możliwości do zwiększania zaangażowania finansowego w projekty inwestycyjne.

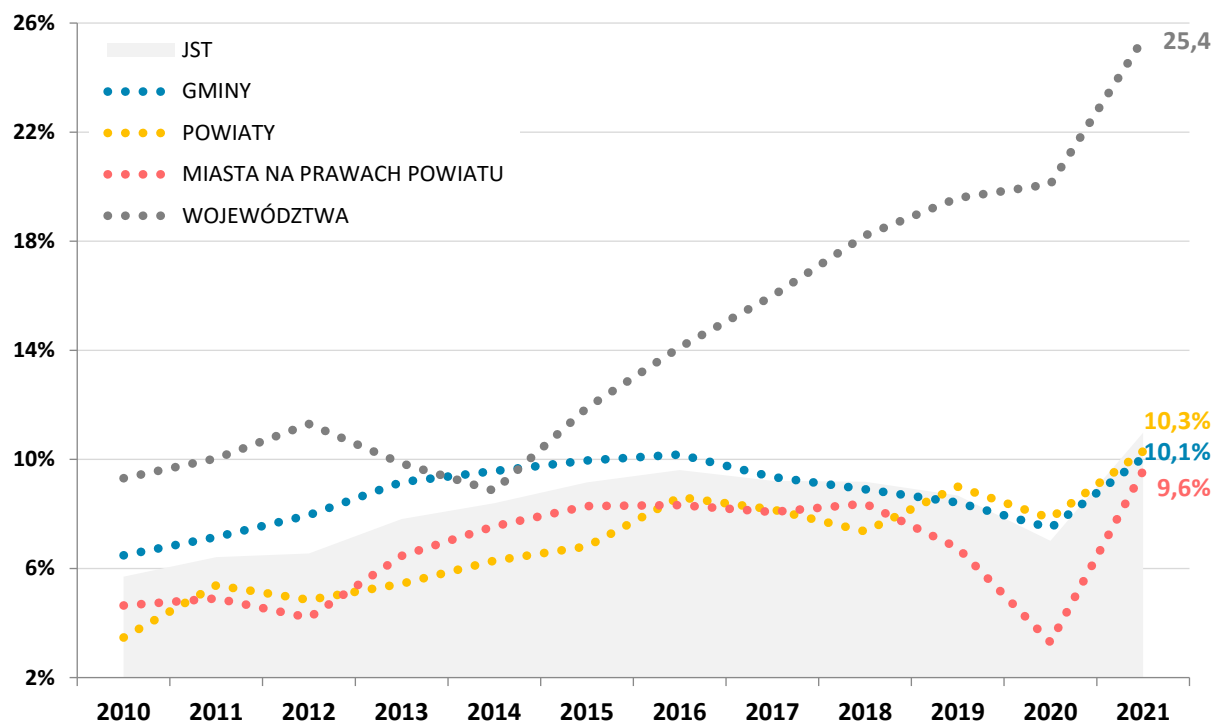
Jak pokazują roczne dane (**wykres 27.**), wskaźnik potencjału inwestycyjnego systematycznie rośnie od 2010 r. we wszystkich formach samorządowych oraz w całej zbiorowości JST, choć od 2017 r. do 2019

²⁷ Nadwyżka operacyjna stanowi różnicę dochodów oraz wydatków bieżących.

²⁸ Na potrzeby raportu wskaźnik ten w dalszej jego części nazywany będzie **wskaźnikiem potencjału finansowego JST.**

r. widoczne było wypłaszczenie krzywej wskaźnika, co wiązać należy ze wzmożeniem działalności inwestycyjnej JST w tym okresie.

WYKRES 27. RELACJA NADWYŻKI OPERACYJNEJ DO DOCHODÓW OGÓŁEM SAMORZĄDÓW W LATACH 2010-2021

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

Na koniec 2020 r. analizowany wskaźnik wynosił 7,0% dla samorządów ogółem (od 2016 r. występuje wspomniany wcześniej efekt programu 500+, zaniżający poziom wskaźnika o ok. 0,5 pkt. proc.), choć nieco słabiej wypadły tu miasta na prawach powiatów, które zakończyły rok 2020 z wynikiem 3,3%. Poprawa koniunktury gospodarczej w 2021 r. znalazła swoje pozytywne odzwierciedlenie w poziomach analizowanego wskaźnika we wszystkich typach JST. Na tym tle bardzo pozytywnie wyróżniał się samorząd wojewódzki, który zanotował w ubiegłym roku historycznie najwyższy odczyt wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem na poziomie ponad 25%. Głównym źródłem tak znaczącej poprawy analizowanego wskaźnika są relatywnie wysokie przyrosty (ok. 11 proc. r/r, przy średnim wzroście wydatków bieżących o 7,4% r/r) dochodów bieżących w latach 2017-2021. Wśród głównych kategorii dochodów bieżących samorządów wojewódzkich szczególnie istotnie na ten wzrost wpływały wysokie dynamiki dotacji celowej.

Sytuacja budżetowa samorządów na początku 2021 r. była zdecydowanie lepsza od tej z początków roku 2020. Wskaźnik potencjału finansowego JST w I kw. 2021 r. kształtował się na poziomie 17,1% wobec 15,0% w I kw. 2020 r. oraz w II kw. 2021 r. – 11% wobec 9,1% w II kw. 2020 r.

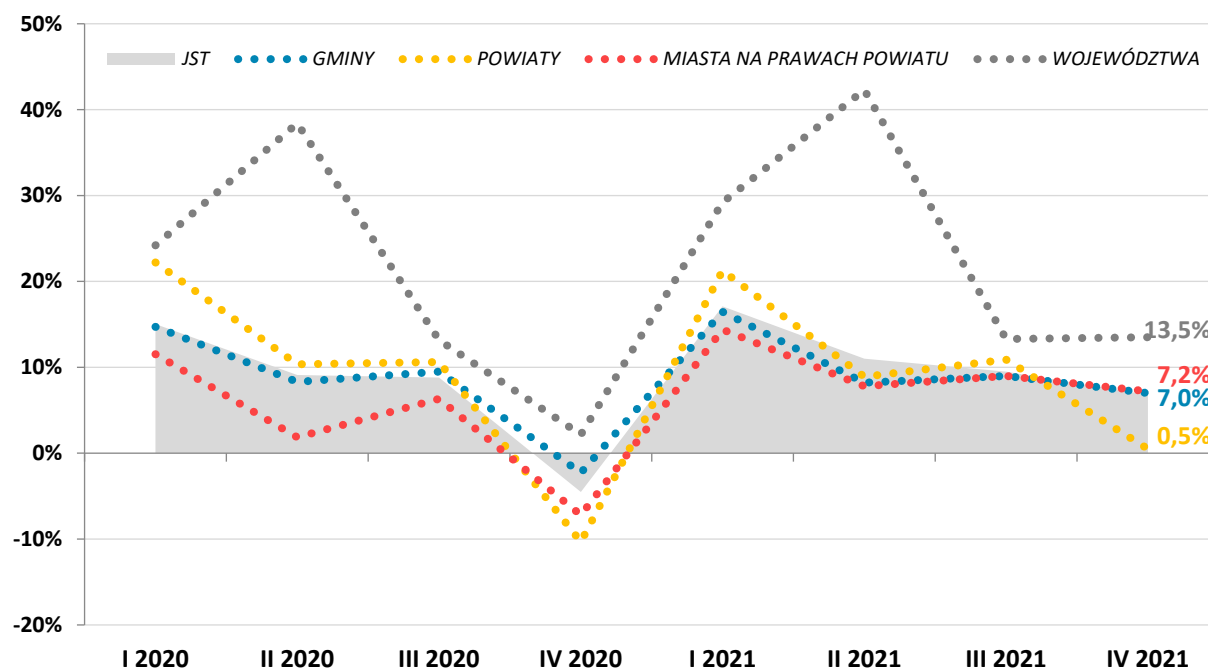
Również początek drugiego półrocza stał pod znakiem poprawy wskaźników zdolności finansowych JST względem analogicznego okresu roku 2020. W przypadku JST ogółem relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem wzrosła do 9,5% z 8,8% w III kw. 2020 r. Zdecydowanie największą poprawę odnotowały miasta na prawach powiatu (9,0% vs 6,3%).

Podobnie jak w przypadku danych rocznych, w ujęciu kwartalnym najlepiej na tle pozostałych jednostek wypada samorząd wojewódzki, który wykazywał się w IV kw. 2021 najwyższym poziomem analizowanego wskaźnika. Nieco słabiej prezentował się wynik dla samorządów powiatowych,

natomiast trzeba tu podkreślić, że w porównaniu z okresem IV kw. poprzednich lat, był to pierwszy dodatni wynik wskaźnika od 2016 r.

Sytuacja związana z koronawirusem z pewnością miała negatywny wpływ na wyniki budżetowe JST w latach 2020-2021, dlatego też zmiany analizowanych wskaźników finansowych mogą nieco zniekształcać kształtowanie się długoterminowych lub średnioterminowych trendów. Niemniej patrząc na dostępne dane wydaje się zasadnym stwierdzenie, że w pierwszej fazie spowolnienia gospodarczego wywołanego pandemią COVID-19 samorzady poradziły sobie względnie dobrze, utrzymując poziom aktywności inwestycyjnej oraz wskaźniki budżetowe z nią związane na zadowalającym poziomie.

WYKRES 28. RELACJA NADWYŻKI OPERACYJNEJ DO DOCHODÓW OGÓŁEM SAMORZĄDÓW W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych GUS.

6.3 Inwestycje samorządowe wg. województw

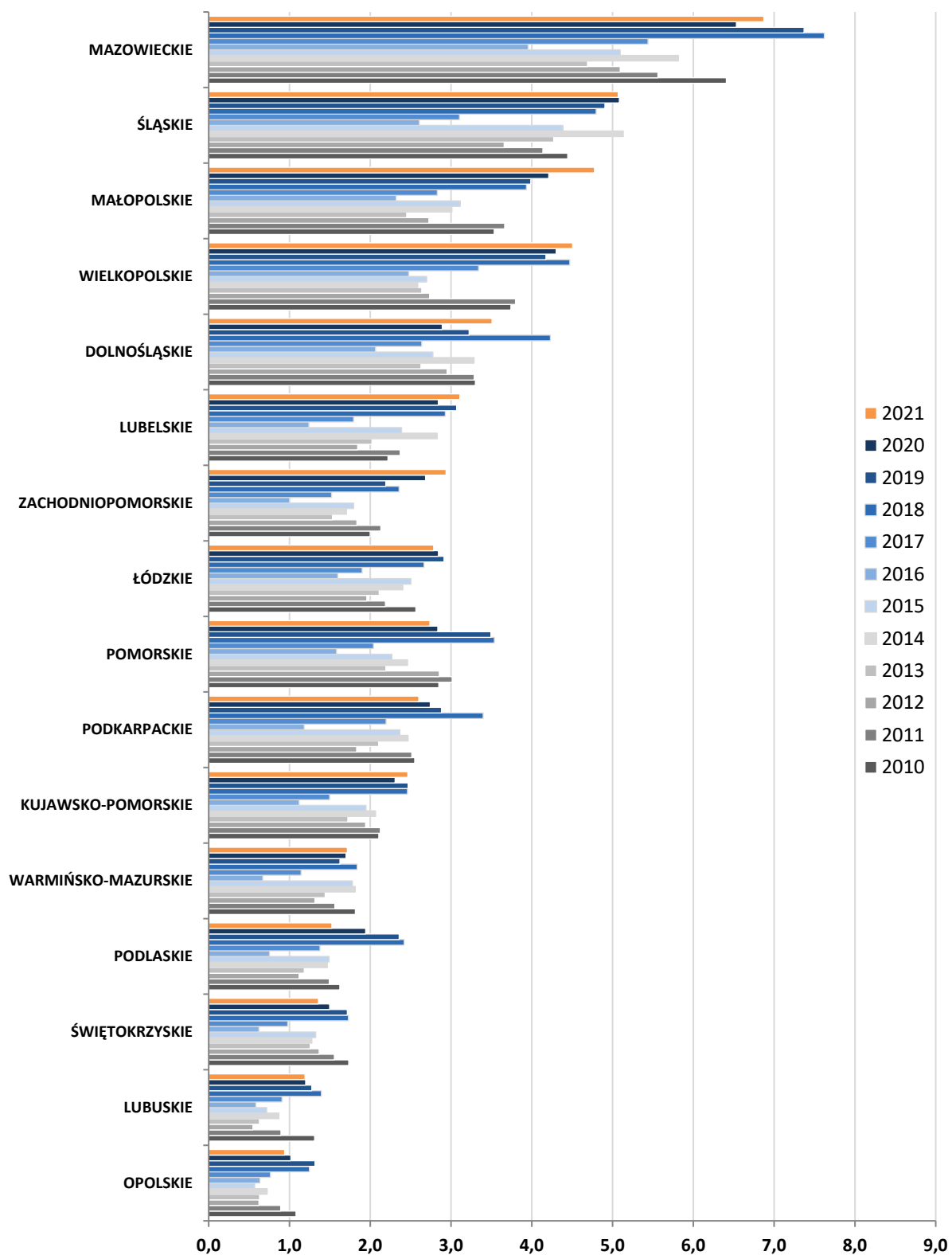
Inwestycje samorządowe są wyznacznikiem poziomu rozwoju poszczególnych województw. Choć w ujęciu bezwzględnym różnice w wartościach nakładów kapitałowych w poszczególnych regionach są znaczące, to często dopiero ujęcie per capita wskazuje realną skalę aktywności inwestycyjnej władz samorządowych w granicach wojewódzkich. Struktura polskiej gospodarki, będąca w dużym stopniu efektem procesów historycznych, warunkuje rozkład inwestycyjny rysujący się na mapie Polski w podziale na województwa. Najwięcej samorządowych wydatków inwestycyjnych realizowanych jest w woj. centralnych oraz zachodnich. Regiony wschodnie, charakteryzujące się niższym poziomem rozwoju starają się jednak nadgonić stracony dystans w tym obszarze. Sprzyjać temu mają m.in. programy operacyjne zaprojektowane w obecnej i poprzedniej perspektywie finansowej specjalnie z myślą o województwach leżących na wschodniej granicy UE.

6.3.1 Tendencje w zakresie aktywności inwestycyjnej

Struktura wydatków samorządowych w podziale na poszczególne województwa odzwierciedla w przybliżeniu udziały regionów w tworzeniu PKB Polski. Na czele plasują się największe ludnościowo województwa z woj. mazowieckim na pierwszym miejscu, które w 2021 r. wydatkowało na cele

inwestycyjne 6,9 mld zł (6,5 mld zł w 2020 r.), co stanowiło 14,3% (14% w 2020 r.) całości wydatków inwestycyjnych na szczeblu samorządów (**wykres 29.**).

WYKRES 29. INWESTYCJE SAMORZĄDOWE W WOJEWÓDZTWACH W LATACH 2010 - 2021 (W MLD Zł)

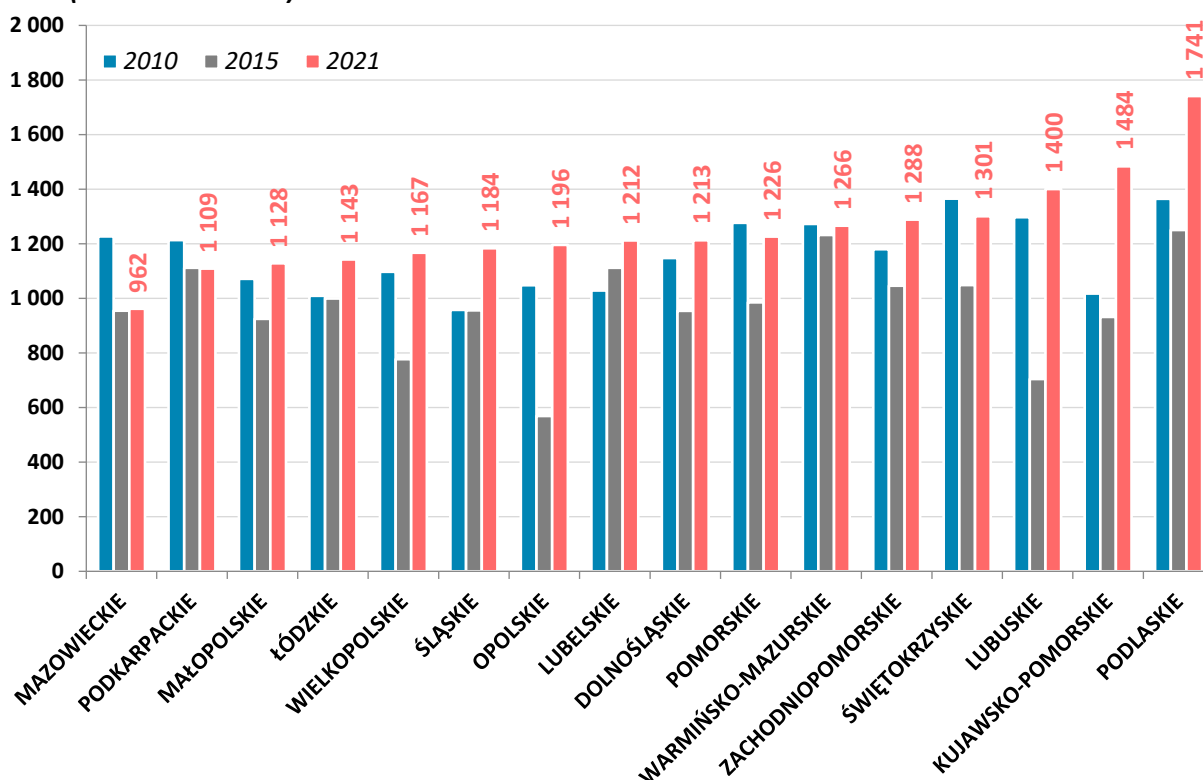
Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych MF.

Długookresowo województwo mazowieckie utrzymuje swój udział w inwestycjach JST w Polsce na poziomie bliskim 15%. W latach 2016-2017 udział woj. mazowieckiego w inwestycjach JST ogółem przekraczał nawet poziom 16%. Województwem o najniższym poziomie wydatków kapitałowych było woj. opolskie z 0,9 mld zł wydanych na ten cel w 2021 r., co stanowiło 2,0% wydatków całej analizowanej zbiorowości.

Na tle wszystkich województw w 2021 r. wyraźnie wyróżniało się woj. dolnośląskie, które w największym stopniu zwiększyło swój udział w inwestycjach JST ogółem w relacji do 2020 r. – 9,9% wobec 9,0%. W odwrotnym kierunku udział w inwestycjach JST ogółem zmienił się w największym stopniu w woj. podlaskie tj. 7,3% wobec 6,2%.

Wspomniane wcześniej pozytywne tendencje w woj. podlaskim wyraźniej widać w ujęciu ponoszonych samorządowych wydatków inwestycyjnych per capita (**wykres 30.**). Woj. podlaskie w tej klasyfikacji było w 2021 r. (podobnie jak w 2020 r.) zdecydowanym liderem z kwotą wydatków inwestycyjnych na poziomie 1 741 zł na mieszkańca województwa, przy średniej dla całej Polski na poziomie 1 251 zł. Inwestycje realizowane w woj. podlaskim per capita są w takim ujęciu blisko dwukrotnie wyższe od tych realizowanych w woj. mazowieckim, choć jeszcze w latach 2010 oraz 2015 różnica ta nie była aż tak znacząca. Dane te pokrywają się z faktem, iż woj. podlaskie osiągnęło jeden z najwyższy spośród wszystkich województw średni przyrost nakładów inwestycyjnych JST w latach 2010-2021 na poziomie 6,4% rocznie. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że w przypadku inwestycji samorządowych w ujęciu per capita znaczenie ma również efekt wyludniania części województw.

WYKRES 30. INWESTYCJE SAMORZĄDOWE W WOJEWÓDZTWACH W LATACH 2010, 2015 ORAZ 2021 (W ZŁ PER CAPITA)

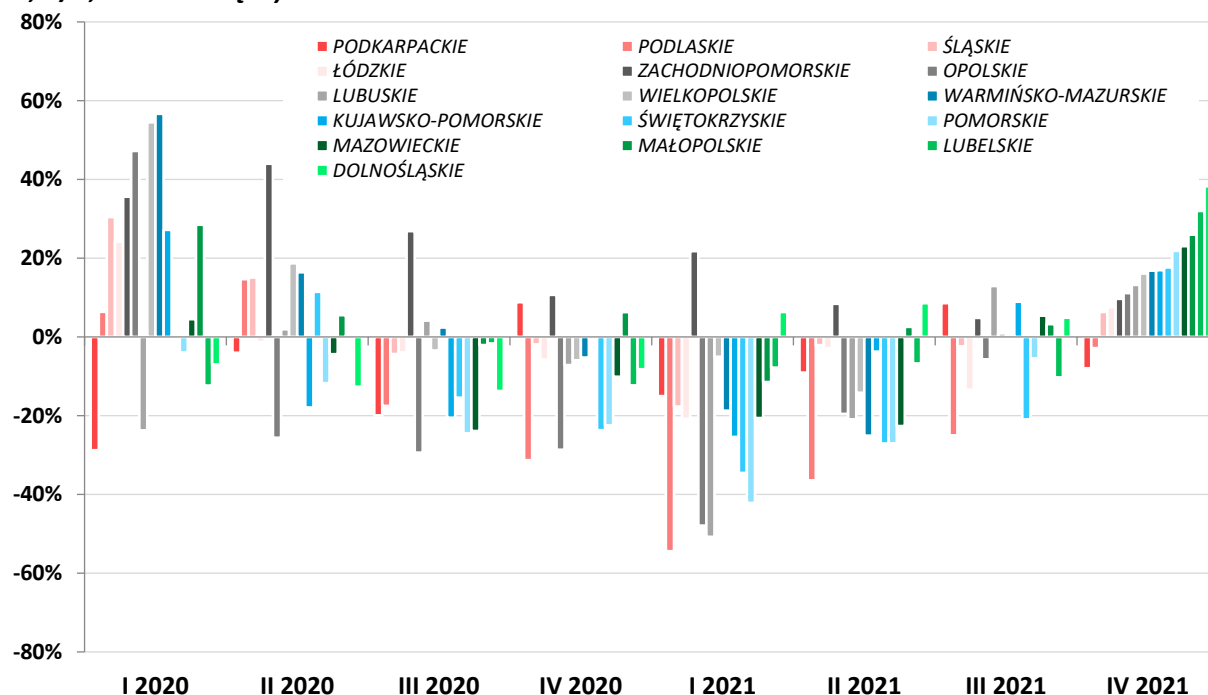

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych MF.

W ujęciu kwartalnym w latach 2020-2021 widoczny był postępujący od I kw. 2020 r. spadek wartości inwestycji w większości województw, który wyhamował dopiero na przełomie II i III kw. 2021. Od III kw. widoczna jest wyraźna poprawa aktywności inwestycyjnej w ujęciu regionalnym (wykres 31.).

W I kw. 2020 r. jedynie 5 województw odnotowało spadki wydatków inwestycyjnych w relacji do I kw. 2019 r. I o ile w przypadku 4 z nich tj. woj. podkarpackim (-28,8%), woj. lubuskim (-23,7%), woj. lubelskim (-12,3%) oraz woj. pomorskim (-4,0%) spadki mogły po części wynikać z wysokiej bazy statystycznej z I kw. 2019 r. (województwa te były wówczas w czołówce pod względem dynamiki inwestycji samorządowych – patrz. **wykr. 31.**), to 7-proc. spadek w woj. dolnośląskim oznaczał utrzymanie 5. kwartał z rzędu tendencji do zmniejszania wydatków inwestycyjnych JST w ujęciu rok do roku.

WYKRES 31. INWESTYCJE W WOJEWÓDZTWACH W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 R. (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych MF.

O ponad 50% wyższe niż w I kw. 2019 r. wydatki inwestycyjne JST zrealizowały w I kw. 2020 r. województwa warmińsko-mazurskie (+56,7%) oraz wielkopolskie (+54,5%). Dane wskazują, że na kształtowanie się dynamiki aktywności inwestycyjnej samorządów w I kw. 2020 r. wpływ miały dwa czynniki, z jednej strony była to baza roku poprzedniego, z drugiej natomiast skala redukcji wydatków inwestycyjnych w drugiej połowie roku 2019 r.

W II kw. 2020 r. proporcje liczby województw zwiększających (9) i zmniejszających (7) inwestycje były mniej więcej wyrównane. Aż siedmiu województwom udało się utrzymać wzrostową dynamikę drugi kwartał z rzędu. Najwyższą aktywnością inwestycyjną w II kw. 2020 r. wykazało się woj. zachodniopomorskie (+44,0% r/r), które w całym pierwszym półroczu zwiększyło wartość inwestycji samorządowych o ponad 40% w porównaniu z analogicznym okresem roku 2019. Bardzo dobrze w całym półroczu radziło sobie również woj. wielkopolskie, które dzięki 18,7-proc. wzrostowi inwestycji w II kw. 2020 r. w całym półroczu zwiększyło nakłady inwestycyjne o ponad 30% r/r, a także woj. warmińsko-mazurskie (+16,4% r/r w II kw. oraz +27,5% r/r w I półroczu 2020).

Z drugiej strony wśród województw najgłębiej redukujących inwestycje samorządowe w II kw. 2020 r. znalazły się woj. opolskie (-25,6% r/r) oraz woj. kujawsko-pomorskie (-17,9% r/r). W dalszym ciągu wydatki inwestycyjne redukowało woj. dolnośląskie (-12,7%), które przy utrzymaniu negatywnego trendu również w drugiej połowie 2020 r. może znacząco spaść w zestawieniu województw o najwyższej wartości inwestycji JST z zajmowanej po 2019 r. 6. pozycji na 7.

Tendencja obserwowana w I i II kw. ub.r. kontynuowana była również w III kw. 2020, kiedy to jedynie 3 województwa tj. zachodniopomorskie, lubuskie i warmińsko-mazurskie zwiększyły wydatki inwestycyjne w relacji do III kw. 2019 r. Utrzymaniu pozytywnej dynamiki inwestycji w tych regionach sprzyjała relatywnie niższa baza z analogicznego okresu roku poprzedzającego. Co warto zaznaczyć w grupie pozostałych województw aż w 8 z nich spadki były głębsze niż 10% w ujęciu r/r.

Podobnie kształtowała się aktywność inwestycyjna w ostatnim kwartale 2020 r., kiedy to również tylko trzy województwa tj. zachodniopomorskie (10,7%), podkarpackie (8,8%) i małopolskie (6,3%) były w stanie zwiększyć w ujęciu rocznym skalę wydatków inwestycyjnych. Najbardziej w całym zestawieniu wypadło woj. podlaskie, gdzie spadek inwestycji przekroczył 30% r/r.

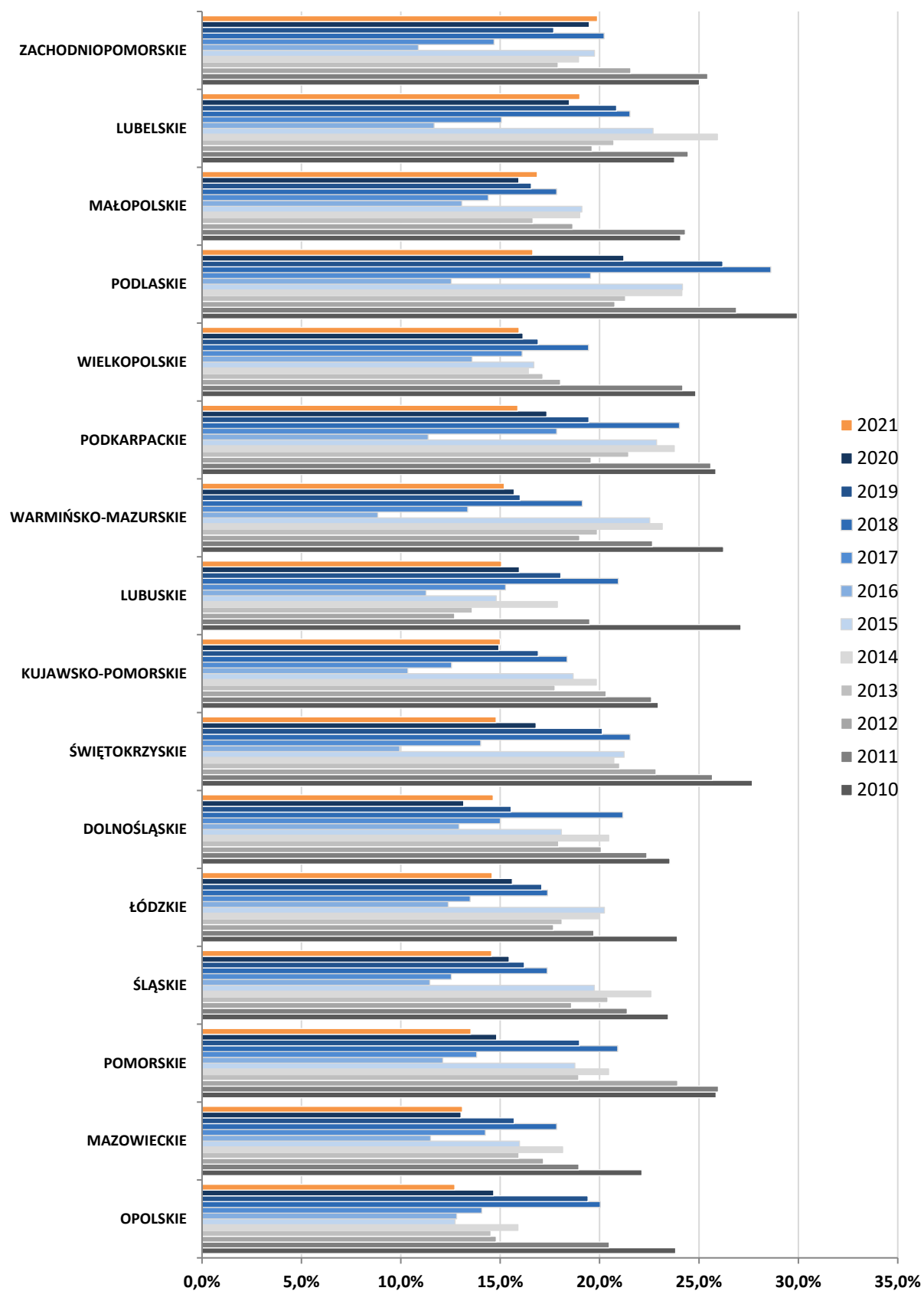
Negatywne nastroje inwestycyjne z końcówki 2020 r. utrzymały się również w I połowie 2021, kiedy to w I kw. tylko dwa województwa tj. dolnośląskie (+6,3% r/r) oraz zachodniopomorskie (+21,8% r/r), a w II kw. jedynie trzy tj. małopolskie (+2,6%), zachodniopomorskie (+8,4%) oraz dolnośląskie (+8,6%) – zwiększyły wartość inwestycji w ujęciu r/r. W przypadku woj. zachodniopomorskiego wzrost inwestycji w ujęciu rok do roku utrzymany został już 5 kwartał z rzędu. Na przeciwległym biegunie znajdowało się natomiast 14 pozostałych województw w I kw. oraz 13 w II kw., w których inwestycje na początku 2021 r. spadły. W II kw. 2021 r. w największym stopniu redukcji wydatków inwestycyjnych doświadczyły woj. podlaskie (-36,4% r/r) oraz świętokrzyskie (-27,1% r/r). W III kw. 2021 r. oba te województwa w dalszym ciągu wykazywały się najgłębszymi spadkami wartości poniesionych wydatków inwestycyjnych (odpowiednio -25% oraz -20,9% r/r). Co ciekawe spadki w tych przypadkach - oraz w woj. łódzkim, lubelskim, opolskim oraz pomorskim - utrzymują się co najmniej od III kw. 2020 r., co oznacza, że grupa ta jest w dużej mierze głównym źródłem utrzymywania słabych nastrojów inwestycyjnych w JST w ujęciu zagregowanym.

W IV kw. 2021 jedynie 2 województwa odnotowały spadek wartości inwestycji w porównaniu do IV kw. 2020 r. tj. woj. podlaskie (-2,9%) oraz woj. podkarpackie (-8,0%), podczas gdy aż w 5 regionach wzrost inwestycji był wyższy niż 20%, w tym w woj. lubelskim wyniósł 32,0%, a w woj. dolnośląskim 38,3%.

6.3.2 Kondycja finansowa jednostek samorządu terytorialnego wg województw

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem JST w podziale na województwa wskazuje na występowanie w Polsce efektu nadganiania zaległości inwestycyjnych przez regiony o największej luce w tym zakresie. Województwa, które plasują się na końcowych miejscach w klasyfikacji wartości wydatków kapitałowych prezentują jednocześnie najwyższe ich udziały w wydatkach ogółem (**wykres 32.**). Sytuacja ta jest korzystna z punktu widzenia procesu konwergencji międzyregionalnej i nadrabiania różnic w poziomie zamożności oraz wydajności występującym pomiędzy województwami w Polsce.

WYKRES 32. RELACJA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH DO WYDATKÓW OGÓŁEM SAMORZĄDÓW WG WOJEWÓDZTW W LATACH 2010-2021 (W %)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych MF.

W 2021 r. 10 (w 2020 r. poniżej średniej było to 11 województw) województw odnotowało niższy od średniej dla wszystkich JST (15,5%) udział inwestycji w wydatkach ogółem i były to woj. opolskie (12,7%), mazowieckie (13,1%), pomorskie (13,5%), śląskie (14,6%), łódzkie (14,6%), dolnośląskie (14,6%), świętokrzyskie (14,8%), kujawsko-pomorskie (15,0%), lubuskie (15,1%) oraz warmińsko-mazurskie (15,2%). Z drugiej strony największym udziałem wydatkowanych środków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 2021 roku wykazało się woj. zachodniopomorskie z wynikiem 19,9%.

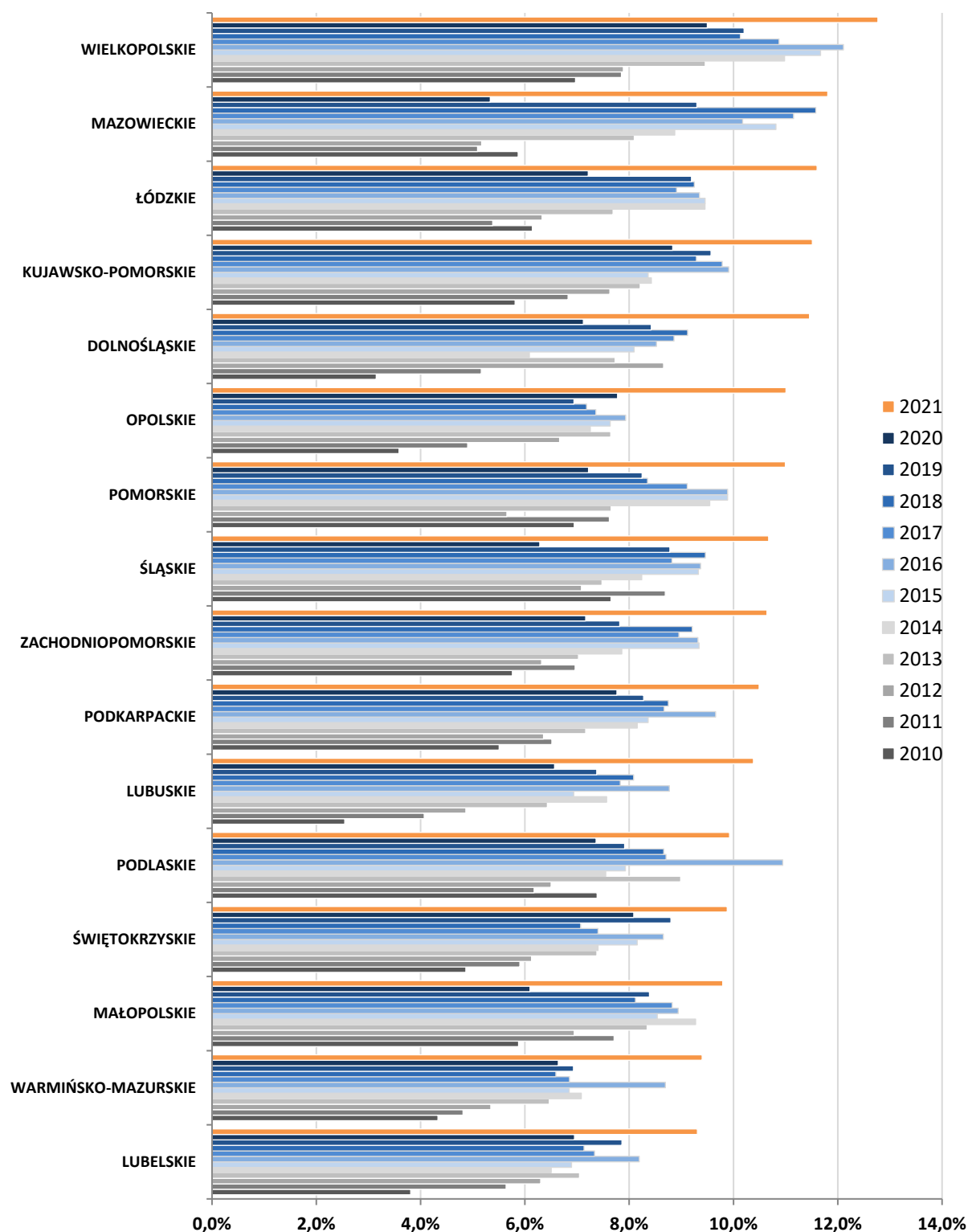
Patrząc na tendencje długookresowe, w 2021 r. tylko jedno województwo (podobnie jak w 2020 r.) osiągnęło wyższy od średniej z lat 2010-2020 poziom inwestycji do wydatków ogółem - było to woj. zachodniopomorskie. Niepokojąco w 2021 r. wyglądały natomiast wskaźniki dla woj. podlaskiego oraz pomorskiego. W obu przypadkach udział inwestycji w wydatkach ogółem kształtował się bowiem znacznie poniżej średniej z lat 2010-2020 tj. odpowiednio o 6,6 pkt. proc. niżej oraz 6,0 pkt. proc. niżej, co może wskazywać na występowanie pewnych trudności w realizowaniu projektów inwestycyjnych, bądź też jest efektem większego wysiłku inwestycyjnego w poprzednich latach. W przypadku woj. podlaskiego możemy wskazywać na relatywnie bardzo wysokie nakłady inwestycyjne w poprzednich latach, które mogły wpłynąć na czasowe ograniczenie potencjału do finansowania nowych działań inwestycyjnych.

Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem JST w podziale na poszczególne województwa jest pochodną zdolności finansowych regionów do zwiększania puli środków przeznaczanych na cele inwestycyjne. W roku 2020 najniższą relację nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem (wskaźnik potencjału finansowego JST) na poziomie 5,3% odnotowano w woj. mazowieckim (9,3% w 2019 r. oraz 11,6% w 2018 r.). Co ciekawe woj. mazowieckie w latach 2017-2019 znajdowało się w czołówce polskich województw pod względem wartości analizowanego wskaźnika.

Najwyższym poziomem wskaźnika potencjału finansowego w 2020 r. wykazało się woj. wielkopolskie, które jako jedyne przekroczyło poziom 9% (9,5%). Oznacza to, że bufor finansowy na zwiększanie wydatków – zarówno bieżących jak i inwestycyjnych, jakim dysponuje woj. wielkopolskie równy jest blisko 10% jego dochodów ogółem. Drugim pod względem wartości analizowanego wskaźnika w 2020 r. było woj. kujawsko-pomorskie (8,8%), a trzecim woj. świętokrzyskie (8,1%). Dane te, w okresie 2010-2019, pokazują relatywnie wysokie wartości wskaźnika dla województw charakteryzujących się względnie wysokim poziomem wydatków inwestycyjnych JST ogółem, co może wskazywać na istnienie potencjału do zwiększania inwestycji w regionach, gdzie już w tej chwili są one wysokie. Wyjątkiem jest tutaj rok 2020, kiedy to przykładowo w woj. mazowieckim udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem znacząco zmniejszył się, choć nie wynikało to z czynników o charakterze strukturalnym, a raczej losowym, w postaci pandemii koronawirusa.

Nieco słabsze relacje nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem w regionach o niższych wydatkach samorządowych ogółem mogą świadczyć o ograniczonym potencjale inwestycyjnym tychże województw, choć jednocześnie należy mieć na uwadze fakt, że w ujęciu inwestycji JST per capita, województwa te dobrze wykorzystują obecne możliwości, jakie stwarza im sytuacja budżetowa – negatywnym wyjątkiem jest tu woj. warmińsko-mazurskie. W 2020 r. jedynie woj. opolskie było w stanie poprawić relację nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem względem roku 2019. W przypadku wszystkich pozostałych województw wskaźnik ten uległ pogorszeniu (**wykr. 33.**).

WYKRES 33. UDZIAŁ NADWYŻKI OPERACYJNEJ W DOCHODACH OGÓŁEM SAMORZĄDÓW WG WOJEWÓDZTW W LATACH 2010-2021 (W %)

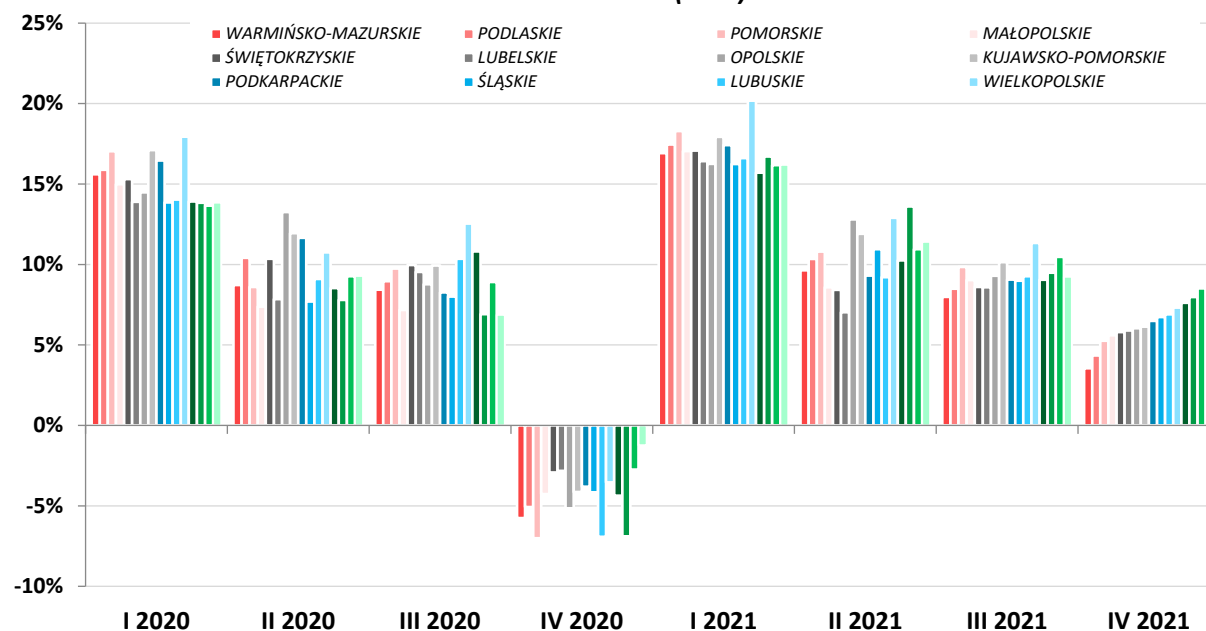

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych MF.

W ujęciu kwartalnym tendencje w zakresie relacji nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem w poszczególnych województwach kształtowały się w 2020 r. poniżej poziomów osiągniętych rok wcześniej, choć różnica nie była znacząca (**wykres 34.**). Jedynie niewielka skala pogorszenia relacji nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem w 2020 r. względem roku 2019 była bardzo pozytywną

informacją z punktu widzenia problemów z jakimi zmierzyć się będą musiały samorządy w kolejnych kwartałach roku. Dotyczyło to zarówno możliwego spadku dochodów, ale również i spodziewanego wzrostu wydatków w związku z potrzebą zabezpieczenia przed negatywnymi skutkami sytuacji pandemicznej w kraju²⁹.

WYKRES 34. UDZIAŁ NADWYŻKI OPERACYJNEJ W DOCHODACH OGÓŁEM SAMORZĄDÓW WG WOJEWÓDZTW W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 R. (W %)

Źródło: DSR MFiPR na podstawie danych MF.

I kw. 2021 r. to charakterystyczna dla pierwszych kwartałów każdego roku poprawa wartości wskaźnika nadwyżki operacyjnej w dochodach samorządów. Pozytywnie odbierać należy fakt, iż różnica in plus względem roku 2020 jest wyraźnie widoczna we wszystkich województwach. W największym stopniu wzrost wskaźnika potencjału finansowego dotyczyły woj. mazowieckiego (+2,9 pkt. proc. r/r) oraz lubuskiego (+2,6 pkt. proc. r/r). W II kw. roku samorzady w poszczególnych województwach w dalszym ciągu w większości wypadały utrzymywały relację nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem powyżej poziomów z II kw. roku 2020. W pięciu przypadkach tj. w woj. podkarpackim (-2,4 pkt. proc), świętokrzyskim (-1,9 pkt. proc), lubelskim (-0,8 pkt. proc.), opolskim (-0,5 pkt. proc.) oraz podlaskim (-0,1 pkt. proc.) wartość wskaźnika była niższa w ujęciu r/r, podobnie jak omawiane wcześniej wartości inwestycji.

W III kw. 2021 r. analizowany wskaźnik utrzymywał się średnio na zbliżonym poziomie do tego odnotowanego w analogicznym okresie 2020 r. W przypadku 9 województw pogorszył się, w tym w największym stopniu w woj. mazowieckim (o 2,4 pkt. proc.) oraz łódzkim (o 2,4 pkt. proc.). Wśród województw, którym udało się w III kw. 2021 r. poprawić relację nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem, w największym zakresie udało się w woj. świętokrzyskim (o 1,4 pkt. proc.) oraz wielkopolskim (o 1,2 pkt. proc.).

Znacząca poprawa relacji nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem na poziomie JST widoczna była natomiast w IV kw. 2021 r. w porównaniu do analogicznego okresu roku 2020. W dużym stopniu był to efekt wysokiej dynamiki dochodów bieżących, z jaką mieliśmy do czynienia pod koniec 2021 r. Tym

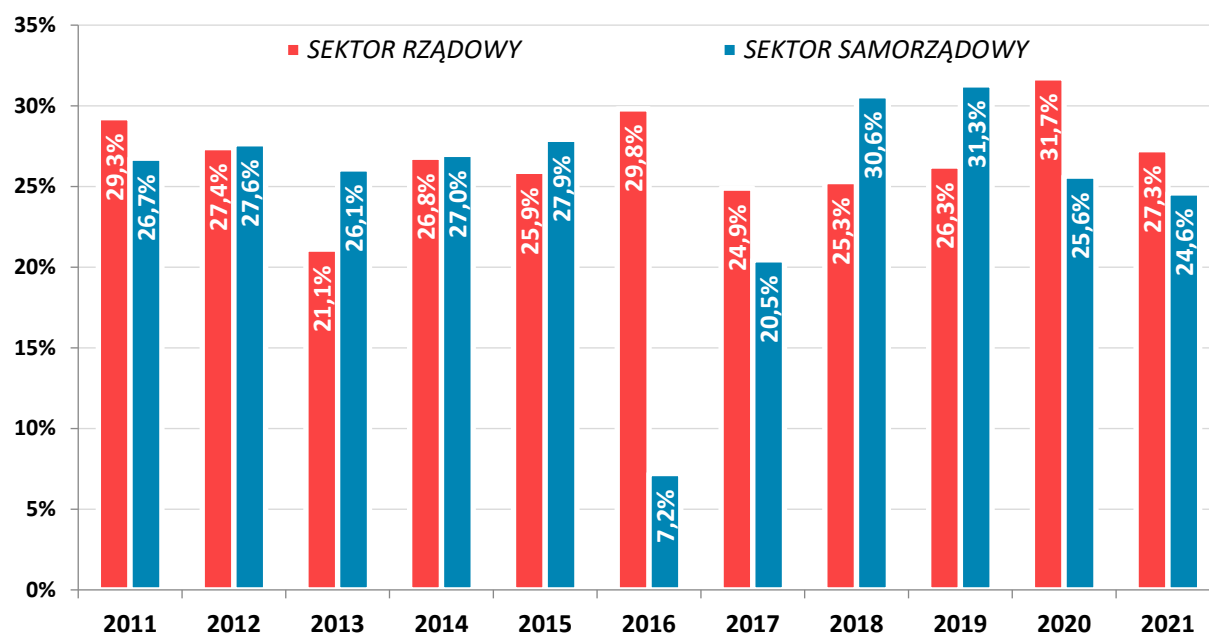
²⁹ Więcej na ten temat w raporcie Banku Gospodarstwa Krajowego - <https://media.bgk.pl/110155-badanie-sytuacji-finansowej-jednostek-samorzadu-terytorialnego-w-polsce-w-swietle-covid-19-wrzesien-2020>

samym w największym stopniu analizowany wskaźnik uległ poprawie w województwach, w których dochody bieżące rosły najszybciej tj. w woj. pomorskim oraz woj. mazowieckim.

6.3.3 Środki unijne jako źródło finansowania inwestycji JST w podziale na województwa

Istotnym źródłem kapitału inwestycyjnego w sektorze publicznym są fundusze unijne. Jak pokazują dane nt. napływu środków kapitałowych do Polski w 2022 r. niemalże 1/4 wartości projektów inwestycyjnych realizowanych na poziomie samorządowym finansowana była ze środków transferowanych do Polski w ramach instrumentów wspólnotowych. Po stronie rządowych wydatków inwestycyjnych ta relacja była nieco wyższa i wyniosła w ubiegłym roku 27,3% poniesionych nakładów³⁰.

WYKRES 35. ŚRODKI KAPITAŁOWE Z FUNDUSZY UE W RELACJI DO INWESTYCJI SEKTORA PUBLICZNEGO WG GŁÓWNYCH PODSEKTORÓW W LATACH 2011-2021.

Źródło: DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

Dane nt. wkładu finansowego ze środków UE do projektów realizowanych w latach 2020-2021, przygotowane na bazie transferów w ramach regionalnych oraz krajowych programów operacyjnych (**tabela 3.**), nieco różnią się od tych prezentowanych przez Eurostat (**wykres 35.**). Różnice wynikają z faktu, iż w pierwszym przypadku dane dotyczą całości środków unijnych wypłaconych w ramach programów operacyjnych EFRR i FS (kapitałowe + bieżące), w drugim natomiast obejmują one wyłącznie środki kapitałowe z polityki spójności i instrumentów zarządzanych centralnie przez Komisję Europejską.

Dane nt. dofinansowania unijnego w latach 2020-2021 zaprezentowane w **tabeli 3.** sugerują znaczący (ok. 30%) wzrost wydatków inwestycyjnych JST ze środków UE w 2021 r. w relacji do roku poprzedzającego, podczas gdy nominalna wartość inwestycji samorządowych w tym samym okresie wzrosła jedynie ok. 4%. Naturalnie dane te mogą nieco zniekształcać realny obraz przepływów środków inwestycyjnych z racji wspomnianego wcześniej uwzględnienia w transferach z UE środków bieżących.

³⁰ Prezentowane dane dotyczą całości środków kapitałowych przekazanych polskiemu sektorowi publicznemu, a więc nie tylko tych pochodzących z funduszy polityki spójności, ale również innych instrumentów inwestycyjnych jak m.in. Plan Junckera, WPR, itp.

Ponadto należy mieć na uwadze możliwe przesunięcie w czasie pomiędzy momentem wydatkowania środków, a otrzymaniem refundacji z UE.

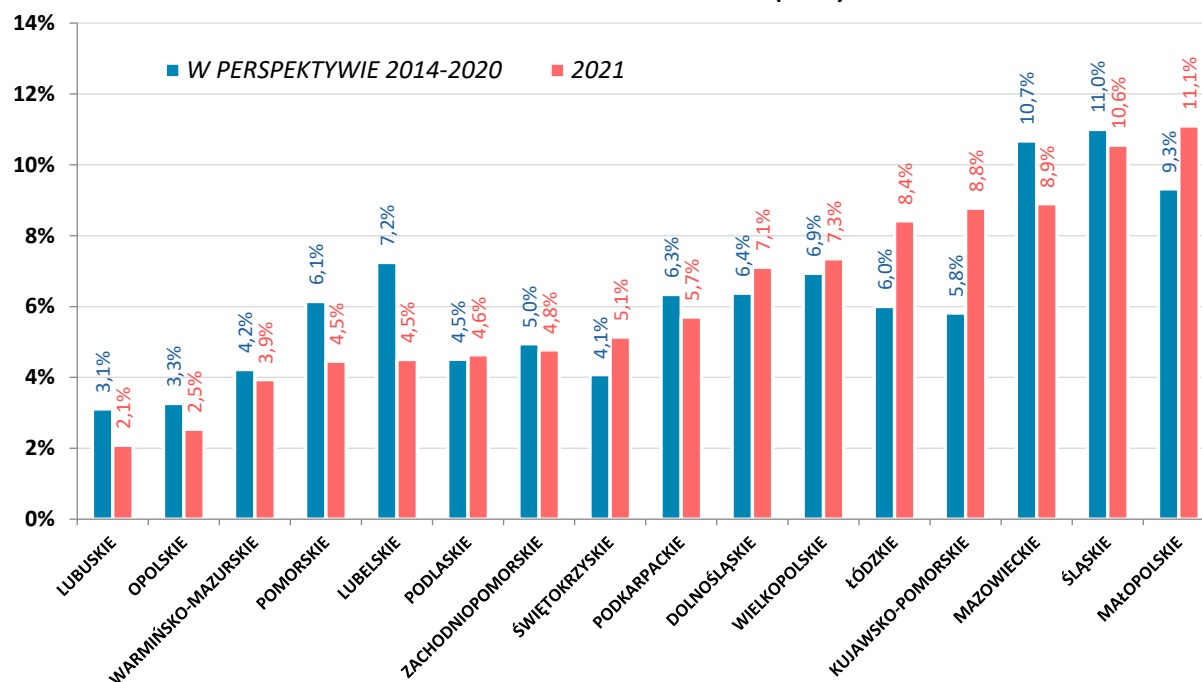
TABELA 3. DOFINANSOWANIE UNIJNE W PODZIALE NA TYP BENEFICJENTA W OKRESIE 2020-2021 (W MLD ZŁ)

	JST	POZOSTAŁE PUBLICZNE	PUBLICZNE	PRYWATNE	OGÓŁEM
	1	2	1+2	3	1+2+3
I 2020	3,4	1,2	4,7	3,7	8,4
II 2020	3,5	4,5	5,0	5,3	10,3
III 2020	4,0	3,3	7,3	4,9	12,2
IV 2020	5,7	7,3	12,9	7,2	20,1
2020	16,6	13,3	29,9	21,1	51,0
JAKO % INWESTYCJI	34,6%	24,1%	29,0%	7,4%	13,1%
I 2021	3,6	2,1	5,7	4,6	10,3
II 2021	3,4	3,1	6,4	5,1	11,6
III 2021	3,5	2,9	6,3	4,8	11,1
IV 2021	8,1	13,1	21,2	11,5	32,7
2021	18,5	21,2	39,7	25,9	65,7
JAKO % INWESTYCJI	38,9%	35,5%	37,0%	7,9%	15,1%

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych SL; Wiersz 'Jako % inwestycji' oznacza relację dofinansowania unijnego do nakładów brutto na środki trwałe w danym okresie.

Dane nt. udziału poszczególnych województw w środkach unijnych pozyskanych przez samorządy ogółem wskazują na woj. małopolskie jako lidera w tym zestawieniu z wynikiem 11,1% w 2021 r. (w całej perspektywie 2014-2020 udział 9,3%), przed woj. śląskim (10,6% w 2021 r. oraz 11,0% w całej perspektywie) oraz woj. mazowieckim (8,9% oraz 10,7%). Po drugiej stronie zestawienia znajduje się woj. lubuskie z udziałem w pozyskanych środkach ogółem w 2021 r. na poziomie 2,1% oraz 3,1% w całej perspektywie finansowej 2014-2020 (**wykres 36.**).

WYKRES 36. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTW W POZYSKANYCH ŚRODKACH UNIJNYCH PRZEZ JST W 2021 R. ORAZ W CAŁEJ PERSPEKTYWIE 2014-2020 (W %)

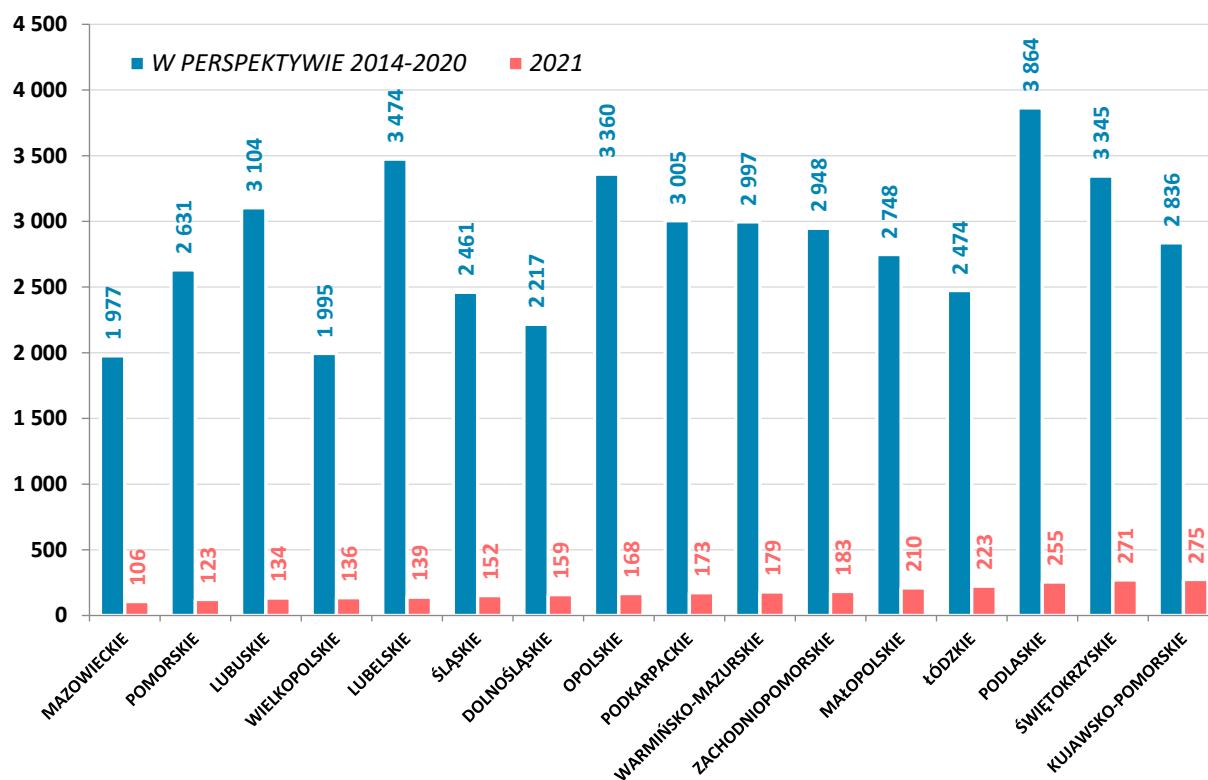

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych SL

Nieco inny obraz redystrybucji środków unijnych pozyskiwanych przez samorządy poszczególnych województw ukazuje ujęcie tychże środków w przeliczeniu na mieszkańca (**wykres 37.**). Na czołowych pozycjach w rankingu znajdują się woj. kujawsko-pomorskie, świętokrzyskie oraz woj. podlaskie. mniej liczne województwa tj. woj. opolskie, świętokrzyskie oraz podlaskie. Końcowe miejsca w tym zestawieniu zajmują natomiast woj. mazowieckie, pomorskie oraz lubuskie. Należy mieć tu jednocześnie na uwadze fakt, iż w roku 2021 dofinansowanie unijne przekazane JST było relatywnie niewielkie (6,5 mld zł vs. 101,3 w całej perspektywie 2014-2020), stąd też tak znacząca różnica w prezentowanych danych pomiędzy rokiem 2021, a całą perspektywą.

Najwięcej środków unijnych od początku bieżącej perspektywy budżetowej, w przeliczeniu na mieszkańca, trafiło z kolei do samorządów woj. podlaskiego (3 864 zł), woj. lubelskiego (3 474 zł) oraz woj. opolskiego (3 360 zł). Wynik dla całej Polski wyniósł 2 626 zł na mieszkańca.

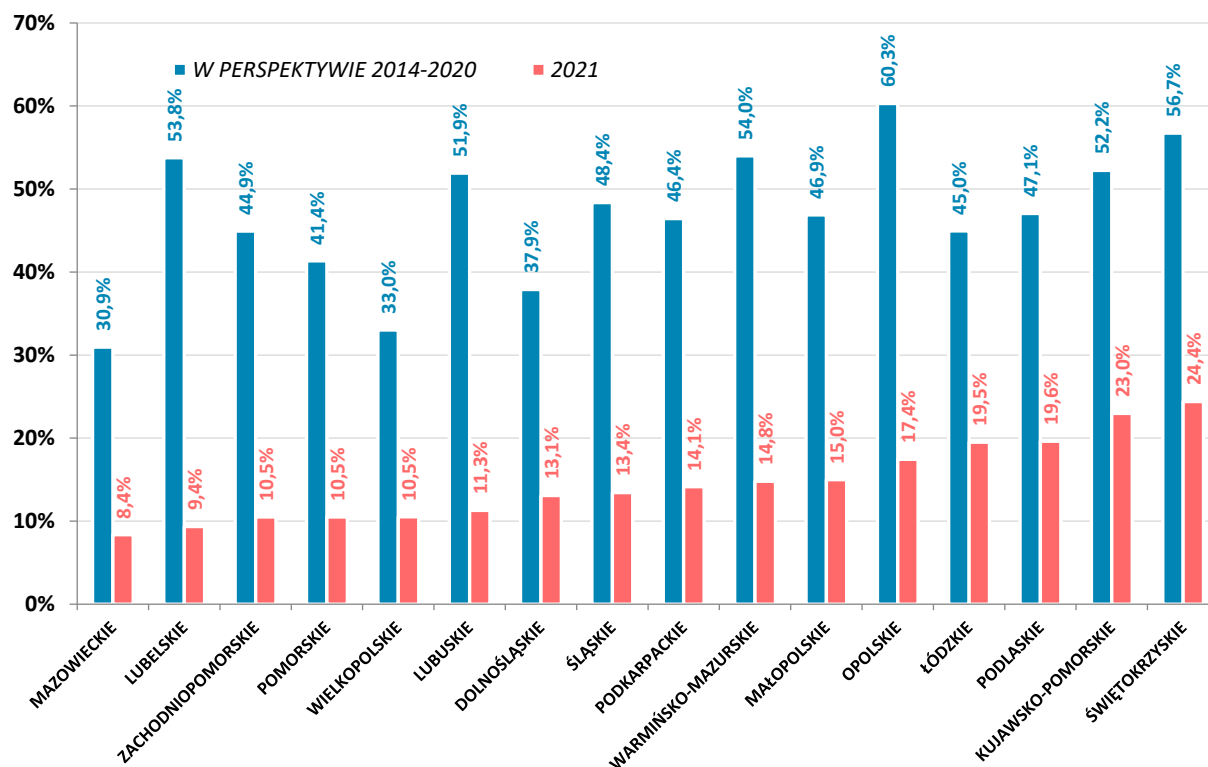
WYKRES 37. ŚRODKI UNIJNE POZYSKANE PRZEZ SAMORZĄDY POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTW W 2021 R. ORAZ W CAŁEJ PERSPEKTYWIE 2014-2020 (PER CAPITA; W ZŁ)

Źródło: DSR MFIPR na podstawie danych SL

Średnia relacja wydatków inwestycyjnych JST do napływu środków unijnych (mierzonych wartością podpisanych umów o dofinansowanie), których beneficjentem były samorządy, w obecnej perspektywie budżetowej 2014-2020 wyniosła 46,9%, co oznacza, że żadne województwo nie znalazło się powyżej tego poziomu w 2021 r. (**wykres 38.**). Wynika to ze wspomnianej już wcześniej relatywnie niskiej wartości dofinansowania przekazanego samorządom w 2021 r. w porównaniu do lat poprzednich.

WYKRES 38. RELACJA ŚRODKÓW UNIJNYCH (POZYSKANYCH PRZEZ JST) DO WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH SAMORZĄDÓW W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH W 2021 R. ORAZ W CAŁEJ PERSPEKTYWIE 2014-2020³¹ (W %)

Źródło: DSR MFiPR na podstawie danych SL

Dane za cały okres perspektywy finansowej 2014-2020 wskazują, że niższym udziałem środków unijnych w wydatkach inwestycyjnych charakteryzują się województwa z relatywnie największymi ośrodkami miejskimi w kraju. Sytuacja ta wiązać się może z dość dobrą kondycją budżetową samorządów tych województw, dzięki której są one w stanie relatywnie większą część inwestycji realizować za własne środki.

Dużo wyższe poziomy relacji środków unijnych do inwestycji JST osiągały natomiast województwa niedysponujące tak silną bazą podatkową w postaci dużych ośrodków miejskich jak woj. świętokrzyskie (56,7%) czy też woj. opolskie (60,3%), które tym samym w swojej polityce inwestycyjnej w większym stopniu bazowały na środkach zewnętrznych.

³¹ Wydatki inwestycyjne JST obejmują okres 2016-2021

7 ANEKS STATYSTYCZNY

Spis wykresów

WYKRES 1. STRUKTURA INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (2021 R., CENY BIEŻĄCE).....	11
WYKRES 2. STRUKTURA INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W LATACH 2010-2021 (CENY BIEŻĄCE).....	12
WYKRES 3. STRUKTURA INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE WG. RODZAJÓW AKTYWÓW W LATACH 2010-2020.....	13
WYKRES 4. STRUKTURA INWESTYCJI W UE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (2020 R.).....	14
WYKRES 5. STRUKTURA PRZEDMIOTOWA W UE WG RODZAJÓW AKTYWÓW (2020 R.).....	15
WYKRES 6. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W POLSKIEJ GOSPODARCE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	15
WYKRES 7. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W POLSKIEJ GOSPODARCE WG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	16
WYKRES 8. WKŁAD SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W % ZMIANĘ NAKŁADÓW BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W POLSKIEJ GOSPODARCE W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (PKT. PROC., R/R, CENY BIEŻĄCE).....	18
WYKRES 9. NAKŁADY INWESTYCYJNE SEKTORA GOSPODARSTW DOMOWYCH ORAZ INWESTYCJE W MIESZKANIA W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	19
WYKRES 10. INWESTYCJE SEKTORA GOSPODARSTW DOMOWYCH ORAZ INWESTYCJE W MIESZKANIA W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	20
WYKRES 11. STRUKTURA INWESTYCJI W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD (2021 R., CENY BIEŻĄCE).....	21
WYKRES 12. INWESTYCJE SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD W LATACH 2011-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	22
WYKRES 13. INWESTYCJE SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	23
WYKRES 14. STRUKTURA INWESTYCJI W SEKTORZE PUBLICZNYM W LATACH 2010-2021.....	24
WYKRES 15. INWESTYCJE SEKTORA PUBLICZNEGO WG GŁÓWNYCH PODSEKTORÓW W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	25
WYKRES 16. INWESTYCJE SEKTORA PUBLICZNEGO WG GŁÓWNYCH PODSEKTORÓW W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	26
WYKRES 17. INWESTYCJE SEKTORA PUBLICZNEGO WG GŁÓWNYCH PODSEKTORÓW ORAZ AKTYWNOŚĆ BUDOWLANA W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	27
WYKRES 18. STRUKTURA INWESTYCJI PUBLICZNYCH W UE (2021 R.).....	28
WYKRES 19. UDZIAŁ INWESTYCJI SAMORZĄDOWYCH W INWESTYCJACH PUBLICZNYCH (RÓŻNICA WYNIKU Z 2021 R. I ŚREDNIEJ Z LAT 2010-2020; PKT. PROC.).....	28
WYKRES 20. STOPA INWESTYCJI OGÓŁEM ORAZ PRYWATNYCH I PUBLICZNYCH W UE W 2021 R.....	29
WYKRES 21. STOPA INWESTYCJI W WYBRANYCH GOSPODARKACH UE W LATACH 2010-2021.....	30
WYKRES 22. WKŁAD SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH W ZMIANĘ STOPY INWESTYCJI W POLSKIEJ GOSPODARCE W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W PKT. PROC., CENY BIEŻĄCE) *.....	31
WYKRES 23. STRUKTURA INWESTYCJI SAMORZĄDOWYCH WG FORMY PRAWNEJ W LATACH 2010-2020 (W CENACH BIEŻĄCYCH).....	34
WYKRES 24. INWESTYCJE SAMORZĄDOWE WG FORMY PRAWNEJ W LATACH 2010-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	34
WYKRES 25. INWESTYCJE SAMORZĄDOWE WG FORMY PRAWNEJ W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	36
WYKRES 26. RELACJA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH DO WYDATKÓW OGÓŁEM SAMORZĄDÓW W LATACH 2010-2021 (W %).....	37
WYKRES 27. RELACJA NADWYŻKI OPERACYJNEJ DO DOCHODÓW OGÓŁEM SAMORZĄDÓW W LATACH 2010-2021.....	38
WYKRES 28. RELACJA NADWYŻKI OPERACYJNEJ DO DOCHODÓW OGÓŁEM SAMORZĄDÓW W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	39
WYKRES 29. INWESTYCJE SAMORZĄDOWE W WOJEWÓDZTWACH W LATACH 2010 - 2021 (W MLD ZŁ).....	40
WYKRES 30. INWESTYCJE SAMORZĄDOWE W WOJEWÓDZTWACH W LATACH 2010, 2015 ORAZ 2021 (W ZŁ PER CAPITA).....	41
WYKRES 31. INWESTYCJE W WOJEWÓDZTWACH W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 R.(ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	42
WYKRES 32. RELACJA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH DO WYDATKÓW OGÓŁEM SAMORZĄDÓW WG WOJEWÓDZTW W LATACH 2010-2021 (W %).....	44
WYKRES 33. UDZIAŁ NADWYŻKI OPERACYJNEJ W DOCHODACH OGÓŁEM SAMORZĄDÓW WG WOJEWÓDZTW W LATACH 2010-2021 (W %).....	46
WYKRES 34. UDZIAŁ NADWYŻKI OPERACYJNEJ W DOCHODACH OGÓŁEM SAMORZĄDÓW WG WOJEWÓDZTW W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 R. (W %).....	47
WYKRES 35. ŚRODKI KAPITAŁOWE Z FUNDUSZY UE W RELACJI DO INWESTYCJI SEKTORA PUBLICZNEGO WG GŁÓWNYCH PODSEKTORÓW W LATACH 2011-2021.....	48
WYKRES 36. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTW W POZYSKANYCH ŚRODKACH UNIJNYCH PRZEZ JST W 2021 R. ORAZ W CAŁEJ PERSPEKTYWIE 2014-2020 (W %).....	49
WYKRES 37. ŚRODKI UNIJNE POZYSKANE PRZEZ SAMORZĄDY POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTW W 2021 R. ORAZ W CAŁEJ PERSPEKTYWIE 2014-2020 (PER CAPITA; W ZŁ).....	50
WYKRES 38. RELACJA ŚRODKÓW UNIJNYCH (POZYSKANYCH PRZEZ JST) DO WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH SAMORZĄDÓW W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH W 2021 R. ORAZ W CAŁEJ PERSPEKTYWIE 2014-2020 (W %).....	51

Spis tabel

TABELA 1. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W LATACH 2010-2021 W PODZIALE NA SEKTORY INSTYTUCJONALNE (W MLN ZŁ)	54
TABELA 2. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W LATACH 2010-2020 W PODZIALE NA RODZAJ AKTYWÓW (W % CAŁOŚCI NAKŁADÓW)	54
TABELA 3. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W LATACH 2010-2021 W PODZIALE NA SEKTORY INSTYTUCJONALNE (% ZMIANA R/R; CENY BIEŻĄCE).....	54
TABELA 4. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 W PODZIALE NA SEKTORY INSTYTUCJONALNE (% ZMIANA R/R; CENY BIEŻĄCE)	54
TABELA 5. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 W PODZIALE NA SEKTORY INSTYTUCJONALNE (KONTRYBUCJA WE WZROST; W PKT. PROC.).....	54
TABELA 6. INWESTYCJE SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD W LATACH 2010-2021 (W MLN ZŁ)	55
TABELA 7. INWESTYCJE SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD W LATACH 2011-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)	55
TABELA 8. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W LATACH 2010-2021 W SEKTORZE PUBLICZNYM (W MLN ZŁ).....	55
TABELA 9. UDZIAŁ INWESTYCJI SAMORZĄDOWYCH W INWESTYCJACH PUBLICZNYCH W UE W LATACH 2010-2021	56
TABELA 10. STOPA INWESTYCJI W UE W LATACH 2010-2021.....	57
TABELA 11. STOPA INWESTYCJI PRYWATNYCH W UE W LATACH 2010-2021	58
TABELA 12. STOPA INWESTYCJI PUBLICZNYCH W UE W LATACH 2010-2021	59
TABELA 13. STOPA INWESTYCJI SAMORZĄDOWYCH W UE W LATACH 2010-2021	60
TABELA 14. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 (W MLD ZŁ)	60
TABELA 15. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 (% ZMIANA, R/R, CENY BIEŻĄCE).....	61
TABELA 16. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (% ZMIANA, R/R, CENY BIEŻĄCE)	61
TABELA 17. WYDATKI INWESTYCYJNE W RELACJI DO WYDATKÓW OGÓŁEM JST W LATACH 2010-2021	61
TABELA 18. RELACJA NADWYŻKI OPERACYJNEJ DO DOCHODÓW OGÓŁEM JST W LATACH 2010-2021	61
TABELA 19. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW (W MLD ZŁ)	62
TABELA 20. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW (% ZMIANA, R/R, CENY BIEŻĄCE)	62
TABELA 21. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW (PER CAPITA W MLD ZŁ)	63
TABELA 22. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTW W WYDATKACH INWESTYCYJNYCH JST W LATACH 2010-2021	63
TABELA 23. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 WG WOJEWÓDZTW (W MLN ZŁ).....	64
TABELA 24. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 WG WOJEWÓDZTW (% ZMIANA, R/R, CENY BIEŻĄCE)	64
TABELA 25. RELACJA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH JST DO WYDATKÓW OGÓŁEM W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW	65
TABELA 26. RELACJA NADWYŻKI OPERACYJNEJ DO DOCHODÓW JST W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW	65

**TABELA 1. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W LATACH 2010-2021
W PODZIALE NA SEKTORY INSTYTUCJONALNE (W MLN ZŁ)**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
OGÓŁEM W GOSPODARCE	293,2	324,1	322,5	311,7	339,4	361,5	335,0	348,7	386,4	419,5	402,8	434,0
SEKTOR PUBLICZNY	81,9	94,0	79,0	70,1	80,1	81,6	61,2	75,3	98,7	98,2	104,2	107,4
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW	139,1	155,0	162,5	166,0	178,0	197,0	190,7	193,9	217,2	244,2	227,3	240,9
SEKTOR GOSPODARSTW DOMOWYCH	72,1	75,1	81,0	75,6	81,2	82,9	83,1	79,5	70,5	77,2	71,3	85,6

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych GUS.

TABELA 2. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W LATACH 2010-2020 W PODZIALE NA RODZAJ AKTYWÓW (W % CAŁOŚCI NAKŁADÓW)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BUDOWNICTWO	34,6%	35,6%	34,7%	37,0%	37,4%	40,0%	40,5%	42,7%	41,8%	40,5%	39,1%
MASZYNY I URZĄDZENIA	6,4%	5,9%	6,7%	6,9%	7,2%	7,1%	7,9%	8,6%	8,2%	8,3%	9,1%
POZOSTAŁE	59,0%	58,5%	58,6%	56,0%	55,4%	52,9%	51,6%	48,7%	50,0%	51,2%	51,8%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

TABELA 3. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W LATACH 2010-2021 W PODZIALE NA SEKTORY INSTYTUCJONALNE (% ZMIANA R/R; CENY BIEŻĄCE)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
OGÓŁEM W GOSPODARCE	-0,4%	10,5%	-0,5%	-3,3%	8,9%	6,5%	-7,3%	4,1%	10,8%	8,6%	-4,0%	7,7%
SEKTOR PUBLICZNY	19,0%	14,8%	-16,0%	-11,2%	14,2%	1,8%	-25,0%	23,1%	31,1%	-0,6%	6,1%	3,2%
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW	-8,1%	11,4%	4,8%	2,2%	7,3%	10,7%	-3,2%	1,7%	12,0%	12,4%	-6,9%	6,0%
SEKTOR GOSPODARSTW DOMOWYCH	-2,5%	4,1%	7,9%	-6,7%	7,4%	2,1%	0,3%	-4,3%	-11,4%	9,5%	-7,6%	20,0%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych GUS.

**TABELA 4. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021
W PODZIALE NA SEKTORY INSTYTUCJONALNE (% ZMIANA R/R; CENY BIEŻĄCE)**

	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020	I 2021	II 2021	III 2021	IV 2021
OGÓŁEM W GOSPODARCE	8,4%	-4,1%	-1,9%	-10,5%	1,7%	5,9%	10,7%	10,0%
SEKTOR PUBLICZNY	11,0%	13,8%	0,2%	4,4%	-1,8%	-11,0%	6,3%	10,7%
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW	9,7%	-9,9%	-2,6%	-15,2%	0,5%	9,0%	10,2%	4,6%
SEKTOR GOSPODARSTW DOMOWYCH	2,4%	-7,6%	-2,5%	-17,2%	8,6%	20,4%	18,2%	29,4%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych GUS.

**TABELA 5. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021
W PODZIALE NA SEKTORY INSTYTUCJONALNE (KONTRYBUCJA WE WZROST; W PKT. PROC.)**

	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020	I 2021	II 2021	III 2021	IV 2021
OGÓŁEM W GOSPODARCE	8,4%	-4,1%	-1,9%	-10,5%	1,7%	5,9%	10,7%	10,0%
SEKTOR PUBLICZNY	1,9%	3,1%	0,0%	1,1%	1,4%	-0,3%	1,6%	3,2%
SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW	6,0%	-5,7%	-1,5%	-8,9%	0,3%	4,9%	5,6%	2,6%
SEKTOR GOSPODARSTW DOMOWYCH	0,5%	-1,5%	-0,5%	-2,7%	1,7%	4,0%	3,5%	4,3%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych GUS.

TABELA 6. INWESTYCJE SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD W LATACH 2010-2021 (W MLN ZŁ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
INWESTYCJE PRZEDSIĘBIORSTW OGÓŁEM	89,2	99,9	99,7	104,1	120,0	136,5	120,8	126,2	142,0	159,6	149,8	167,0
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	27,9	31,7	31,5	33,7	39,7	45,4	47,4	49,9	53,2	59,2	54,7	59,3
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ...	14,9	16,9	17,0	17,4	21,2	27,1	22,0	19,6	19,5	22,0	19,6	18,8
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA...	9,1	9,6	9,9	10,1	10,3	10,1	10,8	12,2	15,1	15,4	12,9	16,7
TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	7,8	11,4	11,9	13,4	16,8	19,6	10,1	13,9	18,2	20,4	21,3	26,9
ADM. I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	4,6	5,4	4,7	5,2	6,0	7,9	9,1	9,5	9,6	11,9	11,8	14,7

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych GUS.

TABELA 7. INWESTYCJE SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW WG SEKCJI PKD W LATACH 2011-2021 (ZMIANA W %, R/R, CENY BIEŻĄCE)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
INWESTYCJE PRZEDSIĘBIORSTW OGÓŁEM	10,8%	0,9%	6,1%	16,9%	11,9%	-13,2%	3,4%	12,2%	11,4%	-6,1%	11,5%
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	13,6%	-0,6%	6,8%	17,8%	14,4%	4,4%	5,2%	6,7%	11,2%	-7,5%	8,4%
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ...	13,3%	0,6%	2,5%	22,2%	27,4%	-18,6%	-11,0%	-0,4%	12,7%	-10,9%	-4,2%
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA...	5,0%	3,5%	2,2%	2,3%	-2,2%	7,0%	13,1%	23,4%	1,7%	-15,9%	29,0%
TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	45,7%	4,2%	12,7%	25,5%	16,6%	-48,3%	37,4%	30,8%	12,4%	4,1%	26,5%
ADM. I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	16,8%	-12,4%	10,8%	14,6%	32,7%	14,6%	4,3%	1,4%	23,7%	-1,0%	24,7%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych GUS.

TABELA 8. NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE W LATACH 2010-2021 W SEKTORZE PUBLICZNYM (W MLN ZŁ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SEKTOR PUBLICZNY	81936	93551	78470	69632	79832	81154	60752	75297	98744	98185	104170	107452
SEKTOR RZĄDOWY	38455	49209	41884	33983	36567	41228	36196	41387	46280	47539	54616	59801
SEKTOR SAMORZĄDOWY	43481	44342	36586	35649	43265	39926	24556	33735	52160	50 49	48151	47651

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych GUS.

TABELA 9. UDZIAŁ INWESTYCJI SAMORZĄDOWYCH W INWESTYCJACH PUBLICZNYCH W UE W LATACH 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UE	59,0%	59,5%	58,7%	60,1%	59,9%	58,6%	57,0%	57,2%	58,5%	59,7%	57,5%	57,3%
BELGIA	88,4%	90,2%	90,0%	89,2%	79,5%	81,4%	81,5%	82,4%	83,4%	82,7%	79,6%	75,9%
BULGARIA	32,9%	33,3%	39,6%	51,0%	58,8%	67,9%	35,4%	51,5%	44,5%	43,7%	26,4%	52,6%
CZECHY	47,4%	51,4%	48,0%	50,4%	55,0%	48,5%	41,0%	47,9%	52,1%	49,2%	47,2%	45,1%
DANIA	45,7%	49,0%	46,5%	44,7%	43,7%	44,5%	42,0%	47,8%	45,7%	45,6%	48,4%	46,9%
NIEMCY	68,7%	67,8%	66,9%	68,4%	70,1%	70,0%	69,6%	67,1%	67,6%	69,3%	70,0%	70,0%
ESTONIA	22,8%	24,0%	27,7%	34,5%	25,4%	24,8%	24,6%	30,1%	28,1%	36,9%	34,7%	37,0%
IRLANDIA	55,8%	51,6%	43,0%	35,4%	19,4%	25,5%	24,8%	30,1%	30,2%	32,4%	29,2%	29,2%
GRECJA	26,6%	20,9%	24,6%	20,3%	18,7%	22,9%	19,3%	13,2%	20,4%	31,6%	32,7%	31,1%
HISZPANIA	70,3%	68,1%	54,4%	63,3%	70,6%	68,7%	67,2%	71,1%	70,6%	72,5%	66,0%	68,2%
FRANCJA	62,5%	66,8%	67,9%	69,0%	68,7%	64,8%	62,7%	64,0%	65,0%	67,3%	64,3%	66,0%
CHORWACJA	30,7%	30,8%	28,3%	26,3%	38,5%	28,8%	35,7%	44,0%	49,1%	50,0%	47,3%	42,7%
WŁOCHY	62,4%	60,5%	63,4%	64,5%	61,1%	62,9%	57,0%	55,8%	56,3%	57,3%	57,5%	52,8%
CYPR	14,6%	16,3%	18,4%	14,8%	13,5%	11,6%	11,5%	11,2%	8,3%	17,7%	15,5%	16,4%
ŁOTWA	58,9%	51,8%	49,9%	54,0%	47,6%	30,3%	34,8%	43,6%	43,2%	44,4%	40,3%	44,3%
LITWA	46,4%	43,2%	45,3%	34,8%	34,6%	29,7%	32,7%	30,6%	36,5%	39,7%	42,0%	35,9%
LUKSEMBURG	33,2%	35,9%	34,5%	40,1%	38,6%	35,5%	38,1%	40,8%	42,0%	41,3%	37,4%	41,5%
WĘGRY	59,8%	52,3%	34,3%	37,7%	36,1%	35,3%	23,7%	20,7%	23,9%	27,0%	23,8%	22,7%
MALTA	5,7%	6,5%	6,5%	6,9%	3,6%	2,9%	1,8%	2,2%	2,7%	2,8%	1,8%	1,8%
NIDERLANDY	54,9%	53,9%	54,7%	55,0%	54,3%	52,8%	52,5%	52,2%	52,9%	50,5%	49,4%	50,0%
AUSTRIA	44,3%	42,0%	44,4%	43,8%	46,4%	45,6%	43,2%	45,0%	44,6%	44,8%	41,4%	40,9%
POLSKA	53,6%	47,7%	47,0%	51,6%	54,4%	49,5%	40,8%	45,0%	53,1%	51,6%	46,6%	44,3%
PORTUGALIA	31,4%	39,1%	41,3%	51,2%	44,2%	42,7%	49,6%	54,3%	48,5%	49,8%	49,9%	53,0%
RUMUNIA	39,1%	52,9%	55,0%	49,4%	51,9%	57,0%	50,2%	49,5%	58,1%	61,3%	53,4%	56,7%
SŁOWENIA	52,3%	47,9%	48,0%	46,8%	53,8%	43,3%	41,4%	44,8%	47,2%	42,9%	42,7%	38,1%
SŁOWACJA	47,5%	37,1%	33,3%	27,1%	22,5%	23,9%	22,3%	29,7%	33,3%	32,1%	31,9%	30,9%
FINLANDIA	49,6%	52,9%	52,3%	52,7%	53,4%	55,4%	56,7%	56,3%	59,2%	60,4%	59,1%	60,1%
SZWECJA	42,2%	44,6%	45,7%	47,3%	49,7%	51,7%	52,5%	53,8%	56,0%	55,7%	49,8%	48,7%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

TABELA 10. STOPA INWESTYCJI W UE W LATACH 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UE	20,7	20,8	20,3	19,8	19,8	20,2	20,4	20,8	21,1	22,2	22,0	22,0
BELGIA	22,1	23,0	23,0	22,2	22,8	23,0	23,3	23,3	23,6	24,2	23,9	24,1
BUŁGARIA	22,2	20,8	21,1	21,2	21,1	20,9	18,4	18,3	18,8	18,6	19,2	16,6
CZECHY	27,1	26,8	26,2	25,4	25,4	26,5	24,9	24,9	26,3	27,1	26,5	26,0
DANIA	18,1	18,2	18,8	19,1	19,2	19,9	21,0	21,2	21,7	21,2	22,3	22,6
NIEMCY	19,5	20,4	20,3	19,9	20,0	20,0	20,3	20,4	21,1	21,4	21,9	21,9
ESTONIA	21,2	26,5	28,7	27,9	25,7	24,5	24,4	25,9	24,7	25,4	30,7	28,6
IRLANDIA	17,6	16,7	19,6	18,6	20,6	24,1	35,8	33,3	28,2	53,6	39,7	23,5
GRECJA	16,6	13,7	11,5	11,2	10,8	10,8	11,0	11,8	11,1	10,6	11,7	12,9
HISZPANIA	21,8	20,0	18,5	17,4	17,8	18,0	18,0	18,7	19,4	20,1	20,3	20,1
FRANCJA	22,1	22,4	22,5	22,0	21,8	21,5	21,8	22,5	22,9	23,5	22,9	24,2
CHORWACJA	21,0	20,0	19,4	19,4	19,0	19,3	19,8	19,7	20,1	21,5	22,3	21,6
WŁOCHY	20,0	19,7	18,3	17,2	16,7	16,9	17,2	17,5	17,8	18,0	17,8	19,9
CYPR	22,5	19,0	15,5	14,1	13,3	12,9	18,1	20,9	18,8	18,8	19,9	18,3
ŁOTWA	19,1	23,0	26,0	24,3	22,8	21,9	19,3	20,6	22,1	23,2	24,5	23,6
LITWA	16,9	18,5	17,3	18,4	18,9	19,6	19,9	20,1	20,9	21,5	21,1	21,1
LUKSEMBURG	16,8	19,2	19,2	18,5	19,2	17,3	17,3	17,8	16,3	17,6	16,8	17,3
WĘGRY	20,1	19,5	19,1	20,8	22,0	22,2	19,5	22,1	24,7	27,1	26,6	27,1
MALTA	21,0	18,2	17,6	16,5	16,7	24,2	22,7	20,6	20,3	20,5	20,6	22,0
NIDERLANDY	19,7	20,1	18,8	18,4	17,6	22,1	20,0	20,1	20,4	21,3	21,7	21,6
AUSTRIA	21,6	22,5	22,6	23,0	22,7	22,7	23,1	23,6	24,1	25,0	25,2	25,7
POLSKA	20,3	20,7	19,9	18,9	19,8	20,1	18,0	17,5	18,2	18,3	17,2	16,6
PORTUGALIA	20,6	18,4	15,8	14,8	15,0	15,5	15,5	16,8	17,5	18,1	19,1	19,8
RUMUNIA	26,1	27,2	27,5	24,7	24,4	24,8	22,9	22,4	21,1	22,6	23,8	24,1
SŁOWENIA	21,1	19,9	19,0	19,6	19,1	18,7	17,4	18,3	19,3	19,6	18,9	20,2
SŁOWACJA	21,1	23,3	20,4	20,5	20,5	23,7	21,1	21,2	21,0	21,6	19,6	19,1
FINLANDIA	22,3	22,6	23,1	22,0	21,5	21,2	22,7	23,3	24,1	23,8	24,1	23,6
SZWECJA	22,5	22,9	22,7	22,4	23,2	23,8	24,2	25,1	25,2	24,4	25,1	25,6

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

TABELA 11. STOPA INWESTYCJI PRYWATNYCH W UE W LATACH 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UE	17,1%	17,4%	17,1%	16,7%	16,8%	17,2%	17,6%	18,0%	18,2%	19,2%	18,7%	18,8%
BELGIA	19,9%	20,6%	20,5%	19,9%	20,2%	20,5%	20,9%	20,9%	21,0%	21,6%	21,2%	21,4%
BUŁGARIA	17,6%	17,4%	17,7%	17,1%	15,8%	14,3%	15,7%	16,0%	15,7%	15,3%	15,4%	13,3%
CZECHY	22,0%	22,3%	22,1%	21,7%	21,3%	21,4%	21,7%	21,6%	22,2%	22,7%	21,7%	21,3%
DANIA	14,8%	14,9%	15,0%	15,4%	15,3%	16,3%	17,2%	17,8%	18,3%	18,0%	18,7%	19,1%
NIEMCY	17,1%	18,1%	18,1%	17,7%	17,9%	17,9%	18,1%	18,2%	18,7%	19,0%	19,3%	19,4%
ESTONIA	16,4%	21,5%	22,4%	22,3%	20,7%	19,3%	19,8%	20,2%	19,4%	20,4%	24,9%	22,9%
IRLANDIA	14,2%	14,2%	17,6%	16,6%	18,4%	22,4%	33,8%	31,4%	26,2%	51,3%	37,4%	21,5%
GRECJA	12,9%	11,2%	8,9%	7,7%	7,1%	6,9%	7,4%	7,3%	7,9%	8,1%	8,6%	9,3%
HISZPANIA	17,1%	16,2%	15,4%	15,0%	15,7%	15,4%	16,0%	16,7%	17,3%	18,0%	17,7%	17,4%
FRANCJA	17,9%	18,4%	18,5%	18,0%	18,1%	18,1%	18,4%	19,2%	19,5%	19,8%	19,2%	20,6%
CHORWACJA	17,1%	16,3%	15,6%	15,5%	15,2%	15,8%	16,6%	17,0%	16,6%	17,2%	16,7%	16,8%
WŁOCHY	16,9%	16,8%	15,7%	14,7%	14,4%	14,5%	14,9%	15,3%	15,7%	15,7%	15,2%	17,0%
CYPR	18,3%	15,0%	12,6%	11,8%	11,2%	10,7%	15,6%	18,2%	13,9%	16,3%	17,1%	15,6%
ŁOTWA	14,3%	17,6%	20,7%	19,6%	18,2%	17,1%	15,7%	16,0%	16,5%	18,1%	18,8%	18,4%
LITWA	11,9%	13,8%	13,3%	14,7%	15,4%	15,9%	16,9%	16,9%	17,7%	18,4%	17,0%	17,9%
LUKSEMBURG	12,1%	15,0%	15,3%	15,0%	15,5%	13,4%	13,5%	13,8%	12,4%	13,5%	12,1%	13,3%
WĘGRY	16,5%	16,2%	15,4%	16,5%	16,7%	15,7%	16,3%	17,6%	18,9%	20,9%	20,2%	21,3%
MALTA	18,8%	15,3%	14,2%	13,6%	13,2%	20,1%	20,1%	18,2%	17,1%	16,7%	16,1%	17,9%
NIDERLANDY	15,5%	16,0%	15,0%	14,7%	14,1%	18,5%	16,5%	16,7%	17,0%	17,9%	18,1%	18,3%
AUSTRIA	18,4%	19,5%	19,7%	20,0%	19,7%	19,7%	20,1%	20,5%	21,0%	21,9%	21,9%	22,2%
POLSKA	14,6%	14,7%	15,0%	14,6%	15,1%	15,6%	14,7%	13,7%	13,5%	14,0%	12,7%	12,5%
PORTUGALIA	15,3%	14,9%	13,3%	12,6%	13,0%	13,2%	14,0%	15,0%	15,7%	16,3%	16,9%	17,3%
RUMUNIA	20,4%	21,7%	22,7%	20,3%	20,1%	19,6%	19,2%	19,8%	18,4%	19,1%	19,2%	19,9%
SŁOWENIA	16,1%	15,8%	15,0%	15,3%	14,0%	13,9%	14,3%	15,2%	15,6%	15,8%	14,8%	15,5%
SŁOWACJA	17,5%	19,6%	17,2%	17,1%	16,4%	17,3%	17,7%	17,8%	17,3%	18,0%	16,1%	15,9%
FINLANDIA	18,7%	18,8%	19,1%	17,8%	17,3%	17,5%	18,6%	19,2%	19,8%	19,4%	19,2%	19,4%
SZWECJA	18,0%	18,5%	18,2%	18,0%	18,9%	19,6%	19,8%	20,5%	20,3%	19,5%	20,1%	20,9%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

TABELA 12. STOPA INWESTYCJI PUBLICZNYCH W UE W LATACH 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UE	3,6%	3,4%	3,2%	3,1%	3,0%	3,0%	2,8%	2,8%	2,9%	3,0%	3,3%	3,2%
BELGIA	2,2%	2,4%	2,5%	2,3%	2,6%	2,5%	2,4%	2,4%	2,6%	2,6%	2,7%	2,7%
BUŁGARIA	4,6%	3,4%	3,4%	4,1%	5,3%	6,6%	2,7%	2,3%	3,1%	3,3%	3,8%	3,3%
CZECHY	5,1%	4,5%	4,1%	3,7%	4,1%	5,1%	3,2%	3,3%	4,1%	4,4%	4,8%	4,7%
DANIA	3,3%	3,3%	3,8%	3,7%	3,9%	3,6%	3,8%	3,4%	3,4%	3,2%	3,6%	3,5%
NIEMCY	2,4%	2,3%	2,2%	2,2%	2,1%	2,1%	2,2%	2,2%	2,4%	2,4%	2,6%	2,5%
ESTONIA	4,8%	5,0%	6,3%	5,6%	5,0%	5,2%	4,6%	5,7%	5,3%	5,0%	5,8%	5,7%
IRLANDIA	3,4%	2,5%	2,0%	2,0%	2,2%	1,7%	2,0%	1,9%	2,0%	2,3%	2,3%	2,0%
GRECJA	3,7%	2,5%	2,6%	3,5%	3,7%	3,9%	3,6%	4,5%	3,2%	2,5%	3,1%	3,6%
HISZPANIA	4,7%	3,8%	3,1%	2,4%	2,1%	2,6%	2,0%	2,0%	2,1%	2,1%	2,6%	2,7%
FRANCJA	4,2%	4,0%	4,0%	4,0%	3,7%	3,4%	3,4%	3,3%	3,4%	3,7%	3,7%	3,6%
CHORWACJA	3,9%	3,7%	3,8%	3,9%	3,8%	3,5%	3,2%	2,7%	3,5%	4,3%	5,6%	4,8%
WŁOCHY	3,1%	2,9%	2,6%	2,5%	2,3%	2,4%	2,3%	2,2%	2,1%	2,3%	2,6%	2,9%
CYPR	4,2%	4,0%	2,9%	2,3%	2,1%	2,2%	2,5%	2,7%	4,9%	2,5%	2,8%	2,7%
ŁOTWA	4,8%	5,4%	5,3%	4,7%	4,6%	4,8%	3,6%	4,6%	5,6%	5,1%	5,7%	5,2%
LITWA	5,0%	4,7%	4,0%	3,7%	3,5%	3,7%	3,0%	3,2%	3,2%	3,1%	4,1%	3,2%
LUKSEMBURG	4,7%	4,2%	3,9%	3,5%	3,7%	3,9%	3,8%	4,0%	3,9%	4,1%	4,7%	4,0%
WĘGRY	3,6%	3,3%	3,7%	4,3%	5,3%	6,5%	3,2%	4,5%	5,8%	6,2%	6,4%	5,8%
MALTA	2,2%	2,9%	3,4%	2,9%	3,5%	4,1%	2,6%	2,4%	3,2%	3,8%	4,5%	4,1%
NIDERLANDY	4,2%	4,1%	3,8%	3,7%	3,5%	3,6%	3,5%	3,4%	3,4%	3,4%	3,6%	3,3%
AUSTRIA	3,2%	3,0%	2,9%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,1%	3,1%	3,1%	3,3%	3,5%
POLSKA	5,7%	6,0%	4,9%	4,3%	4,7%	4,5%	3,3%	3,8%	4,7%	4,3%	4,5%	4,1%
PORTUGALIA	5,3%	3,5%	2,5%	2,2%	2,0%	2,3%	1,5%	1,8%	1,8%	1,8%	2,2%	2,5%
RUMUNIA	5,7%	5,5%	4,8%	4,4%	4,3%	5,2%	3,7%	2,6%	2,7%	3,5%	4,6%	4,2%
SŁOWENIA	5,0%	4,1%	4,0%	4,3%	5,1%	4,8%	3,1%	3,1%	3,7%	3,8%	4,1%	4,7%
SŁOWACJA	3,6%	3,7%	3,2%	3,4%	4,1%	6,4%	3,4%	3,4%	3,7%	3,6%	3,5%	3,2%
FINLANDIA	3,6%	3,8%	4,0%	4,2%	4,2%	3,7%	4,1%	4,1%	4,3%	4,4%	4,9%	4,2%
SZWECJA	4,5%	4,4%	4,5%	4,4%	4,3%	4,2%	4,4%	4,6%	4,9%	4,9%	5,0%	4,7%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

TABELA 13. STOPA INWESTYCJI SAMORZĄDOWYCH W UE W LATACH 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UE	2,1%	2,0%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%	1,6%	1,6%	1,7%	1,8%	1,9%	1,8%
BELGIA	2,0%	2,2%	2,2%	2,1%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,2%	2,2%	2,2%	2,0%
BUŁGARIA	1,5%	1,1%	1,3%	2,1%	3,1%	4,5%	0,9%	1,2%	1,4%	1,5%	1,0%	1,7%
CZECHY	2,4%	2,3%	2,0%	1,9%	2,3%	2,5%	1,3%	1,6%	2,2%	2,1%	2,3%	2,1%
DANIA	1,5%	1,6%	1,8%	1,6%	1,7%	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%	1,5%	1,7%	1,6%
NIEMCY	1,6%	1,6%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,6%	1,7%	1,9%	1,8%
ESTONIA	1,1%	1,2%	1,8%	1,9%	1,3%	1,3%	1,1%	1,7%	1,5%	1,8%	2,0%	2,1%
IRLANDIA	1,9%	1,3%	0,9%	0,7%	0,4%	0,4%	0,5%	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%	0,6%
GRECJA	1,0%	0,5%	0,6%	0,7%	0,7%	0,9%	0,7%	0,6%	0,7%	0,8%	1,0%	1,1%
HISZPANIA	3,3%	2,6%	1,7%	1,5%	1,5%	1,8%	1,3%	1,4%	1,5%	1,5%	1,7%	1,8%
FRANCJA	2,6%	2,6%	2,7%	2,7%	2,5%	2,2%	2,1%	2,1%	2,2%	2,5%	2,4%	2,4%
CHORWACJA	1,2%	1,1%	1,1%	1,0%	1,5%	1,0%	1,2%	1,2%	1,7%	2,2%	2,7%	2,0%
WŁOCHY	1,9%	1,8%	1,7%	1,6%	1,4%	1,5%	1,3%	1,2%	1,2%	1,3%	1,5%	1,5%
CYPR	0,6%	0,6%	0,5%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
ŁOTWA	2,9%	2,8%	2,6%	2,5%	2,2%	1,5%	1,2%	2,0%	2,4%	2,3%	2,3%	2,3%
LITWA	2,3%	2,0%	1,8%	1,3%	1,2%	1,1%	1,0%	1,0%	1,2%	1,2%	1,7%	1,1%
LUKSEMBURG	1,5%	1,5%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,5%	1,6%	1,6%	1,7%	1,8%	1,7%
WĘGRY	2,2%	1,7%	1,3%	1,6%	1,9%	2,3%	0,7%	0,9%	1,4%	1,7%	1,5%	1,3%
MALTA	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
NIDERLANDY	2,3%	2,2%	2,1%	2,0%	1,9%	1,9%	1,8%	1,8%	1,8%	1,7%	1,8%	1,7%
AUSTRIA	1,4%	1,3%	1,3%	1,3%	1,4%	1,4%	1,3%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%
POLSKA	3,0%	2,9%	2,3%	2,2%	2,5%	2,2%	1,3%	1,7%	2,5%	2,2%	2,1%	1,8%
PORTUGALIA	1,7%	1,4%	1,0%	1,1%	0,9%	1,0%	0,8%	1,0%	0,9%	0,9%	1,1%	1,3%
RUMUNIA	2,2%	2,9%	2,7%	2,2%	2,2%	3,0%	1,8%	1,3%	1,5%	2,1%	2,5%	2,4%
SŁOWENIA	2,6%	1,9%	1,9%	2,0%	2,7%	2,1%	1,3%	1,4%	1,7%	1,7%	1,8%	1,8%
SŁOWACJA	1,7%	1,4%	1,1%	0,9%	0,9%	1,5%	0,8%	1,0%	1,2%	1,1%	1,1%	1,0%
FINLANDIA	1,8%	2,0%	2,1%	2,2%	2,2%	2,1%	2,3%	2,3%	2,5%	2,6%	2,9%	2,5%
SZWECJA	1,9%	1,9%	2,1%	2,1%	2,2%	2,1%	2,3%	2,5%	2,7%	2,7%	2,5%	2,3%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych Eurostat.

TABELA 14. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 (W MLD ZŁ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
JST	43,3	41,2	34,4	33,5	39,9	37,2	24,4	33,5	51,0	49,0	46,6	48,1
GMINY	19,7	17,9	13,9	12,9	15,1	14,2	10,6	16,1	25,8	22,4	20,7	21,8
POWIATY	5,2	4,5	2,8	2,8	3,4	3,4	3,0	4,0	5,9	5,2	5,2	5,3
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	12,7	12,4	12,1	11,5	13,6	12,2	7,7	9,4	13,7	14,7	14,1	13,9
WOJEWÓDZTWA	5,7	6,4	5,7	6,4	7,7	7,4	3,1	4,0	5,6	6,7	6,7	7,1

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych MF.

TABELA 15. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 (% ZMIANA, R/R, CENY BIEŻĄCE)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
JST	4,0%	-4,8%	-16,5%	-2,6%	19,2%	-6,8%	-34,4%	37,1%	52,5%	-4,0%	-4,8%	3,1%
GMINY	24,8%	-9,0%	-22,7%	-7,2%	17,8%	-6,2%	-25,1%	50,8%	60,7%	-13,1%	-7,6%	5,2%
POWIATY	-41,0%	12,6%	-11,9%	12,2%	21,3%	-3,8%	-58,4%	28,9%	41,3%	18,8%	-0,1%	6,5%
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	27,8%	-13,7%	-37,9%	1,9%	21,9%	-1,8%	-12,4%	35,7%	47,6%	-12,1%	-0,4%	2,5%
WOJEWÓDZTWA	5,1%	-2,6%	-2,1%	-5,4%	18,9%	-10,4%	-36,8%	22,0%	45,1%	7,4%	-4,1%	-1,2%

Źródło: Opracowanie DSR MFIPR na podstawie danych MF.

TABELA 16. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 (% ZMIANA, R/R, CENY BIEŻĄCE)

	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020	I 2021	II 2021	III 2021	IV 2021
JST	11,3%	2,1%	-10,7%	-7,2%	-18,6%	-11,3%	-1,4%	16,5%
GMINY	6,3%	-4,3%	-13,2%	-8,5%	-29,7%	-12,6%	-1,5%	24,3%
POWIATY	11,6%	27,1%	4,1%	-9,2%	-28,8%	-18,6%	-9,4%	18,1%
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	14,8%	3,6%	-13,1%	-6,6%	-12,1%	-8,1%	10,1%	6,5%
WOJEWÓDZTWA	19,8%	7,8%	-7,1%	-2,7%	4,7%	-9,7%	-6,5%	10,9%

Źródło: Opracowanie DSR MFIPR na podstawie danych MF.

TABELA 17. WYDATKI INWESTYCYJNE W RELACJI DO WYDATKÓW OGÓŁEM JST W LATACH 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
JST	24,3%	22,7%	19,1%	18,2%	20,3%	18,9%	11,8%	14,5%	19,7%	17,5%	15,3%	15,2%
GMINY	24,7%	22,5%	17,7%	16,2%	17,8%	16,5%	10,8%	14,3%	20,3%	16,6%	13,9%	14,3%
POWIATY	21,7%	18,6%	12,3%	12,3%	14,5%	14,4%	12,7%	15,9%	20,7%	17,6%	15,0%	15,6%
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	21,5%	20,1%	19,0%	17,6%	19,6%	17,5%	10,7%	12,0%	15,7%	15,1%	15,1%	12,8%
WOJEWÓDZTWA	37,5%	39,4%	35,9%	38,4%	42,3%	43,1%	24,4%	27,8%	33,9%	36,3%	31,8%	34,1%

Źródło: Opracowanie DSR MFIPR na podstawie danych MF.

TABELA 18. RELACJA NADWYŻKI OPERACYJNEJ DO DOCHODÓW OGÓŁEM JST W LATACH 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
JST	5,7%	6,4%	6,6%	7,8%	8,4%	9,2%	9,6%	9,2%	9,2%	8,7%	7,0%	11,0%
GMINY	6,5%	7,2%	8,0%	9,2%	9,6%	10,0%	10,2%	9,4%	8,9%	8,4%	7,5%	10,1%
POWIATY	3,5%	5,4%	4,8%	5,4%	6,3%	6,8%	8,6%	8,2%	7,4%	9,0%	7,8%	10,3%
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	4,6%	4,9%	4,2%	6,5%	7,6%	8,3%	8,3%	8,1%	8,4%	6,8%	3,3%	9,6%
WOJEWÓDZTWA	9,3%	10,0%	11,3%	9,9%	8,9%	11,9%	14,1%	16,0%	18,2%	19,6%	20,1%	25,4%

Źródło: Opracowanie DSR MFIPR na podstawie danych MF.

TABELA 19. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW (W MLD ZŁ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DOLNOŚLĄSKIE	3,301	3,288	2,951	2,628	3,285	2,776	2,064	2,638	4,230	3,224	2,981	3,507
KUJAWSKO-POMORSKIE	2,106	2,124	1,942	1,723	2,067	1,948	1,119	1,497	2,461	2,469	2,308	2,466
LUBELSKIE	2,220	2,370	1,844	2,021	2,830	2,388	1,240	1,794	2,930	3,070	2,843	3,109
LUBUSKIE	1,311	0,894	0,548	0,628	0,869	0,719	0,585	0,907	1,394	1,277	1,200	1,192
ŁÓDZKIE	2,565	2,188	1,958	2,110	2,404	2,503	1,598	1,900	2,665	2,914	2,844	2,785
MAŁOPOLSKIE	3,534	3,665	2,726	2,452	3,012	3,115	2,320	2,829	3,933	3,987	4,210	4,776
MAZOWIECKIE	6,408	5,561	5,095	4,689	5,815	5,095	3,955	5,439	7,620	7,370	6,533	6,870
OPOLSKIE	1,081	0,892	0,622	0,629	0,724	0,569	0,634	0,763	1,247	1,316	1,018	0,939
PODKARPACKIE	2,550	2,514	1,832	2,104	2,468	2,368	1,182	2,196	3,397	2,881	2,742	2,601
PODLASKIE	1,624	1,493	1,118	1,183	1,469	1,491	0,752	1,377	2,419	2,359	1,944	1,526
POMORSKIE	2,848	3,015	2,856	2,193	2,463	2,268	1,583	2,040	3,536	3,494	2,836	2,738
ŚLĄSKIE	4,444	4,137	3,657	4,271	5,132	4,385	2,607	3,104	4,797	4,906	5,084	5,068
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1,734	1,555	1,367	1,256	1,278	1,325	0,622	0,979	1,730	1,717	1,496	1,358
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1,816	1,562	1,316	1,442	1,813	1,779	0,669	1,144	1,838	1,625	1,700	1,717
WIELKOPOLSKIE	3,741	3,798	2,734	2,637	2,589	2,698	2,476	3,340	4,470	4,175	4,300	4,504
ZACHODNIOPOMORSKIE	1,998	2,132	1,835	1,532	1,705	1,795	1,000	1,520	2,356	2,192	2,685	2,939

Źródło: Opracowanie DSR MFIPR na podstawie danych MF.

TABELA 20. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW (% ZMIANA, R/R, CENY BIEŻĄCE)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DOLNOŚLĄSKIE	-9,0%	-0,4%	-10,2%	-11,0%	25,0%	-15,5%	-25,6%	27,8%	60,3%	-23,8%	-10,3%	21,3%
KUJAWSKO-POMORSKIE	8,5%	0,9%	-8,6%	-11,3%	20,0%	-5,7%	-42,6%	33,8%	64,4%	0,3%	-6,5%	6,9%
LUBELSKIE	32,3%	6,8%	-22,2%	9,6%	40,1%	-15,6%	-48,1%	44,7%	63,3%	4,8%	-7,4%	9,3%
LUBUSKIE	-7,6%	-31,8%	-38,7%	14,5%	38,5%	-17,3%	-18,6%	55,2%	53,6%	-8,4%	-6,0%	-0,7%
ŁÓDZKIE	-13,4%	-14,7%	-10,5%	7,8%	13,9%	4,1%	-36,1%	18,9%	40,3%	9,3%	-2,4%	-2,0%
MAŁOPOLSKIE	1,0%	3,7%	-25,6%	-10,1%	22,8%	3,4%	-25,5%	21,9%	39,0%	1,4%	5,6%	13,5%
MAZOWIECKIE	5,6%	-13,2%	-8,4%	-8,0%	24,0%	-12,4%	-22,4%	37,5%	40,1%	-3,3%	-11,3%	5,2%
OPOLSKIE	4,2%	-17,5%	-30,3%	1,2%	15,1%	-21,4%	11,5%	20,3%	63,4%	5,5%	-22,6%	-7,7%
PODKARPACKIE	21,5%	-1,4%	-27,1%	14,9%	17,3%	-4,1%	-50,1%	85,7%	54,7%	-15,2%	-4,8%	-5,1%
PODLASKIE	10,7%	-8,1%	-25,1%	5,8%	24,2%	1,5%	-49,5%	83,1%	75,6%	-2,5%	-17,6%	-21,5%
POMORSKIE	10,3%	5,9%	-5,3%	-23,2%	12,3%	-7,9%	-30,2%	28,9%	73,3%	-1,2%	-18,8%	-3,4%
ŚLĄSKIE	-1,7%	-6,9%	-11,6%	16,8%	20,1%	-14,5%	-40,6%	19,1%	54,5%	2,3%	3,6%	-0,3%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	15,2%	-10,3%	-12,1%	-8,2%	1,8%	3,6%	-53,0%	57,3%	76,7%	-0,7%	-12,8%	-9,2%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	26,2%	-14,0%	-15,8%	9,6%	25,7%	-1,9%	-62,4%	70,9%	60,6%	-11,6%	4,6%	1,0%
WIELKOPOLSKIE	-3,4%	1,5%	-28,0%	-3,6%	-1,8%	4,2%	-8,2%	34,9%	33,8%	-6,6%	3,0%	4,7%
ZACHODNIOPOMORSKIE	5,9%	6,7%	-13,9%	-16,5%	11,3%	5,3%	-44,3%	52,0%	55,0%	-7,0%	22,5%	9,5%

Źródło: Opracowanie DSR MFIPR na podstawie danych MF.

TABELA 21. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW (PER CAPITA W MLD ZŁ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DOLNOŚLĄSKIE	1 148	1 142	1 012	902	1 129	954	711	908	1 457	1 111	997	1 213
KUJAWSKO-POMORSKIE	1 018	1 026	925	822	988	932	536	718	1 181	1 188	1 036	1 484
LUBELSKIE	1 029	1 101	849	933	1 313	1 112	580	841	1 378	1 450	1 113	1 212
LUBUSKIE	1 297	884	536	613	851	704	574	892	1 371	1 259	1 125	1 400
ŁÓDZKIE	1 009	863	773	836	957	999	641	765	1 076	1 182	1 158	1 143
MAŁOPOLSKIE	1 072	1 107	815	731	896	925	688	836	1 160	1 172	1 186	1 128
MAZOWIECKIE	1 227	1 061	964	884	1 094	955	739	1 014	1 415	1 364	1 195	962
OPOLSKIE	1 048	867	614	623	721	569	637	769	1 260	1 334	1 205	1 196
PODKARPACKIE	1 213	1 195	861	988	1 159	1 112	556	1 032	1 596	1 353	1 210	1 109
PODLASKIE	1 365	1 256	931	987	1 229	1 251	633	1 161	2 042	1 996	1 213	1 741
POMORSKIE	1 277	1 346	1 251	958	1 073	985	686	881	1 522	1 497	1 229	1 226
ŚLĄSKIE	958	892	791	925	1 116	956	570	681	1 055	1 082	1 234	1 184
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 365	1 229	1 070	986	1 008	1 049	495	781	1 386	1 383	1 289	1 301
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1 273	1 095	906	994	1 253	1 232	465	797	1 282	1 137	1 348	1 266
WIELKOPOLSKIE	1 098	1 111	791	762	747	777	712	959	1 281	1 195	1 583	1 167
ZACHODNIOPOMORSKIE	1 180	1 259	1 065	890	992	1 046	585	890	1 382	1 289	1 650	1 288

Źródło: Opracowanie DSR MFIPR na podstawie danych MF.

TABELA 22. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTW W WYDATKACH INWESTYCYJNYCH JST W LATACH 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DOLNOŚLĄSKIE	7,6%	8,0%	8,6%	8,2%	8,2%	7,5%	8,5%	7,9%	8,3%	6,6%	6,2%	7,3%
KUJAWSKO-POMORSKIE	4,9%	5,2%	5,6%	5,2%	5,2%	5,2%	4,6%	4,5%	4,8%	5,0%	4,9%	5,1%
LUBELSKIE	5,1%	5,8%	5,4%	7,1%	7,1%	6,4%	5,1%	5,4%	5,7%	6,3%	6,1%	6,5%
LUBUSKIE	3,0%	2,2%	1,6%	2,2%	2,2%	1,9%	2,4%	2,7%	2,7%	2,6%	2,6%	2,5%
ŁÓDZKIE	5,9%	5,3%	5,7%	6,0%	6,0%	6,7%	6,5%	5,7%	5,2%	6,0%	6,1%	5,8%
MAŁOPOLSKIE	8,2%	8,9%	7,9%	7,5%	7,5%	8,4%	9,5%	8,5%	7,7%	8,1%	9,0%	9,9%
MAZOWIECKIE	14,8%	13,5%	14,8%	14,6%	14,6%	13,7%	16,2%	16,3%	14,9%	15,0%	14,0%	14,3%
OPOLSKIE	2,5%	2,2%	1,8%	1,8%	1,8%	1,5%	2,6%	2,3%	2,4%	2,7%	2,2%	2,0%
PODKARPACKIE	5,9%	6,1%	5,3%	6,2%	6,2%	6,4%	4,8%	6,6%	6,7%	5,9%	5,9%	5,4%
PODLASKIE	3,8%	3,6%	3,3%	3,7%	3,7%	4,0%	3,1%	4,1%	4,7%	4,8%	4,2%	3,2%
POMORSKIE	6,6%	7,3%	8,3%	6,2%	6,2%	6,1%	6,5%	6,1%	6,9%	7,1%	6,1%	5,7%
ŚLĄSKIE	10,3%	10,0%	10,6%	12,9%	12,9%	11,8%	10,7%	9,3%	9,4%	10,0%	10,9%	10,5%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	4,0%	3,8%	4,0%	3,2%	3,2%	3,6%	2,5%	2,9%	3,4%	3,5%	3,2%	2,8%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	4,2%	3,8%	3,8%	4,5%	4,5%	4,8%	2,7%	3,4%	3,6%	3,3%	3,6%	3,6%
WIELKOPOLSKIE	8,6%	9,2%	7,9%	6,5%	6,5%	7,2%	10,1%	10,0%	8,8%	8,5%	9,2%	9,4%
ZACHODNIOPOMORSKIE	4,6%	5,2%	5,3%	4,3%	4,3%	4,8%	4,1%	4,5%	4,6%	4,5%	5,8%	6,1%

Źródło: Opracowanie DSR MFIPR na podstawie danych MF.

TABELA 23. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 WG WOJEWÓDZTW (W MLN ZŁ)

	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020	I 2021	II 2021	III 2021	IV 2021
DOLNOŚLĄSKIE	302,3	505,9	727,5	1 354,9	321,5	549,3	762,9	1 873,3
KUJAWSKO-POMORSKIE	263,8	388,8	507,2	1 147,8	196,8	374,4	552,5	1 342,3
LUBELSKIE	282,0	529,7	772,8	1 258,5	260,0	493,9	693,4	1 661,4
LUBUSKIE	149,0	206,1	263,1	582,0	73,4	162,9	297,1	658,8
ŁÓDZKIE	259,6	484,0	707,9	1 392,1	205,6	470,1	613,0	1 497,2
MAŁOPOLSKIE	369,2	673,8	1 017,3	2 149,4	326,9	691,2	1 050,5	2 707,6
MAZOWIECKIE	713,2	1303,5	1 481,3	3 035,2	566,2	1 000,8	1 561,4	3 734,8
OPOLSKIE	140,9	225,1	235,4	417,0	73,4	181,1	222,0	463,3
PODKARPACKIE	215,8	491,7	594,5	1 440,2	183,4	447	645,4	1 325,4
PODLASKIE	221,8	392,5	522,7	806,7	101,0	249,5	392,0	783,6
POMORSKIE	371,9	600,4	680,4	1 183,1	215,1	438,2	643,4	1 441,7
ŚLĄSKIE	591,0	1061,3	1 214,9	2 216,8	486,4	1 038,9	1 185,7	2 357,4
ŚWIĘTOKRZYSKIE	206,0	309,3	405,2	575,9	134,8	225,6	320,4	677,5
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	167,5	326,7	446,5	759,3	136,1	244,9	448,8	887,1
WIELKOPOLSKIE	482,1	761,7	1 027,2	2029,3	457,9	653,6	1 036,9	2 355,9
ZACHODNIOPOMORSKIE	283,2	512,8	685,4	1 354,9	344,9	556,1	718,5	1 319,4

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych MF.

TABELA 24. WYDATKI INWESTYCYJNE JST W OKRESIE I KW. 2020-IV KW. 2021 WG WOJEWÓDZTW (% ZMIANA, R/R, CENY BIEŻĄCE)

	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020	I 2021	II 2021	III 2021	IV 2021
DOLNOŚLĄSKIE	-7,0%	-12,7%	-13,8%	-8,2%	6,3%	8,6%	4,9%	38,3%
KUJAWSKO-POMORSKIE	27,2%	-17,9%	-20,5%	-0,2%	-25,4%	-3,7%	8,9%	17,0%
LUBELSKIE	-12,3%	0,4%	-1,7%	-12,3%	-7,8%	-6,8%	-10,3%	32,0%
LUBUSKIE	-23,7%	1,9%	4,1%	-7,1%	-50,8%	-20,9%	12,9%	13,2%
ŁÓDZKIE	24,2%	-1,3%	-3,9%	-5,8%	-20,8%	-2,9%	-13,4%	7,5%
MAŁOPOLSKIE	28,5%	5,5%	-2,1%	6,3%	-11,5%	2,6%	3,3%	26,0%
MAZOWIECKIE	4,5%	-4,4%	-23,9%	-10,1%	-20,6%	-22,6%	5,4%	23,1%
OPOLSKIE	47,2%	-25,6%	-29,4%	-28,7%	-47,9%	-19,5%	-5,7%	11,1%
PODKARPACKIE	-28,8%	-4,0%	-19,9%	8,8%	-15,0%	-9,1%	8,6%	-8,0%
PODLASKIE	6,4%	14,7%	-17,5%	-31,3%	-54,4%	-36,4%	-25,0%	-2,9%
POMORSKIE	-4,0%	-11,7%	-24,5%	-22,4%	-42,2%	-27,0%	-5,4%	21,9%
ŚLĄSKIE	30,4%	15,1%	-4,4%	-1,9%	-17,7%	-2,1%	-2,4%	6,3%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,4%	11,5%	-15,5%	-23,7%	-34,6%	-27,1%	-20,9%	17,6%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	56,7%	16,4%	2,4%	-5,2%	-18,8%	-25,1%	0,5%	16,8%
WIELKOPOLSKIE	54,5%	18,7%	-3,4%	-5,9%	-5,0%	-14,2%	0,9%	16,1%
ZACHODNIOPOMORSKIE	35,6%	44,0%	26,9%	10,7%	21,8%	8,4%	4,8%	9,7%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych MF.

**TABELA 25. RELACJA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH JST DO WYDATKÓW OGÓŁEM
W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DOLNOŚLĄSKIE	23,5%	22,4%	20,1%	17,9%	20,5%	18,1%	12,9%	15,0%	21,2%	15,5%	13,2%	24,1%
KUJAWSKO-POMORSKIE	22,1%	19,0%	17,2%	15,9%	18,1%	16,0%	11,5%	14,3%	17,8%	15,7%	14,9%	25,1%
LUBELSKIE	26,2%	22,7%	19,0%	19,9%	23,2%	22,5%	8,8%	13,4%	19,1%	16,0%	18,5%	31,4%
LUBUSKIE	23,5%	21,4%	18,6%	20,4%	22,6%	19,7%	11,5%	12,5%	17,4%	16,2%	16,0%	25,9%
ŁÓDZKIE	24,1%	24,3%	18,7%	16,7%	19,0%	19,1%	13,1%	14,4%	17,8%	16,6%	15,6%	25,1%
MAŁOPOLSKIE	24,8%	24,2%	18,0%	17,2%	16,4%	16,7%	13,6%	16,1%	19,4%	16,9%	15,9%	28,9%
MAZOWIECKIE	22,9%	22,6%	20,3%	17,8%	19,8%	18,7%	10,3%	12,5%	18,4%	16,9%	13,0%	22,3%
OPOLSKIE	23,9%	19,7%	17,7%	18,1%	20,0%	20,2%	12,4%	13,5%	17,4%	17,1%	14,7%	19,8%
PODKARPACKIE	25,0%	25,4%	21,6%	17,9%	18,9%	19,7%	10,9%	14,7%	20,2%	17,7%	17,3%	26,1%
PODLASKIE	27,1%	19,5%	12,7%	13,6%	17,9%	14,8%	11,3%	15,3%	20,9%	18,0%	21,2%	26,9%
POMORSKIE	25,9%	26,0%	23,9%	19,0%	20,5%	18,8%	12,1%	13,8%	20,9%	19,0%	14,8%	22,3%
ŚLĄSKIE	23,8%	20,5%	14,8%	14,5%	15,9%	12,7%	12,8%	14,1%	20,0%	19,4%	15,4%	21,8%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	25,8%	25,6%	19,6%	21,5%	23,8%	22,9%	11,4%	17,8%	24,0%	19,5%	16,8%	24,0%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	27,7%	25,7%	22,8%	21,0%	20,7%	21,2%	9,9%	14,0%	21,5%	20,1%	15,7%	24,9%
WIELKOPOLSKIE	23,8%	24,5%	19,6%	20,7%	25,9%	22,7%	11,7%	15,1%	21,5%	20,9%	16,1%	25,9%
ZACHODNIOPOMORSKIE	29,9%	26,9%	20,8%	21,3%	24,1%	24,2%	12,5%	19,5%	28,6%	26,2%	19,5%	28,6%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych MF.

TABELA 26. RELACJA NADWYŻKI OPERACYJNEJ DO DOCHODÓW JST W LATACH 2010-2021 WG WOJEWÓDZTW

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DOLNOŚLĄSKIE	3,1%	5,2%	8,7%	7,7%	6,1%	8,1%	8,5%	8,9%	9,1%	8,4%	-2,7%	8,5%
KUJAWSKO-POMORSKIE	5,8%	6,8%	7,6%	8,2%	8,4%	8,4%	9,9%	9,8%	9,3%	9,6%	-4,1%	6,1%
LUBELSKIE	3,8%	5,6%	6,3%	7,0%	6,5%	6,9%	8,2%	7,3%	7,1%	7,9%	-2,8%	5,9%
LUBUSKIE	2,5%	4,1%	4,9%	6,4%	7,6%	6,9%	8,8%	7,8%	8,1%	7,4%	-6,9%	6,9%
ŁÓDZKIE	6,1%	5,4%	6,3%	7,7%	9,5%	9,5%	9,3%	8,9%	9,2%	9,2%	-1,2%	9,3%
MAŁOPOLSKIE	5,9%	7,7%	6,9%	8,3%	9,3%	8,5%	8,9%	8,8%	8,1%	8,4%	-4,3%	5,6%
MAZOWIECKIE	5,9%	5,1%	5,2%	8,1%	8,9%	10,8%	10,2%	11,2%	11,6%	9,3%	-6,9%	8,0%
OPOLSKIE	3,6%	4,9%	6,7%	7,6%	7,3%	7,6%	7,9%	7,4%	7,2%	6,9%	-5,2%	6,0%
PODKARPACKIE	5,5%	6,5%	6,4%	7,2%	8,2%	8,4%	9,7%	8,7%	8,8%	8,3%	-3,8%	6,5%
PODLASKIE	7,4%	6,2%	6,5%	9,0%	7,6%	7,9%	10,9%	8,7%	8,7%	7,9%	-5,1%	4,3%
POMORSKIE	6,9%	7,6%	5,7%	7,7%	9,5%	9,9%	9,9%	9,1%	8,4%	8,2%	-7,0%	5,3%
ŚLĄSKIE	7,7%	8,7%	7,1%	7,5%	8,2%	9,3%	9,4%	8,8%	9,5%	8,8%	-4,2%	6,7%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	4,9%	5,9%	6,1%	7,4%	7,4%	8,2%	8,7%	7,4%	7,1%	8,8%	-2,9%	5,8%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	4,3%	4,8%	5,3%	6,5%	7,1%	6,8%	8,7%	6,9%	6,6%	6,9%	-5,8%	3,6%
WIELKOPOLSKIE	7,0%	7,9%	7,9%	9,5%	11,0%	11,7%	12,1%	10,9%	10,1%	10,2%	-3,5%	7,3%
ZACHODNIOPOMORSKIE	5,8%	7,0%	6,3%	7,0%	7,9%	9,3%	9,3%	9,0%	9,2%	7,8%	-4,4%	7,6%

Źródło: Opracowanie DSR MFiPR na podstawie danych MF.